

059

9-70

Մ. ՉՐՅԿԵՆՆԻ

ՏԱՐԵՑՈՅՑ
1913 թ.

Կ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԵՐՈՒՆԻ

ՆՐԱ ՄԱՀՈՒՆԻ 20 ԱՄԵԱՑ ՑՈՐԵԳՈՐԸ
ՆԻ ՎՄԵԱՆԻ ԼՐԱԳԻՒ 40 ԱՄԵԱՑ ՑՈՐԵՆԵԱՆԻ ԱՐԹԻԿ:

14145

059
9-10 JUN 2009

EFOS 70. 11

ՃՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ—ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Տ Ա Ր Ե Յ Ո Յ Յ

529
46-20

1913

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԸՐԻՍՏՈՍԻ

ՔՍԱՆՆԻՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՄԱԿԱՐ ԶՄԵԿԵՆԻ

ԹԻՖԼԻՍ

ՏՊԱՐԱՆ Տ. Մ. ՌՈՏԻՆԵԱՆՅԻ, ԳՈՒՂՈՎՐԴԱԿ. № 39.

1912

1002
9420

117 .07. 2013

08 1000 2008

Հ Ա Ր Թ Ն Ի

098

ՍԶ-Ձ

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ Տ. Տ. ԳԼՈՐԳ Ե.

Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց:

—

Ի ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ ՏԱՆԸ ԿԻՆԿԻՈՅ Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Բ. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ:

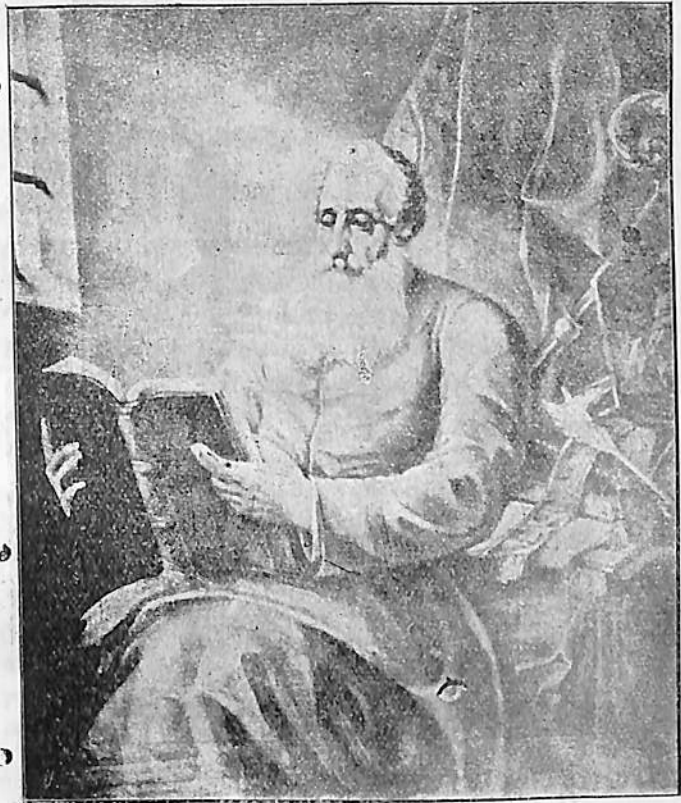
և:

Ի Պատրիարքութեան Հայոց Կ. Պօլսոյ Ամենապատիւ Տ. ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ Բարձրագոյն Արքեպիսկոպոսի:

Հ Ա Ր Թ Ն Ի

08 1000 2008

Հ Ա Ր Թ Ն Ի

Ս. ՍԱՀԱԿ ԳԱՐԹԵՒ

Ս. ՄԵՍՐՈՊ—ՄԱՇՏՈՑ

Մ Ե Ր Ը Ն Թ Ե Ր Ց Ո Ղ Ն Ե Ր Ի Ն

Պատիւ ունիմ լալտնել յարգելի ընթերցողներիդ, որ նախկին տարիների նման այս անգամ ևս հրատարակում ենք սույն մեր աշխատասիրած առաջիկայ 1913 թ. «Տարեցույցը», որը ընթերցող հասարակութեան կողմից միշտ բարեհաճ ընդունելութիւն է վայելել ու դտել: Յուսով եմ, որ այս անգամ ևս նոյն համակրութիւնը և ընդունելութիւնը դտնելով մեծ քանակութեամբ նաև կտարածուի: Ինչ վերաբերում է «Տարեցույցիս» մէջ զետեղուած գիտնականօրէն զեռ ևս չուսումնասիրած երազահանների և այլ նման նիւթերի զետեղելուն, որը հազարաւոր տարիների ընթացքում ժողովրդի մէջ արմատացել, տարածուել ու սովոր-

ութիւն է դարձել, առանց որի բազմաթիւ ընթերցողներին տեղիք կտալինք միանգամից խոյս տալու և «Տարեցույցիս» մէջ տպուած նաև միւս օգտակար մասերից զրկուելու: Ուստի թէ ընթերցասիրութեան տարածուելուն չվնասելու և թէ մեր դաւառական գործակալների անընդհատ պահանջին գոհացում տալու պատճառով, հակառակ մեր ցանկութեան հրատարակում ենք, թողնելով աղբյուրի նիւթերի ճշգրէն ու բացատրութիւնը իբրև հետաքրքրութիւն, հենց Ձեզ ընթերցողներիդ ուսումնասիրելու:

Մ. ՉՏԷ.

4-ին մայիսի 1912 թ.

Թիֆլիս:

ՆՈՐԹԵԱԼ Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ Ե. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Անցեալ չուլիս ամսի մէկին (1912 թ.) Վարդավառի կիրակի օրը, Ս. Եջմիածնայ տաճարում կատարուեց կաթողիկոսական օծման փառաւոր հանդէտը, որով Տ. Տ. Գեորգ Ե. բաղմեց Ս. Լուսաւորչայ դահլը:

Ս. Լուսաւորչին յաջորդող 130 կաթողիկոսներից միմիայն Տ. Տ. Գեորգ Ե. կաթողիկոսն է բնիկ թիֆլիսցի, որը ծնուել է 1847 թ. օգոստոսի 28-ին *):

Բնաւորութեամբ համեստ Գեորգը իր հայրենական օջախում, իր ծնողներից սնուելով ու դաստիարակուելով, դեռ ևս մանուկ հասակից մեծ սէր ու հաւիտում էր տածում դէպի հոգևոր աշխարհը և չնայելով իրանց ընտանիքի ունեցած բարեկամական մեծ շրջանին և աշխարհային փարթամ կեաքի հրապոյցներին, Քեֆլիսի Լ գիմնազիօնի դասընթացըն աւարտելուն պէս, հակառակ իր ծնողների ցանկութեան ու տեղեկութեան 1868 թ. շտապեց դէպի Ս. Եջմիածին, ի կատար ածելու իր վաղեմի փառփայած ու իղեալացած ուխտը, հոգևոր կոչման նուիրելու իր անձը:

*) "Тифл. Листокъ" ում 1912 թ. № 141 պ. Աղէք. Քիշմիշեանը, չգրտենք թէ ինչ աղբիւրից բաղած, Դաւիթ Վորդանեան և Յովսէփ Արղութեան կաթողիկոսներին ևս Քիֆլիսցիք է համարում, երբ վերոյիշեալները երկուան ևս Քիֆլիս չեն ծնուած, այլ Քիֆլիսի նահանգի զիւղերիցն են, առաջինը Էնաղեթից, իսկ միւսը Սանահին գիւղից: Ծան. աշխ.

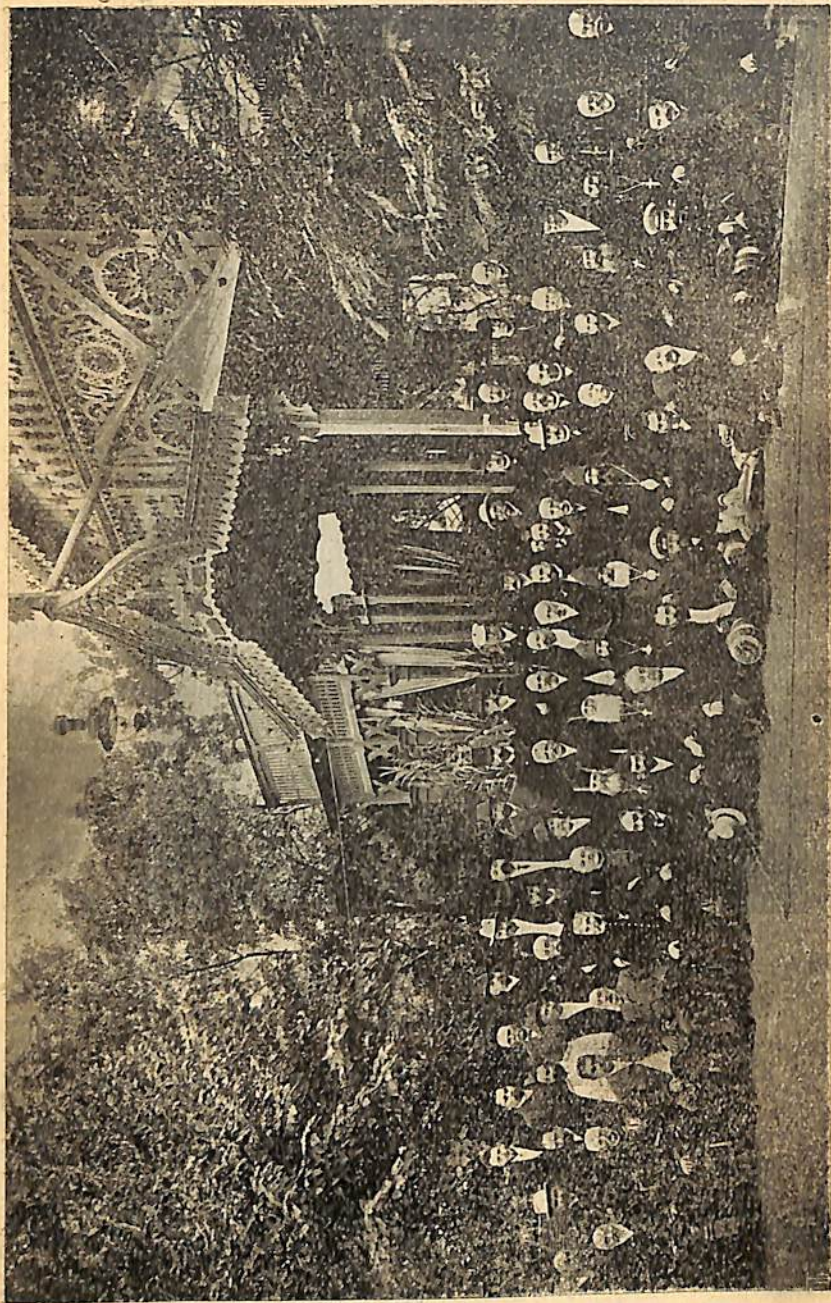
Գեորգ Գ. կաթողիկոսը հենց առաջին հայեացքից ըմբռնելով իրեն ներկայացած կրթուած պատանու անկեղծ դիմումն, սէրն ու ձգտումը, ընդունեց Եջմիածնայ միարան, կարգելով միաժամանակ ծառանդաւորաց ղարացում աշխարհադրութեան և պատմութեան ուսուցիչ *): Եւ հենց նոյն տարին ձեռնադրեց ու չանձնեց վարդապետական գաւազանը. իսկ Եջմիածնայ ձեմարանի բացուելով կարգուեց ուսուցիչ և ապա տեսուչ: Նորին Վեհափառութեան վարդապետ եղած ժամանակ, շատ տեղ գաւառներում, հոգևոր կառավարութեանց մէջ պաշտօնավարել է, և կաթողիկոսի ու սինօդի կողմից իր վրայ դրուած բազմաթիւ զժուար աշխատութիւններ ու չատուկ չանձնարարութիւններ յաջողութեամբ կատարել:

1882 թ. եպիսկոպոս ձեռնադրուելով խոհեմութեամբ և անձնուրացութեամբ տարել է Երևանի, Հաշտարխանի, Վրաստանի և Կմէրէթի թեմերի առաջնորդութիւնը. իսկ հանդուցեալ Մկրտիչ և Մատթէոս կաթողիկոսների մահուանից յետոյ, երկար ժամանակ հեռատեսութեամբ վարել է կաթողիկոսական տեղապահի պատասխանատու և ծանր պաշտօնը:

*) Այդ ժամանակ հայերէն լեզուով պատմութեան դասագիրք չլինելով, աշխատեց ու լոյս ընծայեց՝ հին, միջին և նոր դարերի պատմութեան դասագրքերը: Ծան. աշխ.

Նորին Վեհափառութիւն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ Ե.

Թիֆլիսի հայ-հասարակութեան տուած բանկետը և պատիւ արած շնորհ Գեորգ Արքեպիս- կոպոս Սուրբնեանցի

Բացի վերոյիշեալներից ամենքին յայտնի է Պալիթիկոնի հալածանքների ժամանակի և կալուածական ծանր խնդրում, որպէս հայոց եպիսկոպոսի և թեմակալ առաջնորդի իր բռնած եզակե և օրինակելի դիրքը, որի ժամանակ իրեն նշմիրածին բարի երթ մաղթող չուզուած ու չուսահատուած ժողովրդին չոյս ներշնչեց իր համոզիչ ու հանդստացնող և աժմ դեռ մեր լիշողութեան մէջ մնացած հետեւեալ խօսքերով. «Նշմիրածինը դարերի ընթացքում շատ քարհալիրքների ականատես է եղել՝ քաւց միշտ իր անձնանուէր պաշտօնեաների շնորհիւ, մինչև այժմս կանգուն է մնացել, Աղօթեցէք Պուք ևս, ք որպէս զի այս անգամ այս թիրիմացութիւնն ևս հարթուի. իսկ ևս ուխտիս ու կոչմանս հաւատարիմ հայ եպիսկոպոս, ամեն ջանք զործ կղենմ աղէպի աղգս ու եկեղեցիս ունեցած ք պարտքս սրբութեամբ կատարելու ք Սիրելիք հանդստացէք, խաղաղութեամբ մնացէք»:

Սչքի առաջ ունենալով վերոյիշեալները և ներկայ դառն ժամանակիս մեր բաղձաւարչար եկեղեցու զրութիւնը, կաթողիկոսական վերջին ընտ-

րութեան ժամանակ, կուսակցութեանց կողմից ներկայացրած կաթողիկոսական թիկնածուների դասաւորութեանը անպայման հակառակ լինելով անհրաժեշտ էինք համարում, որ Ս. Առաւորչի գահը ժառանգէր մեր եկեղեցու կարգ ու կանոններին, ծիսակատարութեանը գիտակ ու տեղեակ և մինչև այժմս իրանց ուխտին բաղձաթիւ փորձառութեամբ հաւատարիմ ժառանգ լինող կաթողիկոսութեան արժանի միրիալն աղգիս նպատկառելի յայտնի երեք արքեպիսկոպոսներից մէկին, որոնց թուում և Գեորգ Ս. ի անձնաւորութիւնը, որի համեստ կեանքը ու խաղաբարար հոգին երկար տարիներից ի վեր ի մօտոյ ակնյայտնի էին նուստիս:

Շնորհաւորելով Տաբեցոյցիս ընթերցողներին սոյն առ թիւ, ցանկանք նորին Աեհափառութեանը ոյժ, կարողուք թիւն և եռանդուն զործունէութիւն ի փառս բաղձաղարեան հայ եկեղեցու և ի չօգուտ ի սիրուս աշխարհի ցրուած, ամեն կողմից անպաշտպան ու տառապեալ իր հօտիս:

Աշխատասիրող.

Օգոստոսի 14-ին 1912 թ.

Տ Օ Մ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

Ա) 1913 Թ. ՀԱՅՈՑ ՑՈՒՍԵՐԿԱՆ ՆՈՒՆ-ՆԵՐԸ

Գիր տարւոյն է	Ո.
Վերադիրը	Գ.
Նօթներեակը	Բ.
Իննեւասներեակը	12.
Տանուտէրն	Խոյն.

Բ) Տ Ա Ր Ե Մ Ո Ւ Տ Ն Ե Ր

Հայոց՝ ըստ ըստ Տոմարի Օգոստ. 11-ին
 ըստ Ազարիայի Մարտի. 21 »
 Լատինաց՝ (ըստ նոր Տոմ.) Դեկ. 19 »
 Ռուսաց՝ Յունուարի 1 »
 Մակեդոնականաց՝ Յունիսի 10 »
 Հրէից՝ Սեպտեմբերի 7 »
 Հաբեշաց՝ Օգոստոսի 26 »
 Վրացաց՝ Օգոստոսի 1 »
 Նեստորականների չոկտեմբերի 1 »
 Ձիւնաց փետրվարին (լուսնի առաջին օրը)
 երբ արևը դեռ Ջրհոս համաստեղու-
 թեան մէջ է գտնվում:

Գ) ՀԱՅՈՑ ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԵՒ ԱՆՇԱՐԺ ԵՒ ՍՈՆԵՐԿ ԵՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Օր կազանդի Գշ. Յունուարի 1-ին
 ՆՆՆԻՆԱՆ Կիր. 6 »
 Միջոց ուտիք 28 օր:
 Առաջաւորաց Բարեկ. փետր. 3 »
 Օր ՏԵՍԻՆԸՆԻՄԻՍԻԱԻ Նշ. » 14 »

Կուս. Բարեկենդան	» 24 »
Օր ԱՌԵՏՄԱՆ Կիր. Ապրիլի 7 »	
ՉԱՏԻԿ	» 14 »
Երևան Ս. Խաչի Մայիսի 12 »	
ՀԱՄԱԼՊՁՈՒՄՆ	» 23 »
ՀՈԳԵԳՈՒՈՍ Յունիսի 2 »	
Բարեկ. Ս. Լուս. պղց. » 23 »	
Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ » 29 »	
Բարեկ. Վարդ. պղց. Յուն. 14 »	
ՎԱՊՊԱՎԱՌ	» 21 »
Միջոց ուտիք երեք շաբաթ:	
Բարեկ. Ս. Աստուած. պղց. Օգ. 11 »	
ՎԵՐԱՓՈՒՈՒՄՆ Ս. Ածած. » 18 »	
Միջոց ուտիք երեք շաբաթ:	
Բարեկ. Ս. Խաչի Սեպտեմբերի 8 »	
ԽԱԶՎԵՐԱՑ.	» 15 »
Բարեկ. Վարդապ. Ս. Խաչի » 23 »	
Վարդապ. Ս. Խաչ. » 29 »	
Միջոց ուտիք 7 շաբաթ:	
Կիւտ Խաչ. չոկտեմբ. 27 »	
Յիսնակաց Բարեկ. Նոյեմբ. 17 »	
Երից ամաց Ընծ. Ս. Ածածնի » 21 »	
Ս. Յակովբայ Բարեկ. Դեկտ. 8 »	
Յղութիւն Բ. Ածածնի » 9 »	
Միջոց ուտիք 16 օր:	
Բարեկ. Մննդ. պաղց Կիրակի	
Դեկտեմբերի 29 »	

Դ) Այն օրերը, երբ Հայաստանայ
 անկեղեցւոյ օրէնքով պսակի խորհո: ր:
 կատարեն արդիւում է:

Ամառը մեծի պաղց և Յիսնաց
 օրերէ ընթացքում. մինչև եղիական-
 առաջին Կիրակէն Յարութեան:

Այն Կիրակէ երեկոներին, երբ
 միւս օրը սրբաց տօն է:

Ամեն Շաբաթ երեկոներին:
 Ամեն լուս—Չորեքշաբթի և լուս
 Ուրբաթ երեկոներին:

Շաբաթական պաղց ընթացքում
 Տէրուական մեծ տօների նախ.
 ընթաց. երեկոներին:

Նուաւատեաց Ուրբաթ երեկոներին.
 Մննդեան ութօրէից, Վարդապ-
 աթ 3 օրերը. Վերափոխման 10-րդ
 օրը և Ս. Խաչի ամառը շաբաթը:

Ե) ԳՐՈՑԱԿԱՆ ԱՐՁԱԿՄՈՒՆԻ

Տօնը եկեղեցականը

5. 6. 7. և 13: Կանուարի տօնը Ինն-
 ձեան և Անուանակոչութեան Գրիստոսի
 Ֆետր. 14. Տեաւնընդառաջ:

Ս. Վարդանանց զօրավարացն:
 Մաւան Ի Վերապն Ս. Կրիս-
 տոստոսի 7 Տօն Աւետման:

Սպրիլի 7 Տօն Աւետման:
 Չատկական տօներին:
 Ելն Ի Վերապէն Ս. Գրիգորի Լու-
 սաւորչին:

Կիւտ Նշխարաց Ս. Գրիգորի
 Լուսաւորչին:
 Ս. Թարգմանչացն մերոց Ա-
 ճակայ և Մեհրապայ:

Վարդապետին Տարեդարձ Ս. Օծման
 Վեհափառ Յ. Տ. Գէորգ Ն. Ամ. Հայոց
 Կաթողիկոսի:

Ս. Առաքելոյն Թաղէտի և Ս.
 Սանդխոյ կուսին:

Սեպտ. 8—Տօն Իննդ. Ս. Աստուած.
 » 23 Անուանակոչութիւն Վե-
 հափառ Յ. Տ. Գրիգոր Ն. ամենայն հա-
 յոց կաթողիկոսի:

Նոյ. 12. Ս. Թարգմանչացն մերոց:
 Նոյ. 21.—Չնծայումն Ս. Աստուածած.
 Ս. Առաքելոցն Թաղէտի և

Բարդուղիմէոսի:
 Դեկտ. 9. Տօն Յղութեան Ս. Ա-

ստուածանի:

2) ՏՈՒՐ ԿԱՑԵՐԱԿԱՆ

Ապրիլի—Անուանակոչութիւն Ն.
 Կ. Մ. Կայսրուհւոյ Ալէքսանդրայ Ծէ-
 զօրոջնայի:

Մայիսի 8.—Մննդ. Ն. Կ. Մ. Կայսր
 Նիկիոյ Ալէքսանդրոյի:

Մայիսի 14.—Թաղադրութիւն Ն. Կ.
 Մ. Կայսր Նիկիոյ Ալէքսանդրոյի և

Ալէքսանդրայ Ծէօզօրոջնայի:
 » 25 Մն. Ն. Կ. Մ. Թաղադր-Կայ-
 սրուհւոյ Ալէքսանդրայ Ծէօզօրոջնայի:

Յուլ. 22.—Անուանան. Ն. Կ. Մ. Մայր
 Թ. Կայսրուհւոյ Մարիայ Ծէօզօրոջնայի:

Յուլ. 30.—Մննդ. Ն. Կ. Մ. Թագա-
 ժառանգ Կայսր Ալէքսէի Նիկիոյեցիի:

Սեպտ. 25.—Յիշատակ նուաճման
 արեւելեան Կովկասու:

Նոյ. 5.—Անուանակ. Ն. Կ. Մ. Թա-
 ղաժառանգ Կայսր Ալէքսէի Նիկիոյ-
 յեցիի:

Նոյ. 21.—Գահակոչութիւն Ն. Կ.
 Մ.—Կայսր Նիկիոյ Ալէքսանդրոյի:

Նոյեմբերի 14.—Մ. Ն. Կ. Մ. Մայր Թ.
 Կայսրուհւոյ Մարիայ Ծէօզօրոջնայի:

Դեկտ. 6.—Անուանակոչութիւն Ն.
 Կ. Մ. Կայսր Նիկիոյ Ալէքսանդրոյի:

Երկիրը բացի իւր առանցքի վերայ պատուելուց, պատում է նաև արևի շուրջը—365 օրում 5 ժ. 48 ր. 51 վայրկեանում: Եւ այդ ժամանակամիջոցը անուանել են տարի: Հին ժամանակները շալջ շրջանը անուանում էին Անդանակերպեան կամ Չոզիակոսեան շրջան: Երկիրը պատուելով արևի շուրջը՝ անցնում է 12 համաստեղութիւններ, որոնց անուանել են Անդանակերպներ, իւրաքանչիւր համաստեղութեանը—համապատասխանող, իսկ Յունուար ամսին, անուանել են Հոմոլոլոսի ժառանգ Նոմա Պոմպէլիոսը, կարգաւորելով և լրացնելով Հոմոլոլոսի տարուայ ամիսների թիւը, ի պատիւ Յունոսի 12 բազիլներով տաճար հիմնեց և տարուայ առաջի ամիսը ի պատիւ նորա անուանեց. Յունուար: Մեր նախնիքն էլ, ինչպէս ուրիշ ազգեր, նախելով բնութեան երևոյթներին, երկրի սովորութեանը, աւանդութեանը, նաև մարդկանց զբաղմունքների և պատահած ժամանակին, ամիսներին լարմար անուններ էին տալիս. զօրօրինակ՝ տարեզուլտը, ի յիշատակ ջրհեղեղի սկսել են Օդոստոս ամսից ջրհեղեղի վերջանալու և Նոյեան նաւի—տապանի կանդնած տեղին հասնելու պատճառաւ անուանել են Նաւասարդ, որ է նաւ-աստ-արդ նաւը-արդէն-ալստեղ է կամ նաւը հասել է արդէն (Սանսկրիտերէն Նաւ-Սարդ նշանակում է նոր-տարի): Յունուարին ի հնուն հալերը անուանել են Արաց:

Օր ^{Ն.Տ}	Լ
1 14	✠ Գ. Է. 3. օր Մննդեան պահոց: Տարեմուտ և կաղանդ: Ռուս. Տօն Մնուանակութեան Տեառն և Ս. Բարսեղի հայրապետին:
2 15	Գ. Է. 4. օր Մննդեան պահոց:
3 16	Ե. 4. 5 օր Մննդեան պահոց:
4 17	Ուր 4. 6. օր Մննդեան պահոց: Յ Առ. քո. լս. Չախառն:
5 18	Շր. Գ. Զրազարյց Մննդեան: Նաւակատիկ: Երեկոյ. զկնի 10 պատարագի նախատօնակ (մինչև ամուս 14-ն ամեն երեկ. նախատօնակ կասարի): Ռ. և Յ. Զրազարյց Աստուածալաչնութեան:

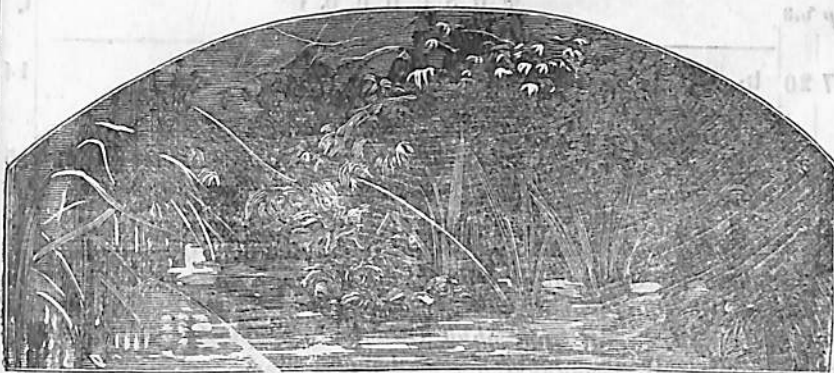
Օր ^{Ն.Տ}	Յ Ո Ւ Ն Ո Ւ Ա Ր	Լ
6 19	✠ Կիր. Գ. ՏՈՆ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի: Զորհնէք: Ուտիք է մեզ անմիջոց ութ օր: Ռուսաց և Յունաց՝ Մկրտութիւն Տեառն:	11
7 20	✠ Բ. Գ. 2. օր Մննդեան: Յիշատակ մեռելոց: Ռուսաց Ս. Յովհաննու Կարապետին:	12
8 21	Գ. Գ. 3. օր Մննդեան: Սրեզակն 'ի Զրհոսն 8 ժ: 56 ր. առաւօտեան:	13
9 22	Գ. Է. 4. օր Մննդեան:	14
10 23	Ե. Է. 5. օր Մննդեան: Յ Լր. լուսնի. Զաքէր:	15
11 24	Ուր. 4. 6. օր Մննդեան:	16
12 25	Շր. 4. 7. օր Մննդեան: Յերեկ. նախատ.	17
13 26	✠ Կիր. Գ. ՏՈՆ ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒԹԵԱՆ ՏԵԱՌՆ: Նախատ	18
14 27	Բ. Գ. Տօն Մննդեան Ս. Յովհաննու Կարապետին:	19
15 28	Գ. Գ. Ս Պետրոսի հայրապետին, Վլասայ եպիս. և Արիստղոմայ սարկաւազին:	20
16 29	Գ. Գ. Պահք:	21
17 30	Ե. Է. Ս. Անտօնի ճգնաւորին:	22
18 31	Ուր. Է. Պահք: Ե Վր. քո. լս. Սառնահնի:	23
19 1	Շր. 4. Ս. Թեոդոսի թագաւորին և մկցն. Ափեսոսի:	24
20 2	✠ Կիր. 4. Ս. Կիր. զկնի Մննդեան: Լատ. Տեառնընդառաջ:	25
21 3	Բ. Գ. Ս. Կիրակոսի և մօրն նորա Յուզիտալի և Ս. վկալիցն Գորգիոսի, Պողիքտոսի և Գրիգորիսի:	26
22 4	Գ. Գ. Ս. Վահանայ Գողթնացոյն, Եզենեայ կուսին և ձօրն նորա Փրիլպպոսի և մօրն Կողոզեայ և երկ. եղբարցն Սերզեայ և Ապիտոնի և երկուց ներքինեացն:	27
28 5	Գ. Գ. Պահք:	28
24 6	Ե. Գ. Ս. Տրիփոնի, Պարոամայ և Ուոլփրիոսի ճգնաւորացն:	29
25 7	Ուր. Է. Պահք. Յ Մնուող լուսն. Յառաւայ էր. :	1
26 8	Շր. Է. Ս. հայրապետացն Աթանասի և Կիրիլի:	2
27 9	✠ Կիր. 4. Բ. Կիր. զկնի Մննդեան: Հարանիք:	3
28 10	Բ. 4. Ս. Վկալիցն Եզենիոսի, Մակարիոսի, Վաղերիոսի, Կանդիտոսի և Ակիլասայ:	4
29 11	Գ. Գ. Ս. Անդրէի զօրավարին և բանակի նորին, Կալինիկոսի և Գոմետեայ վկալիցն:	5
30 12	Գ. Գ. Պահք:	6
31 13	Ե. Գ. Ս. Անդրիանոսի և կնոջն նորա Անատուլայ, Թէոդորոսի և Ելեթիւրոսի վկալիցն: Այս ամուսայ 1-ից մինչև 31-ը օրը աւելացել է 1 ժ. 52 րոպէ:	7

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆԸ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ.—Ձրհոսն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղան համեստ է, բարի, սիրելի, խելացի, ուրախ, հետաքրքիր, կասկածոտ և հանճարեղ՝ որից և օգտուող: Միակ պակասութիւնը՝ անչափ փառամոլութիւնն է: Սկզբումը չունեոր, վերջը կարողութեան տէր, միայն այդ ամենն ևս վատնող: Երեխաներ նաև քիչ ունեցող:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը հաստատակամ է, վեհանձն, անկեղծ, շօպլ, ուրախ և աւելի իւր բաւականութիւնների ետևից ընկնող: Իւր զուարթ բնաւորութեան շնորհիւ հեշտութեամբ կը տանէ դանազան վշտեր և անյաջողութիւններ, որոնց սպասելու է հէնց ամուսնութեան սկզբից: Շատ տեղ կը ճանապարհորդի և ջանիլ ժամանակ իւր քաշած նեղութիւններից մեծ հարստութիւն ձեռք կը բերի, բայց ձերբութեան ժամանակ զլուշանալու է, որ անդամալոյծ չդառնայ:

Առհասարակ լուսուարին ծնուածները հոկտեմբեր ամսուայ կէսից մինչև նոյեմբերի կէսը հիւանդանալուց զգուշանալու են: Իսկ իրենց գործերի ամենալաջող ժամանակը դեկտեմբերի 15-ից մինչև լուսուարի 15-ն է:

ՓԵՏՐՈՒԱՐ

28 ՕՐ

Օրացույցը կամ ժամանակի հաշիւը սկսուեցաւ հին ժամանակները լոյսերից և հողմայեցիներից, այդ պատճառով նոր աղբերն էլ մինչև այսօր հին աղբերի գործածած անուններն են գործ դնում: Այս ամիսն էլ, Հռոմուլոսի ժառանգ Նումեա Պոմպիլիոսը կարգադրեց տարեշրջանի երկրորդ ամիս համարել: Որովհետև այս ամիսը ընդհանրապէս անձրևոտ էր լինում, ի հնումն նուիրուած էր ի պատիժովի շատուած Պոսիդոնին, իսկ Ֆեպսէ, իսպիւրէն նշանակում է «տենդ» և անձրևներից առաջացած Հռովմի շրջակայքում այս ամսում տեղի ունեցած տենդի համաճարակի պատճառով ևս փետրուարին անուանում էին տենդի ամիս: Փետրվար ամիսը համապատասխանում է—Չուկ համաստեղութեանը և վերցրած է Ֆերրուալի բառից: Այսպէս անուանում էին հողմայեցիք զոհաբերութեանը՝ որ սովորաբար այս ամիսն էին կատարում: Մեր նախնիքն էլ երևի հէնց այս պատճառաւ անուանել են այս ամսը Մեհեկի (երևի Մեհենաց ամիս):

Օր Ն.Տ		Լս
1	14 Ուր. ու. Պահք	8
2	15 Շր. Բէ. Ս. Գրիգորի Աստուածաբանին. Ռուսաց և Յունաց՝	9
	Տեառնընդառաջ:	
	Յ Առ. քա. լս. Հարժեհաւոր:	10
3	16 ✠ Կիր. Բէ. Գ. Կիր. զկնի Ծննդեան: Բարեկենդան Առաջաւորաց պահոց:	
4	17 Բշ. 43. 1. օր Առաջաւորաց պահոց:	11
5	18 Գշ. 44. 2. օր Առաջաւորաց պահոց:	12
6	19 Գշ. 45. 3. օր Առաջաւ. պահոց:	13

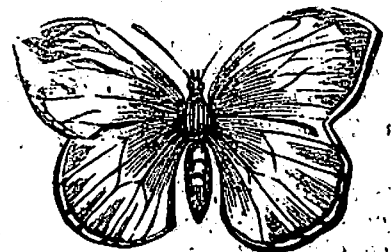
- 7 20 Եջ. Դ. 4. օր Առաջաւ. պահոց:
- Յ Արեգակն 'ի Չուկն 10 ժ. 51 ր. երեկ.
- Օր իջանելոյ ջերմութեան արեւու յօդս:
- 8 21 Ուր. Գ. 5. օր Առաջաւ. պահոց: Յիշատակ Յօնանու մար- 15
գարիին:
- 9 22 Եր. Կ. Ս. Սարգսի զօրավարին և որդւոյ նորա Մարտի- 16
րոսի և չորեքտասան զինուորացն: Հանդիսաւոր օր ուխտի
Տփխիսաւ: Ս Սարգիս եկեղեցւոյ:
Յ Լրումն լուսնի: Փոխարկէն էր:
- 10 23 ✠ Կիր. Բ. Ե. Կիր. զկնի Մննդեան: Հարսանիք: 17
- 11 24 Բ. Բ. Ս. Ատովմեանց զօրավարացն. 18
- 12 25 Գ. 4. Ս. Սուքիստեանց վկայիցն և Ս. Ոսկեանց քահայիցն: 19
- 13 26 Դ. 4. Պահք: Յերեկ. նախատօնակ: 20
- 14 27 ✠ Եջ. Դ. ՏԵՒՈՒՆԸՆԴՍՈՒԱԶ. 21
Օր իջանելոյ ջերմութեան արեւու 'ի Չուրս:
- 15 28 Ուր. Դ. Պահք: 22
- 16 1 Եր. Գ. Ս. ՍԱՀԱԿԱՅ ՊԱՐԹԵՒԻ հայրապետին մերոյ: 23
Ե վր. քո. լս. Բաբէր:
- 17 2 ✠ Կիր. Կ. Կիր. զկնի Մննդեան: 24
- 18 3 Բ. Բ. Ս. Մարկոսի, եպիսկոպոսին, Պիոնի քնն., Կիր- 25
դի և Բենամինի սարկաւաղացն և Ս. վկայիցն Արդմսէի,
Որմզդանալ և Սպեւնի. Յերեկ. նախատօնակ:
- 19 4 ✠ Գ. Բ. Ս. ՂԵՒՈՒՆԻՆԱՆՅ քահանայիցն: 26
- 20 5 Դ. 4. Պահք: Յերեկ. նախատօնակ: 27
- 21 6 ✠ Եջ. Դ. Ս. ՎԱՐԳԱՆԱՆՅ զօրավարացն մերոց և 1036 վը- 28
կայիցն, որք անկան ի մեծ պատերազմին Աւարալթի: Տօն
ազգային և Յիշատակ մեռելոց:
Օր. իջանելոյ ջերմութեան արեւու ի հողն:
- 22 7 Ուր. Դ. Պահք: Ռոսաց. Բարեկ. Եօթնեկի: 29
- 23 8 Եր. Դ. Կ. Պոլսոյ Ս. Ժողովոյ 150 հայրապետացն: Չկնի 1
երեկոյեան ժամասացութեան ծածկեացի սեղանն վարագու-
րաւ: Ռ. և Յ. Բարեկ. Եօթնեկի:
Ե Մն. լս. Իսահաբէն էր:
- 24 9 ✠ Կիր. Դ. Բուն-Բարեկենդան: Եւս Յ. և Ռոսաց: 2
- 25 10 Բ. Գ. 1. օր մեծի պահոց: 3
- 26 11 Գ. Կ. 2. օր մեծի պահոց: 4
- 27 12 Դ. Բ. 3. օր մեծի պահոց: 5
- 28 13 Եջ. Բ. 4. օր մեծի պահոց: 6

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 28 ը օրն աւելացել է 1 ժ. 2 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ.—Չուկն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած ար-
դան խաղամու է, համարձակ, գիտուն, անպարծ ու զուարթ: Զա-
հիլ ժամանակ չուննոր, սակաւ հարստանալուց լետոյ շալլող: վատ-
նող: Թէև լաւ շրջանների սիրահար, բայց մինչև 40 տարեկան հա-
տակը կանանցից քամբաղդ: Եւ իւր անընդունակութեան շորհիւ
շխաններ կրելով ինքն է միայն տուժում:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը հազուադիւ-
րեղեցկուհի է լինում, լաւաւ սրտով բարի, խելօք, ընդունակու-
թեանց տէր ու դրական կարծիքներ ունեցող: Նրեխաներ էլ քիչ է
ունենում: Առհասարակ փետրուար ամսուս ծնուածները արի են լի-
նում և ծառայութեան մէջ բաղձաւոր, բայց չարամիտ մարդկան-
ցից զգուշանալու են:

Մ Ա Ր Տ

31 ՕՐ

Հոռովմայեցոց մէջ Մարտն էր Հոռոմուլոսի տարուալ առաջին ամիսը որ իր անունը ստացել է պատերազմի շատուած Արամազդի և Հեբալիի զաւակ Մարտից (Արէս), որը (աւանդութեամբ Հոռովմի հիմնադրի) Հոռոմուլոսի հայրն էր համարուում: Այսպէս անուանեց Հոռոմուլոսը, տարին բաժանելով ամիսներէ: Որովհետեւ իտալիացում ալս ամսուամն է սկսուում զարունը, սորա համար հին ժամանակները գարունը ընդունելու համար տօն էին կատարում: Այս հանդէսը պատկի և ամուսնութեան տօն էր: Ամուսնացած կանայք ծաղիկներ էին զոհաբերում հպարտութեան շատուած Յունոսին: Այս տօնը կանանց լաղթութեան հանդէս էր, լի ուրախութեամբ և զննութեամբ: Որովհետեւ հին ժամանակները շատ աղգների տարին սկսուում էր ալս ամսից, որ համարուում էր արեալին տարեշրջանի սկիզբն, երեկ հէնց ալս պատճառաւ մեր նախնիքն էլ ալս ամսին անուանելն Արեգ. զուցէ և Արէս, որ նշանակում է Վարս:

Table with 2 columns: Or. v. S and l. containing dates and descriptions of events.

Table with 2 columns: Or. v. S and l. containing dates and descriptions of events, including religious and historical notes.

Այս ամսուալ 1-ից մինչև 31-ը օրը աւելացել է 2 ժ. 10 ր.

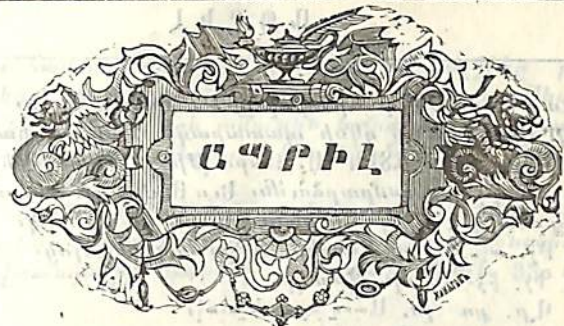
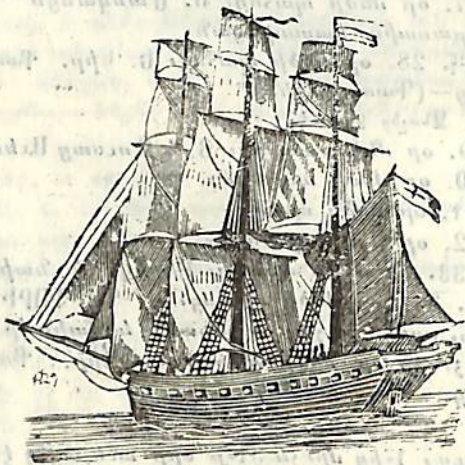
ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՆԸ

ՄԱՐՏ.—Խոյն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան և անաղոտ, արդարադատ, քաղցրախօս, հետաքրքիր և կրքոտ բնա.

տրութեան տէր է լինում. ոչ տուած խօսքն է պահում և ոչ խօստուան կատարում:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը զեղեցիկ է; արդարասէր, քաղցրեղէն սիրող, շատակեր և իւր նկատած բաների մասին երկար ու բարակ դատողութիւններ տուող, այդ պատճառով էլ ստախօս, անխնայ գրպարտող ու շուտ զայրացող է լինում:

Այս ամսին ծնուածներն առհասարակ առեւտրի մէջ լաջողութիւն են ունենում, թէև ժլատ են լինում, միայն հոկտեմբեր ամսից զգուշանալու են:

30 00

Ապրիլ ամիսը Հռոմուլոսի տարուայ երկրորդ ամիսն էր: Որովհետև այս ամիսը գարնան երկրորդ ամիսն էր և օրերը քանի գնում տաքանում էին, բնութեան այս դործողութեան պատճառաւ անուանել են Ապրիլ—Aprilis, որ լատիներէն յշանակում է արեալին կամ տաքացնող: Իսկ Aperire խօսքը լատիներէն նշանակում է «բանար», և որովհետև այս ամսում երկրից ծլում և բացում են ցանքերը, սերմերն ու սունկերը, այդ պատճառով էլ Հռոմում այս ամսուայ մէջ կատարում էր ի պատիւ պաղարեութեան շատուած Յերերի փառաւոր տօն: Մեծ հանդիսով տանում էին շատուածներին արձանները երեսալքը նժուղ՝ երի վերայ հեծած և ժողովուրդը հնձութեան և ուրախութեան աղաղակներով, իսկ քուրմերը ի պատիւ շատուծոյ սպիտակ հանդերձներ հագած զոհարելում էին ամուլ կողեր: Մեր նախնիքը այս ամիսն անուանում էին Ասեկի:

0 Ն.Յ | 1 14 Իշ. Բի. 36. օր մեծի պահնոց: 8
 2 15 Դշ. 43. 27. օր մեծի պահնոց: 9
 Ա. քա. լս. խառնակ: 10
 3 16 Դշ. 43. 30. օր մ. ծի պահնոց: 11
 4 17 Եշ. 43. 39. օր մեծի պահնոց: 12
 5 18 Ուր. 43. 40. օր մեծի պահնոց: 13
 6 19 Եր. 43. 41 օր մեծի պահնոց: Յիշատակ Ղ. աղարու Յարութեան: 14
 Յերեկ. նախառժողով:
 7 20 ✠ Կիր. 43. Պահ. ք. է Կիր. ԾԱՂԿԱԶԱՐԳ և ՏՕՆ ԱՌԵՏՄԱՆ 14
 Ս. կուսին ՄԱՐԻԱՄՈՒ Յերեկ. Դռնաբացէք: Եւս Յ. և
 Ռուսաց Ծաղկաղարդ:
 8 21 Աւագ-Երկուշաբթի Էջ. Պահ.ք. 15
 © Արեգակն 'ի Յուլն մտանէ:
 9 22 Աւագ-Երեքշաբթի Էջ. Պահ.ք. Յիշատակ սասն կուսանաց: 16
 Չ Լր. լս. խառնակ էլառնակ:
 10 23 Աւագ-Չորեքշաբթի 43. Պահ.ք. 17
 11 24 ✠ Աւագ Հինգշաբթի 43. Պահ.ք. ՅԻՇԱՍԱԿ ՈՏՆԱԼՈՒԱՅԻ, 18
 12 25 Աւագ-Ուրբաթ 43. Պահ.ք. Յիշատակ Զարչարանաց և խա- 19
 չելութեան Տեառն մերոյ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ.

1002
9492

Ա Պ Ր Ի Լ

- 13 26 Աւագ Շարաթ Էի. ձրադարոց Ա. Յարութեան: Նաւակա- 20
տիկ: Յերեկոյեան դիւի պատարագի նախատօնակ:
- 14 27 ✠ Կիր. ւՅ. ՁԱՏԻԿ (Ս. Յարութիւն Քրիստոսի): Ուտիք է 21
մեկ անմիջոց ցշամբարձումն: Աւ Յունաց և Ռուսաց Ձատիկ,
որոց ուտիք է ցնոր Կիւրակէ: Լատ. ևս Ձատիկ:
- 15 28 ✠ Բշ. ւճ. 2. օր Ձատիկի: Յիշատակ մեռելոց: 22
- 16 29 ✠ Գշ. ԷՅ. 3. օր. Ձատկի. 23
Ե Գր. քա. Լւ. Աւարաբէն Է Է Է Է:
- 17 30 Գշ. Էճ. 4. օր Ձատկի: 24
- 18 1 Եշ. ԷՅ. 5. օր Ձատկի: 25
- 19 2 Ուր. Էճ. 6. օր Ձատկի: 26
- 20 3 Շք ԷՅ. 7. օր Ձատկի: Յիշատակ գլխատման Ս. Յովհա- 27
հաննու Մկրտչի:
- 21 4 ✠ Կիր. Էճ. 8. օր Ձատկի: Բ. Կիր. Նոր-Կիւրակէ.—(Կըբ- 28
կնադատիկ):
- 22 5 Բշ. ւՅ. 9. օր Յինանց: 29
- 23 6 Գշ. ւճ. 10. օր Յ նանց² 1
⊙ Մնունդ լուս. Փառնալիւն:
- 24 7 Գշ. ԷՅ. 11. օր Յինանց: 2
- 25 8 Եշ. Էճ. 12. օր Յինանց: 3
- 26 9 Ուր. ԷՅ. 13. օր Յ նանց: Յերեկ. նախատօնակ: 4
- 27 10 Շք. Էճ. 14. օր Յինանց: 5
- 28 11 ✠ Կիր. ԷՅ. 15. օր Յինանց: Աշխարհամատրան Կիւրակէ 6
—(Կանաչ Կիւրակէ):
- 29 12 Բշ. Էճ. 16. օր Յինանց: 7
- 30 13 Գշ. ւՅ. 17. օր Յինանց: 8

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը օրը աւելացել է 2 ժ. 4 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԴՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆԸ

Ա Պ Ր Ի Լ. - Յուն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան
աներկիւզ է, կտրուկ, զալրացկոտ, խտտասիրտ և իւր թշնամի-
ներին հալածող: Թէև ունեոր՝ բայց ժլատ, բազրաւորութեամբ կը փալկ
և զբան նպատող գէպքերը իւր ցանկութիւնները կը կատարեն:
Նատ էլ կը ճանաչարձորդի:

Իսկ այս համաստեղութեան տակ ծնուած աղջիկը բնաւորու-
թեամբ ուժեղ, եռտնդոտ, աշխուժով, թէև բնութեամբ ան
ժուժիկալ կը լինի, միայն իբրև ամուսին խոնարհ և հաւատարիմ, երի-
ւր և իւր ամուսնու բնաւորութիւններն իբար համապատաս-
խան են:

Ապրիլ ամսին ծնուածներն առհասարակ ոտքերի ուսուցչքից
հզուչանալու են: Իրենց կեանքը երկու մասի կը բաժանուի. առաջի
մասը շատ վտանգալից կանցնի և կը տևի մինչև 33 տարեկան,
զասակը:

Մ Ա Յ Ի Ս

31 օր

Մալխո ամիրս, ինչպէս կարծում են, ստացել է իւր անունը լատինական maiores բառից, որ նշանակում է հին: Արովհետեւ այս ամիրսը գարնան վերջին ամիսն էր, սորա համար ընծայած էր ծերոց և նախնեացը, և ազդ պատճառով արդելուած էր այս ամիսին ամուսնանալը: Մալխո գարնանային ամիս լինելով զանազան ազգերի մէջ սօնուում էր գարնանային հանդէսներով, որի մէջ մեծ դեր էին խաղում պատահիք և աղջկոնք: Մեր նախնիք անուանել են այս ամիրսը Մարերի:

0	Ն.Տ		Լ
1	14	Գշ. ու. 18. օր Յինանց.	9
		⊗ Առ. քռ. լս. Զու էր.	
2	15	Նշ. ԷՅ. 19. օր Յինանց:	10
3	16	Ուր. Է՛. 20. օր Յինանց:	11
4	17	Շք. ԷՅ. 21. օր Յինանց.	12
5	18	✠ Կիր. Է՛. 24 օր Յինանց: Կանաչ կիրակի.	13
6	19	Բշ. Է՛. 23. օր Յինանց:	14
7	20	Գշ. Է՛. 24. օր Յինանց:	15
8	21	Գշ. ու. 25. օր Յինանց:	16
		⊗ Լր. լս. Բարեխառն էր.	
9	22	Նշ. ու. 26. օր Յինանց: Ռուսաց՝ Տօն փոխադրութեան նշխարաց Ս. Նիկողայոսի Աքանչեւագործի:	17
		⊗ Արեգակն ի Եկաւորն մտանէ:	
10	23	Ուր. Է՛. 27. օր Յինանց:	18
11	24	Շք. Է՛. 28. օր Յինանց.	19
12	25	✠ Կիր. Է՛. 29. օր Յինանց: Տօն Երեման Ս. Խաչի:	20
13	26	Բշ. Է՛. 30. օր Յինանց:	21
14	27	Գշ. Է՛. 31. օր Յինանց:	22

Մ Ա Յ Ի Ս

0			Լ
15	28	Գշ. Է՛. 32. օր Յինանց:	23
16	29	Նշ. ու. 33. օր Յինանց:	24
17	30	Ուր. ու. 34. օր Յինանց:	25
		⊗ Վր. քռ. լս. Գարնանային էր:	
18	31	Շք. Է՛. 35. օր Յինանց:	26
19	1	✠ Կիր. Է՛. 36. օր Յինանց: Զ. Կիրակի:	27
20	2	Բշ. Է՛. 37. օր Յինանց:	28
21	3	Գշ. Է՛. 38. օր Յինանց:	29
22	4	Գշ. Է՛. 39. օր Յինանց:	30
23	5	✠ Նշ. Է՛. 40. օր Յինանց: ՀԱՄԲԱՐՉՈՒՄՆ ԲՐԻՍՏՈՍԻ:	1
		Նւա Լատ. Յ. և Ռուսաց:	
		⊗ Մն. լս. Առաջադր էր:	
24	6	Ուր. ու. 41. օր Յինանց: Պահք:	2
25	7	Շք. ու. 42. օր Յինանց:	3
26	8	✠ Կիր. Է՛. 43. օր. Յինանց:	4
27	9	Բշ. Է՛. 44. օր. Յինանց:	5
28	10	Գշ. Է՛. 45. օր Յինանց:	6
29	11	Գշ. Է՛. 46. օր Յինանց: Պահք:	7
		Նշ. Է՛. 47. օր Յինանց:	8
30	12	Առ. քռ. լս. Հետադր էր:	
31	13	Ուր. Է՛. 48. օր Յինանց: Պահք:	9

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրն աւելացել է 1 ժ. 17 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՅԻՍ.—Եկաւորն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան ինչպէս արտաքուստ զեղեցիկ է, այնպէս էլ ՚ի ներքուստ հոգով բարի, խելօք, շրջանկատ, մեծահոգի և մասամբ կասկածոտ, ճարպիկ, խորամանկ և ազատ արհեստների սիրահար: Այդ պիսիների սիրտը կարծես սիրով և բարեկամութեան համար է ստեղծուած: Եւ բաղդաւոր են լինում, եթէ իրենց կեանքը կապուած է այնպիսի կնոջ կամ բարեկամի հետ, որոնք նոյնպէս սոյն համաստեղութեան տակ են ծնուած: Իսկ ծնուած աղջիկը լինում է գեղեցիկ, բարի, պարզ և հեղ: Իրենից տարիքով փոքր մարդու հետ բախտաւորութիւն չի գտնիլ, բացի իւր նման բնաւորութիւն ունեցող պատուական ամուսնուց: Մալխոն ծնուածներն առհասարակ, մարդ թէ կին, գիտութեանց սիրահար են լինում, գործերի մէջ հմուտ, բնաւորութեամբ ղիւրաթեք և փափկամարմին: Իսկ 31 տարեկան հասակում զգոյշ պէտք է լինեն հիւանդանալուց:

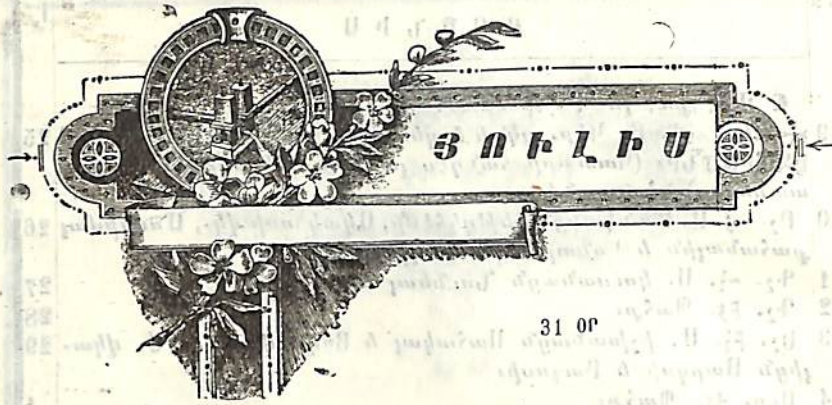
Յունիս (լատին. Iunius) ամիսը Հռոմեացեաց մէջ ի պատիւ պատանեաց նուիրուած էր հպարտութեան շատուածունն Յունտնալին, որից և ստացել է իւր անունը: Ամառուայ առաջին և Հռոմէւոսի կարգած չորրորդ ամիսն էր: Այս ամսին մեր նախնիքն անուանում էին Մարգաց — Նրեի մարգագետիններ հնձելու ամիս, ինչպէս հալոց զրացի վրացիք հիմայ էլ անուանում են այս ամսին Թիբրաթիլ, որ կը նշանակէ խոտ հնձելու ամիս:

Օր Ն.Տ	1	14	Ծր. 49. օր Յինանց:	10
	2	15	✠ Կիր. Կի. Յիսներորդ օր ի Զատիէն: ՀՈԳՆԳԱԼՈՒՍՏ (Պենտեկոստէ): Բարեկենդան Եղիական պահոց: Ռուսաց և Յունաց ևս Պենտեկոստէ:	11
	3	16	Բշ. ԲՅ. 2. օր Հոգեգալ. Պահք: Ռուս. երկրորդ օր Հոգեգալ.	12
	4	17	Գշ. ԲՅ. 3 օր Հոգեգալստեան: Պահք:	13
	5	18	Գշ. ԳՅ. 4. օր Հոգեգալստեան: Պահք:	14
	6	19	Եշ. ԳՅ. 5. օր Հոգեգալստեան: Պահք:	15
	7	20	Ուր. ԴՅ. 6. օր Հոգեգալստեան: Պահք:	16
	8	21	Ծր. ԴՅ. 7. օր Հոգեգալստեան:	17
	9	22	Յ Լր. լս. Փոքիւնէն էլ: ✠ Կիր. ԿՅ. Ա. Կիրակի Յարութեան: Յիշատակ Եղիալի մարգարէին: Յեր. նախատօնակ: Հարսանիք: ☉ Արեգ. ի Խեղդեալինն մտանէ 6 ժ. 28 ր. երեկ.: Ամառնամոտ և արեղարձ. ցերեկն սկսանի կարճանալ—զիշերն երկարի:	18
	10	23	Բշ. ԿՅ. Ա. կուսանացն Հռիփսիմեանց: Երեկ. նախատօնակ:	19
	11	24	Գշ. ԲՅ. Ա. կուսանացն Գայանեանց:	20
	12	25	Գշ. ԲՅ. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	21
	13	26	Եշ. ԳՅ. Ա. Յովհաննու Կարապետին և Աթանաղիոնէ եպիսկոպոսին:	22
	14	27	Ուր. ԳՅ. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ:	23
	15	28	✠ Ծր. ԴՅ. Ա. ԳՐԻԳՈՐԻ ԼՈՒՍԻՈՐԻ մերոյ—Ելն ի վիրապէն:	24

Օր Ն.Տ		Յ Ո Ւ Ն Ի Ս	1	
	16	29	✠ Կիր. ԴՅ. Բ. Կիր. զկնի Հոգեգ. ՏՈՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ՍՐԲՈՅ ԷՋՄԻՍՏՆԻ: (Կատարի հանդէս լամենայն եկեղեցիս Հայաստանեայց): Հարսանիք:	25
	17	30	Բշ. ԿՅ. Ա. Մանկանցն Բեթղեհէմի, Ակակ'ոսի վկ., Մովկիմայ քահանային և Կոնտրատիոսի զինաորին:	26
	18	1	Գշ. ԿՅ. Ա. կուսանացն Նունեայ և Մանեայ:	27
	19	2	Գշ. ԲՅ. Պահք:	28
	20	3	Եշ. ԲՅ. Ա. իշխանացն Սահակայ և Յովսէփայ և Ս. վիպիցն Սարգսի և Բարոսի:	29
	21	4	Ուր. ԳՅ. Պահք:	1
	22	5	Յ Մնունդ լս. Անկարգ էլ: Ծր. ԳՅ. Ա. ՆԵՐՍԻՍԻ ՄԵԾԻ հայրապետին մերոյ և Խաղայ եպիսկոպոսին:	2
	23	6	✠ Կիր. ԴՅ. Գ. Կիր. զկնի Հոգեգ. Բարեկենդան Ս. Լուսաւորչի պահոց:	3
	24	7	Բշ. ԴՅ. Պահք: Ս. Եպիփանու Կիպրացոյն, Բարեղայ հայրապետին և 3 աշակերտացն նորին:	4
	25	8	Գշ. ԿՅ. Պահք: Ա. Կոստանդիանոսի թագաւորին և մօրն նորա Հեղինէի:	5
	26	9	Գշ. ԿՅ. Պահք:	6
	27	10	Եշ. ԲՅ. Պահք: Ա. Թէոդիոսի Գաղատացոյն, Թալիբայ Բժշկին և 7 կուսանացն, որք ՚ի լԱնկիւբեայ կատարեցան:	7
	28	11	Ուր. ԲՅ. Պահք: Երեկ. նախատօնակ:	8
	29	12	✠ Ծր. ԳՅ. Գիւտ Նշխարացն Ս. ԳՐԻԳՈՐԻ Լուսաւորչին մերոյ: Ռուսաց՝ Ս. Առաքելոցն Պետրոսի և Պղոսի: Յ Առ. քա. լս. Կ Կր. ԿՅ էլ:	9
	30	13	✠ Կիր. ԳՅ. Գ. Կիր. զկնի Հոգեգալստեան: Հարսանիք: Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30-ը օրը պակասել է 1 ժ. 23 ր.	10

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹ ԻՆՆԸ

ՅՈՒՆԻՍ.— Խեղդեալինն: Այս համատեղութեան տակ ծնուածը լինում է վիճատէր, կամակոր, խորամանկ, մոյլ և ամեն զէպքերու առելի իւր ինքնահաճոյքին և ցնորքներին հետեող՝ քան առողջ դատողութեանը լսող:
Իսկ այս համատեղութեան տակ ծնուած աղջիկն ինքնասէր է, զործունեայ, աշխատասէր, զգուշ, արթուն, ամօթխած, հետաքրքիր, ինքնահաւան և մի քիչ ստախոս:
Յունիսին ծնուածներն առհասարակ աչքի են ընկնում իրենց ուշիմ և սրամիտ բնաւորութեամբ: Ուրիշի սեպականութիւնից հարստացող են և նշանաւոր մարդկանցից պաշտպանութիւն գտնող: Գինուց միայն զգուշանալու են:

Յուլիսը Հռոմուլոսի կարգադրած տարուայ ամառուայ երկրորդ ամիսն էր և համարվում էր—Հռոմուլոսեան—տարեշրջանի հինգերորդ ամիսը: Թէև այս ամիսը—Հռոմուլոսի Գրիգոր VII պապի ժամանակ կաղմեցին Գրիգորեան համարուած տոմարով, բայց այս Յուլիս—այսինքն լատ. Julius ամիսը—իւր անունը ստացել է Հռոմուլոսից և նշանակուած էր անունը ստացել է սոյն ամսուայ 4 ին: Մարկիանոս Անտոնիոս եռապետը այդ ժամանակ ի պատիւ նրա այս ամիսը Յուլիս անուանեց և նրա հրամանով էլ ուղղելով օրացույցը—Յուլիան տարեշրջան անուանեցին: Մեր նախնիք այս ամիսին անուանել են Հրոտից (երեկ հուր արձակող կամ հրալին, որովհետեւ տարուայ ամենաչոց ամիսն է): Իսկ վրացիք անուանում են Մկաթաթիվէ, որ նշանակում է արտը հնձելու ամիս:

0P ^{Ն.Տ}	ԼՍ
1 14	Բշ. ԴՅ. Ս. վկայիցն Անտոնիոսի, Թէոփիլոսի, Անիքաոսի և Փոսինոսի: 11
2 15	Գշ. ԴՅ. Ս. Գանիէլի մարգարէին և երկից մանկանցն Սեղ-12 րակայ, Միսակայ և Արեղնագովի:
3 16	Գշ. ԴՅ. Պահք: Յերեկոյեան նախատօնակ: 13
4 17	* Եշ. ԴՅ. Սրբոց Թարգմանչացն սերոց ՍԱՀԱԿԱՅ և ՄԵՍ-14 ՐՈՊԱՅ:
5 18	Ուր. ԲՅ. Պահք: 15
6 19	Շր. ԲՅ. Ս. Տրդատայ թագաւորին մերոյ և Աշխէն տիկ-16 նոջն և Խոսրովաղխտոյն: Յերեկոյեան նախատօնակ:
	⊕ Լր. լս. Տօբ էր:
7 20	* Կիր. ԲՅ. Ե. Կիր. զկնի Հոգեգ. Գրատ Տփոյ Ս. Աստուա-17 ծածնի: Հարսանիք:
8 21	Բշ. ԴՅ. Ս. Կալիստորատոսի և 49 վկայիցն և Ղուկիանոսի քհն: 18
9 22	Գշ. ԴՅ. Ս. Զաքարիայի մարգարէին: 19

0P ^{Ն.Տ}	Յ Ո Ւ Լ Ի Ս	Լ
10 23	Գշ. ԴՅ. Պահք: 20	
11 24	Եշ. ԴՅ. Ս. Եղիսէի մարգարէին: 21	
	⊙ Արեղակն Դ Առիւծն մտանէ 5 ժ. 35 րոպ. առաւ:	
12 25	Ուր. ԴՅ. Պահք: 22	
13 26	Շր. ԲՅ. Ս. երկոտասանից Առաքելոցն Քրիստոսի և Ս. 23 Պողոսի երեքտասան Առաքելոցն:	
14 27	* Կիր. ԲՅ. Զ. Կիր. զկնի Հոգեգ. Բարեկ. Վարդավառի պէց: 24	
15 28	Բշ. ԴՅ. 1 օր Վարդավառի պահոց: 25 ⊕ Լր. լս. Տօբ էր:	
16 29	Գշ. ԴՅ. 2 օր Վարդավառի պահոց: 26	
17 30	Գշ. ԴՅ. 3 օր Վարդավառի պահոց: 27	
18 31	Եշ. ԴՅ. 4 օր Վարդավառի պահոց: 28	
19 1	Ուր. ԴՅ. 5 օր Վարդավառի պահոց: 29	
20 2	Շր. ԴՅ. ՅԻՇԱՏԱԿ ՏԱՊԱՆԱԿԻՆ ՀՆՈՅ և ՏՕՆ ՆՈՐՈՅՍ Ս. 30 ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ: Նաւակատիկ:	
21 3	* Կիր. ԲՅ. ՎԱՐԳԱՎԱՌ: Մեծահանդէս օր ուխտի Մշոյ Ս. 1 Կարապետ վանքի և Տփխիսոյ Ս. Կարապետ եկեղեցոյ: Միջոց ուտիք երեք շաբաթ: Տարեդարձ Օծման Վեհափառ Գէորդ Ե. Ամ. Հ. Կաթողիկոսի: ⊕ Մնունդ լս. Տօբ էր:	
22 4	* Բշ. ԲՅ. 2 օր Վարդավառի Յիշատակ մեռելոց: Մեծա- 2 հանդէս օր ուխտի Միքանաւորի Ս. Աստուածածին եկեղեց- ւոյն Տփխիսոյ (Կրճանխի):	
23 5	Ուտաց' Ս. Մարիամու Մազդազինացւոցն: 3	
24 6	Գշ. ԴՅ. 3 օր Վարդավառի: 4	
25 7	Գշ. ԴՅ. Պահք: 5	
26 8	Եշ. ԴՅ. Ս. Եսայեայ մարգարէին: 6	
27 9	Ուր. ԴՅ. Պահք: Յերեկ. նախատօնակ: 7 * Շր. ԴՅ. Ս. ԹԱՎԷՈՍԻ Առաքելոցն և Ս. Սանդխտոյ կուսին:	
28 10	* Կիր. ԴՅ. Բ. Կիր. զկնի Վարդավառի Հարսանիք: 8	
29 11	Բշ. ԲՅ. Ս. Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին և 45 վկայիցն և Ս. 9 կուսանացն Յուստինեայ, Եփիմեայ և Քրիստինեայ: ⊕ Առ. լս. Կարգադրութիւն:	
30 12	Գշ. ԲՅ. Ս. Աթանազիոսեայ եպիսկոպոսին և տասն աշա-10 կերտացն և հինգ վկայիցն:	
31 13	Գշ. ԴՅ. Պահք: 11	

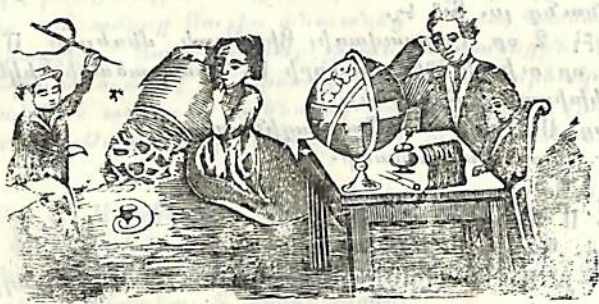
Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 1 ժ. 26 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆԸ

ՅՈՒԼԻՍ. -- Առիճն. Այս համատեղութեան տակ ծնուած տղան լինում է պարզասիրտ, համարձակ, քաջ, առատաձեռն, ազատամիտ, մեծահոգի և շատ անգամ հպարտ. իւր ազնիւ հոգովը (քնաւորութեամբ) հակուած է դէպի բարեպաշտութիւն և ցաւակցութիւն: Մինչոյն ժամանակ ծագրասէր է, ուրիշներին զայրացնող ու կրքոտ: Արտաքին գեղեցկութեան չնորհիւ, փափուկ սեռին հաճոյանալու կերպը դիտէ և երկար փաղաքշանքներ շուլլելուց լե տոյ հասնում է իւր նպատակին:

Իսկ ծնուած աղջիկը զուարթ է, չնորհալի, բարկացող, համարձակ, չարամիտ, վրիժառու, բայց սիրելի և իւր սիրելիին անչափ մեծարող:

Յուլիսին ծնուածների ամենաբախտաւոր ժամանակն իրենց հասակի միջին տարիքն է և ամենալաջող ամիսն՝ օգոստոսը: Ամենից վտանգաւոր տարին իրենց հասակի՝ 43-րդ տարին է, որ ժամանակ և զգուշանալու է:

Օ Գ Ո Ս Տ Ո Ս

31 09

Օգոստոս ամիսը Հռոմացիք սկզբում անուանել էին Սեկտիլէ, որ լատ. նշանակում է վեցերորդ: Բրիտանոսից 33 տարի առաջ, և պատիւ Հռոմացեաց Օգոստոս կայսեր այս ամսուան մէջ տարած նշանաւոր լաղթութիւններու պատճառով անուանեցին Օգոստոս, և էր ամառուայ վերջին ամիսը: Մեր նախնիք այդ ամիսն անուանում էին Նաւասարդ, որովհետև նոր տարուայ առաջին ամիսն էր և տարեթիւը այս ամսուայ 11-ից ին սկսում ի չիշատակ ջրհեղեղի վերջանալուն: Նաւասարդ, նշանակում է նաւը-աստէ-արդ, կամ նաւը հասաւ արդ, իսկ Սանսկրիտերէն նով-սարդ նշանակում է սոր տարի:

- Օր և Տ
1 14	Նշ. 43. Ս. Նախահարցն Աղամա, Աբէլի, Սեթայ, Ենով-12
2 15	Ուր. 73 Պահք:
3 16	Շք. 73. Ս. որդւոց և թոռանցն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին 14
4 17	Մեր. 73. Ս. որդւոց և թոռանցն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին և մերոյ Արիստակէսի, Վրթանէսի, Յուսկանն, Գրիգորիսի և Դանիէլի:
5 18	Մեր. 73. Ս. Նախահարցն Աղամա, Աբէլի, Սեթայ, Ենով-15
6 19	Մեր. 73. Ս. Նախահարցն Աղամա, Աբէլի, Սեթայ, Ենով-16
7 20	Մեր. 73. Ս. Նախահարցն Աղամա, Աբէլի, Սեթայ, Ենով-17
8 21	Մեր. 73. Ս. Նախահարցն Աղամա, Աբէլի, Սեթայ, Ենով-18
	Ս. Նախահարցն Աղամա, Աբէլի, Սեթայ, Ենով-19

Օ Գ Ո Ս Տ Ո Ս

- 9 22 Ուր. 41. Պահք: 20
- 10 23 Շք. 73. Եփեսոսի Ս. Ժողովոյն Երկու հարիւր հայրապետացն: 21
- 11 24 ✠ Կիր. 71. 2. Կիր. զինի վարդ. Բարեկենդ. Ս. Ած. պահոց: 22
- ⊗ Արեղակն ի Կոյսն մտանէ Ըստ բուն տոմարի մերում հաւասարդ և տարեմուտ 4403 թ. և եկեղ. ՌՅԾ տոմարի:
- 12 25 Բշ. 73. 1. օր Ս Աստուածածնայ պահոց: 23
- 13 26 Գշ. 71. 2. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց: 24
- Վր. քո. լս. Կարէրեւան:
- 14 27 Գշ. Է3. 3. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց: 25
- 15 28 Եշ. Է1. 4. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց: 26
- Յ. և Ռուսաց՝ Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի:
- 16 29 Ուր. 43. 5. օր Ս. Աստուածածնայ պահոց: 27
- 17 30 Շք. 41. Զօն Շողակաթի Ս. ԷՁՄԻԱԾՆԻ, ըստ տեսիան Ս. 28
- Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ՝ Նաւակատիք: Յերեկ. նախատ.
- 18 31 ✠ Կիր. 73. ՎԵՐԱՓՈՒՍՈՒՄՆ Ս. Աստուածածնի: Զինի պատարագի կատարի օրհնութիւն խաղողոյ, Ինն օր նախատօնակ: Միջոց ուտիք չորս շարաթ: 29
- 19 1 ✠ Բշ. 71. 2. օր Վերափոխման: Յիշատակ մեռելոց: 30
- ՝ Ծնունդ լս. Տօլ եշ.
- 20 2 Գշ. 73. 3. օր Վերափոխման: 1
- 21 3 Գշ. 71. 4. օր Վերափոխման: Պահք: 2
- 22 4 Եշ. Է3. 5. օր Վերափոխման: 3
- 23 5 Ուր. Է1. 6. օր Վերափոխման: Պահք: 4
- 24 6 Շք. 43. 7. օր Վերափոխման: 5
- 25 7 ✠ Կիր. 41. 8. օր Վերափոխման: 6
- Բշ. 73. 9. օր Վերափոխման:
- 26 8 Լատ. Ծնունդ Ս. Աստուածածնի: 7
- Գշ 71. Ս. Յովակիմայ և Աննայի ծնողաց Ս. Աստուածած.
- 27 9 նի և կանանցն Իւզարբից: 8
- Յ Աւ. քո լս. Զոարէացոցն եշ.
- Գշ. 73: Պահք:
- 28 10 Եշ. 71. Ս. Երեմեայ մարգարէին: Ռուսաց՝ Գլխատումն Ս. 9
- 29 11 Յովհաննու Կարապետին: 10
- Ուր. Է3 Պահք: Ռուսաց Փոխադրութիւն շխարաց Ս. Ալէք.
- 30 12 սանդր Նեակացոյ: 11
- Շք. Է1. Ս. Սուքիւրոյն Թոմայի, Յակոբայ և Շմաւօնի:
- 31 13 Յերեկոյին նախատօնակ: 12

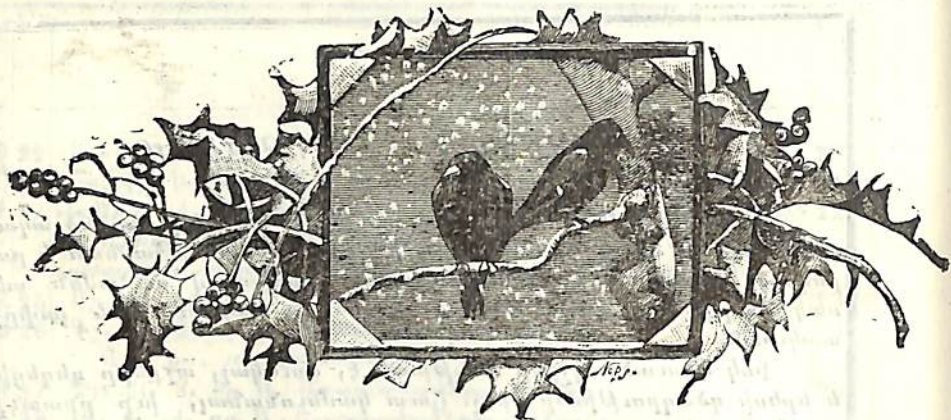
Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 1 ժ. 24 ր:

ԱՍՏՂԱԳԷՏԵՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՕՒՈՍՏՈՍ.— Կոյսն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան բարեկազմ է, անկեղծ, մեծանօղի, խելօք, ողջախոն, համեստ և բարեգործ: Կեանքի մէջ վարուելու կերպը չիմանալով ու ամեն տեսակ հնարքներից զուրկ լինելով՝ շուտ-շուտ խաբւում է և լափը տակւրւմ:

Իսկ ծնուած աղջիկը ամօթխած է, ժուժկալ, աչքերը գեղեցիկ և երեսի գծադրութիւնը որոշ: Շուտ կամուսնանայ, իւր ընտանիքում սիրելի, բարեպաշտ, հաւատարիմ և աննման մայր կը լինի, իսկ իւր սրղիքը, որոնք աւելի լիզական սեռին կը պատկանին, նոյնպէս մինը միւսից աւելի զգուսելի ու գեղեցիկ կը լինին:

Ս Ե Պ Տ Ե Մ Բ Ե Բ

30 օր

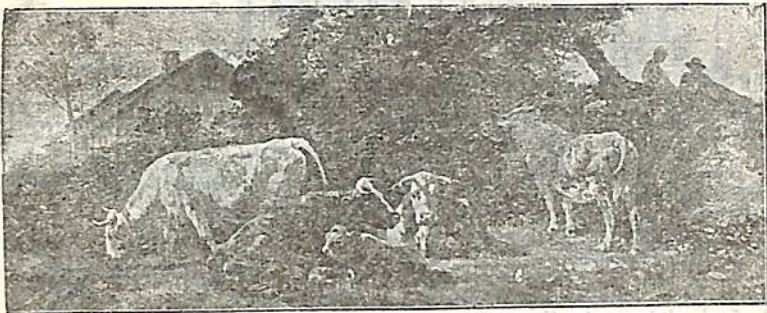
Սեպտեմբեր ամսուայ անունը ծագում է լատինական (septembre) բառից: Այսպէս անուանեց Հռոմուլոսը տարուայ եօթներորդ ամիսը, որ աշունքուայ առաջին ամիսն էր: Մեր նախնիքը այս ամիսը անուանել են Հոռի:

0ր ^ն S	Լ
1 14	✠ Կիր. 43: Գ. Կիր. զկնի վերափ. Գիւտ Գոտուլ Ս. Աստուած: 13
2 15	Բշ. 41: Ս. Ստեփաննոսի Ունեցուցն, և Ս. վկայիցնն Գոհարինեայ. Ծամրիգէսի, Տուքիկոսի և Ռատիկոսի: 14
3 16	Գշ. 43: Ս. մարգարէիցն Եղեկիէլի, Եզրի և Զաքարիայի 15 հօրն Ս. Յովհաննու Մկրտչի: Լրումն լս. Զով էր:
4 17	Գշ. 43: Պահք: 16
5 18	Եշ. 43: Ս. Յովհաննու Կարապետին եւ Յորայ արդարոցն: 17
6 19	Ուր. 43: Պահք: 18
7 20	Շր. 43: Տօն Նիկիոյ Սր. Ժողովոյ 318 հայրապետացն, 19 Յերեկոյեան նախատօնակ:
8 21	✠ Կիր. 43: Ժ. Կիր. զկնի վերափ. խման: Տօն Ծննդեան 20 Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՐԻՒՅԻ Աննայի:— Եւ Յ. և Ռուսաց: Բարեկենդան Ս. Խաչի պահոց:
9 22	Բշ. 43: Ա. օր Ս. Խաչի պահոց: 21
10 23	Գշ. 43: Բ. օր Ս. Խաչի պահոց: 22
11 24	Գշ. 43: Գ. օր Ս. Խաչի պահոց: 23 ⊙ Արեգակն ի Կշիւն մտանէ: 9 ժ. 22ր. առաւ. Աշնանա- մուս և հասարակաց Տիւ և դիչեր հաւասար: ⊙ Վր. քա. լս. Զոսիմաբար էր:
12 25	Եշ. 43: Գ. օր Ս. Խաչի պահոց: 24
13 26	Ուր. 43: Ե. օր Ս. Խաչի պահոց: 25
14 27	Շր. 43: Տօն Ս. Եկեղեց. ի նուակատիւ Ս. Խաչի: Նաւակատիկ, 26 Յ. և Ռուսաց՝ Խաչվերաց:
15 28	✠ Կիր. 43: ԽԱԶՎԵՐԱՅ: 27

0ր ^ն S	Ս Ե Պ Տ Ե Մ Բ Ե Բ	Լ
16 29	✠ Բշ. 43: Տօն Ս. Խաչի: Յիշատակ մեռելոց: 28	
17 30	Գշ. 43: Տօն Ս. Եկեղեցու Լատինաց՝ Տօն Ս. Գրիգորի Լուսաւորչին մերոյ ի սահմանս Հռոմայ և Նէպոլոսոյ: 29	
18 1	Գշ. 43: Տօն Ս. Խաչի: Պահք: 1 ⊙ Մն. լս. Բարեկենդան էր:	
19 2	Եշ. 43: Տօն Ս. Եկեղեցու: 2	
20 3	Ուր. 43: Տօն Ս. Խաչի: Պահք: 3	
21 4	Շր. 43: Տօն Ս. Խաչի: 4	
22 5	✠ Կիր. 43: Բ. զկնի Ս. Խաչի: Բարեկենդան Վարագայ Ս. Խաչի: 5	
23 6	Բշ. 43: Պահք: Ս. Մամասայ, Փելիկտիմոնի և Սիմէօնի Սիւնակեցուցն: 6	
24 7	Գշ. 43: Պահք: Ս. Կուսանացն Փեփրոնեայ, Մարիանեայ, և Շուշանայ դստեր մեծին Վարդանայ: 7	
25 8	Գշ. 43: Պահք: 8	
26 9	Եշ. 43: Պահք: Ս. հայրապետացն Բարաղամու, Անթիմոսի, և Երանոսի Ռուս. Նիջուին Ս. Յովհաննու Աւետարանչին: 9 ⊙ Առ. քա. լս. Զոսիմաբար էր:	
27 10	Ուր. 43: Պահք: 10	
28 11	Շր. 43: Ս. Գէորգայ զօրավարին, Աղոկտոսի և Ռամանոսի 11 Երզնգոցին: Հանդիսաւոր օր ուխտի Թիփխսայ մերձակայ Շահնարայ Ս. Գէորգ Եկեղ. ուխտատեղոցն: Անուանակոչութիւն Տ. Տ. Գէորգ Ե. ամ. հալոց Կաթողիկոսի:	
29 12	✠ Կիր. 43: Գ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Տօն Վարագայ Ս. Խաչի: 12 Հարսանիք:	
30 13	Բշ. 43: Ս. Գաւթի Գմեցուցն և Ս. վկայիցն Ղամբէոսի և 13 Ղամբէուցն: Յունաց և Ռուսաց՝ Ս. Գրիգորի Լուսա- ւորչին մերոյ և Ս. Կուսանացն Հափսիմեան և Գալիանեանց: Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30 ը օրը աւելացել է 2 ժ. 14 ր.	

ԱՍՏՂԱԳԵՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒՍ ԻՒՆԸ

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ.— Կշիւն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան վիճակէր է, կամակար, ծաղրաբան և սաստիկ իւր բաւակա- նութեանց ետեից ընկնող. ունի և լաւ ձեւեր, ճառախօսութեան ձիրք, բարեհամբոյր է, միայն երբ իւր շահերը պահանջում են՝ իւր սուած խոստումը շատ հեշտ է զբժում և իւր ունեցած զգաստու- թեան շնորհիւ, շատ վտանգներից հեշտութեամբ զերծ մնում: Իսկ ծնուած աղջիկը սիրելի է, ուրախ, հրապուրիչ ձևերով օժտուած, բախտաւոր և բաղմամբիւ երկրպագուներն ունեցող. միայն զգաստ պէտք է լինի, որովհետև վերջն անպատճառ զղջալու է: Սեպտեմբերին ծնուածներն առհասարակ ինչպէս 33 տարեկան հասակում, այնպէս էլ ջրից միշտ զգուշանալու են:

Հ Ո Վ Տ Ե Մ Բ Ե Ր

31 ՕՐ

Հին ժամանակները Հոռոմ, այս ամսի 15-ին ի պատիւ պատերազմի շատուած Մարսի, զոհարեում էին նժուգներ և որովհետև Հոռոմուրի կարգաւորած տարուայ ութերորդ ամիսն էր, այս պատճառաւ անուանուեցաւ octobre, որ լատիներէն նշանակում է ութերորդ: Հոկտեմբերը աշունքուայ միջի ամիսը լինելով, հին ազգերի մէջ այս ամսում կատարվում էին ժողովրդական տօներ—հանդէսներ, դաշտալին աշխատանքի աւարտման և ալլելուցի պատճառաւ: Իսկ այս ժամանակ որովհետև կովկասում ալլելուցի է լինում, ինչպէս ժողովուրդը ասում է «բաղաքաղ» և զինի են քամում, դորա համար էլ մեր դրացի վրացիք այս ամիսն ուղղակի անուանում են Ղվինօբիս-թվէ, զինիներու-ամիս: Մեր նախնիք անուանում էին այս ամիսն Սահմի:

Օր	Ն 8	Լ
1	14	Գ. Է. Ս. Եւտաթէոսի և կնոջ նորա թէոփիտոսի և երկուց որդւոցն և կուսանացն Երմոնեայ և Նեքտառինեայ Ռուսաց՝ Պաշտպանութիւն Ս. Աստուածածնի:
2	15	Գ. Է. Պահք:
3	16	Ե. Գ. Ս. Իշխանացն Սահակայ և Համադասպայ: Լ. ը. Խաչի եւ:
4	17	Ուր. Գ. Պահք:
5	18	Շր. Գ. Ս. Եթանասուն և երկու աշակերտացն Քրիստոսի:
6	19	Վիր. Գ. Գ. Վիր. զկնի Ս. Խաչի: Հարսանիք:
7	20	Բ. Գ. Ս. Փօկասու հայրապետին և Երանոսի հետևողին Առաքելոցն:
8	21	Գ. Գ. Ս. Կուսանացն Թեկղի, Վարվառեայ և Պեղեղեայ:
9	22	Գ. Է. Պահք:
10	23	Ե. Գ. Ս. Պանտալոնի բժշկին, Երմոզեայ քահանային և Եւպրակեայ կուսին: Արեգակն ի Կարիճն մտանէ: Ուր. Գ. Պահք: Յերեկոյին նախատօնակ:
11	24	

Հ Ո Վ Տ Ե Մ Բ Ե Ր

Օր	Ն 8	Լ
12	25	Վր. ք. ը. Աշխ. եւ: Շր. Գ. Ս. Թարգմանչաց վարդապետացն մերոց Մեսրոպայ, Եղիշէի, Մովսէսի քերթողին, Դաւթի անաղթ փիլիսոփային, Գրիգորի Նարեկացուն և Ներսիսի Կլայեցուն:
13	26	Վիր. Գ. Ս. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Հարսանիք:
14	27	Բ. Գ. Գ. Գրիգորի Աղուանից կաթողիկոսի և Ս հարցն թաթլոց, Վարոսի և Թումասու, Անտոնի, Կրօնիդեայ և եթն խոտաճարակացն՝ որք Յիննակնեայ վանն կատարեցան:
15	28	Գ. Գ. Ս. Առաքելոցն Անանիայի, Մատթէի, Բառնարայ, Փիլիպպոսի, Յովհաննու, Շիղալի և Սիւղիանոսի:
16	29	Գ. Գ. Պահք:
17	30	Ե. Գ. Ս. Գիոնեսիոսի Արիսպալացուն, և Ս. Առաքելոցն Տիմոթէոսի և Տիտոսի: Ծն. ը. Աշխ. եւ:
18	31	Ուր. Գ. Պահք:
19	1	Շր. Գ. Ս. Աւետարանչացն Մատթէոսի, Մարկոսի, Ղուկասու և Յովհաննու:
20	2	Վիր. Գ. Ս. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Հարսանիք:
21	3	Բ. Գ. Ս. Ղուկիանոսի հարիւրապետին որ հաւատաց ի Խաչելութիւնն Քրիստոսի և Յովսէփայ Աստուածահօրն, Յովսէփայ Արեմաթացուն, բարեկամին Քրիստոսի Ղազարու և քերցն նորա Մարթայի և Մարիամու:
22	4	Գ. Գ. Ս. Թէոդիտոսի քահանային, Զենոնի զինաւորին, Մակարայ, Եւդոքեայ և Ռամելայ: Ռուսաց՝ Տօն Ղազանու Ռ. Աստուածածնայ պատկերի:
23	5	Գ. Գ. Պահք:
24	6	Ե. Գ. Ս. Խարիթեանց և Ս. վկայիցն Արտեմեայ և Քրիստափորի և երկուց կանանցն Կալինիկեայ և Ակուլինեայ: Առ. ք. ը. Թիպլից եւ:
25	7	Ուր. Գ. Պահք:
26	8	Շր. Գ. Ս. Երկոտասանից վարդապետացն Ռեթէոսի, Գիոնեսիոսի, Սեղբետրոսի, Աթանասի, Կիւրղի Երուսաղեմացուն, Եփրեմի Խորին ասորուց, Բարսեղի Կեսարացուն, Գրիգորի Նիւսացուն, Գրիգորի Աստուածաբանին, Եպիփանու Կիւրացուն, Յովհաննու Ոսկերբանին և Կիւրղի Աղէքսանդրացուն:
27	9	Վիր. Գ. Ս. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Գրիգորի Սալ, Հարսանիք:
28	10	Բ. Գ. Ս. Անաստասայ քահ. Վարոսի և Թէոդորիտեայ և որդոց նորա և որք ընդ նմա կատարեցան:

29 11 Գշ. ԴՅ. Ս. Հիպիրիբեանցն, որք ի Սամուսատ կատարեցան և Ս. Սենտիանոսի Սերաստացւոյն, Բաբելայ ձերոյն և 84 աշակերտացն նորին:

30 12 Գշ. ԴԷ. Պահք:

31 13 Շք. ԴՅ. Ս. Յովհաննու Ոսկերերան հայրապետին:

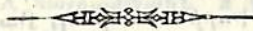
Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 2 ժ. 10 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹՈՒՆՆԸ

ՀՈՎՏԵՄԲԵՐ.— Կարիճն: Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան համարձակ է և խորամանկ, բայց իւր պակասութիւնները ծածկելով իւր արտաքին գեղեցկութեամբ խաբւում է և շատերի աչքը շլացնում: Օրիորդներ, այսպիսի կեղծաւորներին երբէք չհաւատաք. դրանք միայն երեսանց են ուրախ երևում, ազգայինների ծիծաղը մետասկար է, աղէտարեր և անանձնութեան ժամանակ դրանք մեղամաղձութեամբ են տանջուած:

Իսկ ծնուած աղջիկը՝ աշխտով լի, սուշապ, ծածկամիտ, կեղծաւոր, դաւաճան, փոփոխամիտ և ազան, սիրում է ծագրել և ուրիշների մասին վատ կարծիք լայտնել: Եւ չնայելով իւր քաղցրանկատութեան ու բարեհաճոյ ձևերին՝ սիրտը բարութեամբ չէ համակուած:

Հոկտեմբերին ծնուածներն առհասարակ իրենց գործերում լաջողութիւն են գտնում և հարստութիւն են ձեռք բերում: 41 տարեկան հասակումն է, որ թէ իրենց բնաւորութիւնն է փոխուած զէպիլ լաւը և թէ իրենց գործերի մէջ փոփոխութիւն է լինում: Միայն 25 տարեկան հասակում հիւանդանալուց զդուշանալու են:

Ն Ո Յ Ե Մ Բ Ե Ր

Նոյեմբեր ամսուայ անուճը ծագում է լատիներէն Novembre բառից, որ նշանակում է իններորդ: Հասկնալիցիք այս ամիսը անուանել են իններորդ նրա համար, որ շատ առաջ նրանք նոր տարին ոչ թէ Յունուարից էին հաշվում ինչպէս հիմա, այլ Մարտ ամսից: Մեր նախնիք այս ամիսը անուանել են Տրէ: Իսկ վրաստանում, որովհետեւ այս ամսուայ 10-ին տօնվում է Ս. Գէորգայ տօնը, սորա համար էլ, այս ամիսը անուանել են Գիորգ-օրայ, կամ Գիրգորիս-թվէ, որ նշանակում է Գէորգայ տօնի ամիս:

- 1 11 Ուր. ԴԷ. Պահք: 15
- 2 15 Շք. ԷՅ. Տօն ամենալն Սրբոց - Հնոց և Նորոց, լայտից և 16
անկալտից:
- 3 16 ✠ Կիր. ԷՅ. Ը. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Հարսանիք: 17
- 4 17 Բշ. ԴՅ. Ս. Ստեփաննոսի Հոովմայ հայրապետին և քահանայիցն, սարկաւազացն և ժողովրդոցն: 18
- 5 18 Գշ. ԴԷ. Ս. Ակիմիանիայ եպիսկ. Յովսէփայ քահ. Ալիթա- 19
լայ սարկաւազին և Պրատոնի վկային:
- 6 19 Գշ. ԴՅ. Պահք: 20
- 7 20 Նշ. ԴԷ. Ս. հարապետացն Մետրոփանոսի, Աղէքսանդրոսի, Պողոսի խոստովանողին և Ս. նօտարացն Մարկիանոսի և Մարտիրոսի: 21
- 8 21 Ուր. ԴՅ. Պահք: Յերեկոյեան նախասօնակ: 22
Լատ. Բնծալումն Ս. Աստուածածնի:
- 9 22 Շք. ԴՅ. Ս. Հրեշտակապետացն Գաբրիէլի և Միքայէլի և 23
ամենալն երկնային զօրացն:
Շ վր. քո. լա. Անանայն եւ.
- 10 23 ✠ Կիր. ԷՅ. Թ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի: Հարսանիք: 24
Սրեգակն ի Աղեղնաւորն մտանէ:
- 11 24 Բշ. ԷՅ. Ս. Մելիտոնի Անտիօքայ հայրապետին և Մինասայ եպիսկոպոսացւոյն և միւս Մելիտոսի եպ. Բուրայ քահանային և Շինու սարկաւազին: 25

12 25 ԳՂ. 43. Ս. Դիմիտրեայ վկային և Բասիլիկոսի քահանային: 26
 13 26 ԳՂ. 44. Պահք: 27
 14 27 ԵՂ. ԴՅ. Ս. Գուրբասայ, Սամուէասայ, Աբիրայ սարկաւ- 28
 զին, Ռամանոսի միայնակեցւոյն, Մանկանն խոստովանողի
 և Հիւսիքոսի զինաւորին:
 3. և Ռուսայ՝ Բարեկենդան Ծննդեան պահոց:
 15 28 Ուր. ԴԷ. Պահք: 29
 16 29 Ծր. ԴԶ. Ս. Առաքելոցն Անդրէի և Փիլիպպոսի:
 Ծնունդ լս. Զատիկն է:
 17 30 ✠ Կիր. ԴԸ. ԺԱ. Կիր. զկնի Ս. Խաչի:
 Բարեկենդան Յիսնայի պահոց:
 18 1 ԲՂ. ԷԳ. 1. օր Յիսնակի պահոց: 3
 19 2 ԳՂ. ԷԴ. 2. օր Յիսնակի պահոց: 4
 20 3 ԳՂ. 45. 3. օր Յիսնակի պահոց: Յերեկ, նախատօնակ: 5
 21 4 ✠ ԵՂ. 46. 4. օր Յիսնակի պահոց: ԸՆԾԱՅՈՒՄՆ Ս. ԱՍ- 6
 ՏՈՒՄԱԾՆԻ ի Տաճարն:—Եւ Ռուսայ:
 22 5 Ուր. ԴԹ. 5. օր Յիսնակի պահոց: 7
 23 6 Ծր. ԴԿ. Ս. Գրիգորի Սքանչելագործին, Նիկողայոսի հա- 8
 րապետին և Միւստայ եպիսկոպոսին:
 24 7 ✠ Կիր. ԴԿ. Ա. Կիր. Յիսնակի: Հարսանիք: 9
 25 8 ԲՂ. ԴԶ. Ս. Կոստանայն Յուլիանիայ և Վասիլուհոյ: Աբրա 10
 համու և Խորենայ անարծաթ բժշկացն, Կողմայի և Դա
 միանոսի և Ատոռածատրայ վկային:
 Առ. քո. լս. Զատիկն է:
 26 9 ԳՂ. ԷԶ. Ս. Ղուկիանոսի քահանային և Տարագրոսի, Պրո- 11
 պոսի, Անդրոնիկոսի, Ռնեսիմեայ և այլոց աշակերտացն
 Պողոսի:
 27 10 ԳՂ. ԷԷ. Պահք: 12
 28 11 ԵՂ. 48. Ս. Կղեմայ հայրապետին և Բագարատայ Տոռոմե- 13
 նայ եպիսկոպոսին:
 29 12 Ուր. ԴԸ. Պահք: Յերեկուեան նախատօնակ: 14
 30 13 ✠ Ծր. ԴԸ. Ս. Առաքելոց և առաջին լուսաւորչացն մերոց 15
 ԹԱԴԷՆՈՍԻ և ԲԱՐԴՈՒՂԻՄԷՆՈՍԻ.

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 30 ը օրը պակասել է 1 ժ. 19 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԾՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ն Ո Յ Ե Մ Բ Ե Ր.—Աղեղնաւորն. Այս համաստեղութեան տակ
 ծնուած տղան քաջ է և արի, խելօք, բարեկամներ շուտ զտնող:

առողջակաղմ, ճշմարտասէր, հաստատամիտ, վարուող, աշխատա-
 սէր, ի բնէ բարեպաշտ, սրտով ուրախ, բարի և խր. ունեցած լաւ
 լատկութիւններ չամեմատ անչափ ինքնասէր:

Իսկ ծնուած աղջիկը՝ զործունեայ և սչալուրջ, աշխատասէր,
 բարեպաշտ, բարի և սրտով ուրախ: Գլխաւոր պակասութիւնը իւր կաս-
 կածոս բնաւորութիւնն է:

Նոյեմբերին ծնուածներն սոհասարս կարգիւնաբերութեան մէջ
 բախտաւոր են լինում և միջին տարիքում կարողութեան տէր: 33
 տարեկան հասակում հիւանդանալուց զգուշանալու են և եթէ չա-
 վաւոր ու ժուժկալ կեանք վարեն մինչև խորին ծերութեան կը
 հասնին:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

31 օր

Դեկտեմբեր ամիսը վերցրած է լատինական decembre բառից, որ նշանակում է տասներորդ: Այսպէս անուանեց ամիսների հիմնադիր Հռոմուլոսը տարուայ տասներորդ ամիսը: Մեր նախնիք այս ամիսին անուանել են Քաղոց: Որովհետև վրաստանում այս ամիս 25-ին կատարվում է Քրիստոսի Ծննդեան տօնը, այս պատճառաւ այս ամիսին վրացիք անուանել են Քրիստիչօբայ, կամ Քրիստիչօբիսթվէ, որ նշանակում է Քրիստոսի Ծննդեան ամիս:

0ր 68	1 14	✠ Կիր. Էջ. Բ. Կիր. զկնի Յիսնակի: Հարսանիք:	16
		Լր. լուսնի Զնաբէր Էրմանէ:	
	2 15	Բշ. Էջ. Ս. Գեներիոսի եպիսկոպոսին և Մերկեախոսի զի- նաւորին, Յակովբայ և Իրաւարտաց:	17
	3 16	Գշ. Էջ. Ս. Մինատայ, Կրմողինեայ և Գրարոսի և կամաւոր աղքատացն Յովհաննու և Ալէքսիանոսի:	18
	4 17	Գշ. Էջ. Պահք:	19
	5 18	Եշ Էջ. Ս. Հարցն Եղիպտոսացոցն, Պօղոսի, Պօղայ, Մակա- ռայ, Եւագրի, Յովհաննու Գրնեցւոյն, Յովհաննու կարճա- հասակին, Նեղոսի, Արսէնի, Սիսիանու, Գանիէլի, Արապի- օնի, Մակարիոսի, Պիմէնի և այլոց Ս. հարցն:	20
	6 19	Ուր. Էջ. Պահք: Ռուսաց՝ Ս. Նիկողայոսի Աքանչելադործին:	21
	7 20	Շր. Էջ. Ս. Նիկողայոսի Զմիւռնացւոյ Աքանչելադործ հալ- ըպեալին:	22
	8 21	✠ Կիր. Էջ. Գ. Կիր. զկնի Յիսնակի: Բարեկենդան Ս. Յա- կովբայ պահոց: Յերեկ. նախատօնակ:	23
		Վր. ըս. լս. Զնաբէր էշ.	
	9 22	✠ Բշ. Էջ. Պահք: Տօն ՅՂՈՒԹԵԱՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ Ի ՅԱՆՆԱՅԷ:	24
		Սրեգակն իլԱլծեղջերն մտանէ 0 Ժ. 52 ր. երեկ. Զմեռ- նամուտ և արեւադարձ. ցերեկն սկսանի երկարիլ և զիշերն կարճանալ:	

0ր 68		ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ	
	10 23	Գշ. Էջ. Պահք: Ս. Կոռնելիոսի հարեւրապետին և Շմաւոնի աղգակնին Քրիստոսի, որ խաչեցաւ Վրուսաղէմ, Պողի կարպոսի հարապետին Զմիւռնիոյ և Ս. վկայիցն՝ որք Ա- ղմէս կատարեցան:	25
	11 24	Գշ. Էջ. Պահք:	26
	12 25	Եշ. Էջ. Պահք: Ս. Եւտրատիոսի, Օգսենտիոսի, Եւզենիո- սի, Ուրիեստէսի և Մարգարիոսի:	27
		Լատ. Ծնունդ Տեառն:	
	13 26	Ուր. Էջ. Պահք: Յերեկոյին նախատօնակ:	28
	14 27	Շր. Էջ. Ս. Յակովբայ Մծբնայ հարապետին, Մարուգէի ճղնաւորին և Մելիտոսի եպիսկոպոսին:	29
	15 28	✠ Կիր. Էջ. Գ. Կիր. զկնի Յիսնակի: Հարսանիք:	30
	16 29	Բշ. Էջ. Ս. հարապետացն Իգնատիոսի, Ազղէի և Մարու- թայ եպիսկոպոսին:	1
		Ծն. լս. Սաւանտէնէ:	
	17 30	Գշ. Էջ. Սրբոց Թէոպոմպալ եպիսկոպոսին, Թէոփնայ վկ. և շորից զինւորացն Բաստի, Եւսերի, Եւտիզի և Բասիլիկեայ:	2
	18 31	Գշ. Էջ. Պահք:	3
		Եշ. Էջ. Ինդոսի, Դոմինի և Գեղերիկոսի քահանային և Եր- կուց ըրրոցն, որք այրեցան Եկեղ. Նիկովիդացոց:	
	19 1	Ըստ նոր տոմարի Տարեմուտ և լուսնարի 1-ն 1913 թ. Լատ. տօն Տնօրէնութեան Տեառն:	4
	20 2	Ուր. Էջ. Պահք:	5
	21 3	Շր. Էջ. Ս. ԱԲԳԱՐՈՒ Նախավկայ և անդրանիկ թագաւո- րին մերոյ:	6
	22 4	✠ Կիր. Էջ. Ե. Կիր. զկնի Յիսնակի: Յերեկոյին նախատօն.	7
	23 5	Բշ. Էջ. Ս. Դաւթի մարգարէին և Յակովբայ առաքելոյն: Յերեկոյեան նախատօնակ:	8
		Առ. ըս. լս. Գաւառացի էշ.	
	24 6	Գշ. Էջ. Ս. Ստեփաննոսի Նախավկային և առաջին մար- տիրոսին: Հանդիսաւոր օր ուխտի Ս. Ստեփաննոս Եկեղ. Տիխիսայ՝ որ ի լանապատին կուսանաց, ուր ամիտիլի մաս նշխարաց—աջ Ս. Ստեփաննոսի:	9
		Ռուսաց ճրարալոց Ծննդեան: Լատ. Յալտնութիւն Տեառն:	
	25 7	Գշ. Էջ. Պահք: Յերեկոյին նախատօնակ: Ռուսաց և Յու- նաց Ծնունդ Տեառն:	10
	26 8	Եշ. Էջ. Ս. Առաքելոցն Պետրոսի և Պօղոսի: Ռուսաց և Յունաց՝ 2 օր Ծննդեան:	11
	27 9	Ուր. Էջ. Պահք: Յերեկ. նախատօնակ: Ռուսաց և Յունաց՝ 3 օր Ծննդեան:	12

28	10	Շք. Է՛. Ս. որդւոցն Որոտման Յակովբայ առաքելոյն և 13 Յովաննու Աւետարանչին:	
29	11	* Կիր. Է՛. 2 Կիր. զկնի Յիսնակի. Բարեկենդան Մննդեան պահոց:	14
30	12	Բչ. 4՛. 1 օր. Մննդեան պահոց:	15
31	13	Գչ. 4՛. 2 օր. Մննդ. պահոց:	16
		Լր. 1ւ. Զեմբէր Կոմիտէ:	

Այս ամսուայ 1-ից մինչև 31-ը օրը պակասել է 0 ժ. 37 ր.

ԱՍՏՂԱԳԷՏՆԵՐԻ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Դ Ե Կ Տ Ե Մ Բ Ե Բ. — Այժեղջիւրն. Այս համաստեղութեան տակ ծնուած տղան թէև այնքան բախտաւոր չի լինի և ձախորդութիւններ չատ կբաշէ, բայց ճշմարտասէր, թեթևամիտ, եռանդոտ, շարձազատ և անբարիշտ կըլինի: Իւր մասին մեծ համարում ունի. թէև համեստ է երևում, սակայն դա միայն արտաքին կողմից է և կեղծ որովհետև իւր ամեն բաւականութեանց սիրահար է:

Իսկ ծնուած աղջիկը՝ արթուն, թեթևամիտ, ջանքէլ ժամանակը վերին աստիճանի ամօթխած, սակայն վերջը համարձակ և շատ խառնակիչ. պսակուած ժամանակին ևս խանդոտ թէև այս պակասութիւնները միշտ աշխատում է ծածկել: Եթէ չափաւոր և զգուշ լինի, մինչև խորին ծերութեանը կը հասնի:

Դեկտեմբերին ծնուածները առհասարակ իրանց գործերում խելօք են և խորհուրդների մէջ զգուշ, սիրում են գիտութիւններ, և միշտ հակուած են դէպի ճանապարհորդութեան: 25 տարեկան հասակում հիւանդանալուց զգուշանալու են:

Մանսթութիւն. Երբեմն պատահում է, որ «Ճարեցոյց»-իս մէջ դետեղուած եղանակի գուշակութիւնները ճշգոյթեամբ չեն կատարվում, դրա պատճառը պէտք է վերագրել աշխարհագրական տեղադրութեան և զանազան օրերնոյթարանական անակնկալ ու արատաւոր երևոյթներին, նամանաւանդ որոշ ժամանակներում լայանի ուղղութեամբ փչող քամիների—ցիկլոնների և երկրազնդի մթնոլորտի վերաշրջման դէպքերում:

Մ. Այլս...

Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ւ Ա Ծ

«ԺՈՂՈՂԴԻԱԿԱՆ. ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՏԱՐԵՑՈՑՅԻ» 1913 ԹՈՒԱԿԱՆԻ

I. ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Ս. ԷՋՄԻԱՄԵՆԻ Հայրապետ և Կաթողիկոս ամենայն հայոց Տ. Տ. Գէորգ Ե. ընտրեալ ի 13-ն ղեկաւ. 1911 թ. և Օծեալ ի 1-ն լուլիսի 1912 թ.

- 1) ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՆԵՐ ՏԱՆԸ ԿԻԼԻԿԻՈՑ—Սահակ Բ. ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ—(Թափուր):
- 2) ՊԱՏՐԻԱՐԳՆԵՐ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄՍՅ—(Թափուր):
- Կ. ՊՈՒՍՈՑ—արքեպ. Արշարունի:

- 3) Ս. ԷՋՄԻԱՄԵՆԻ ՍԻՆՃՈՒ Կաթողիկոսի արքեպ. Տ. Մովսիս սեան:
- » Մեսրոպ եպ. Տ. Մովսիսեան:
- » Սահակ վրդ. Ամատունի:
- » Մատթէոս վրդ. Մաթէոսեան:
- » Յուսիկ վրդ. Զոհրարեան:
- » Բարդէն վրդ. Աղաւելեան:
- Պրովուրբ Փ. Մելիք. Փարսադանեան:

- 4) ԹԵՄԵՐ ԵՒ ԹԵՄԱԿԱՆՆԵՐ
 - ա) ԵՐԵՒԱՆԻ.—Փոխանորդ Թեմակալ առաջնորդ Խորէն եպ. Մուրադրէզեան:
 - բ) ՎՐԱՍՏԱՆԻ և ԻՄԵՐԷԹԻ.—Քէմի կառավարիչ Եփրեմ եպ. Սուքիասեան:

- գ) ՂԱՐԱՐԱՆԻ.—Փոխան. Թեմ. առաջն. Զաւէն վրդ.
- դ) ՀԱՇՏԱՐԻԱՆԻ.—Փոխանորդ Թեմ. առաջ. Մխիթար եպ. Տէր-Մկրտչեան:
- ե) ՇԱՄԱԽԻ.—Առաջնորդ Թէմի Անանիա արքեպ. Զամագասեան:
- զ) ԲԵՍԱՐԱՐՈՑ.—Առաջնորդ Թեմի Երեմէս արքեպիսկ. Խուրաւիւրդեանց:
- է) ԱՏՐՊԱՏԱԿԱՆԻ.—(Թափուր):
- ը) ՊԱՐՍՅԱՍՏԱՆԻ և ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ, (Թափուր)
- թ) ԵՐՈՊԱՅԻ.—Առաջնորդ Գէորգ Եպիսկ. Ի. Թիւնեան.—Նստում է Մարտէչէ քաղաքում, որտեղ և հայոց մատուց կայ—Ս. Յարութիւն: Բացի դրանից առանձին հովիւներ կան՝ փարիզում, Մանչեստրում և Մուշուլայում:
- ժ). ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ.—Առաջնորդը (Թափուր) նստում է Ութր քաղաքում. որտեղ կայ հայոց եկեղեցի Ս. Փրկիչ: Բացի առաջնորդից առանձին հովիւներ կան՝ Նիւ-Յորկում, Բոստոնում, Պրովիտենսում, Լորէնում, Չիկագոյում և Ֆրեզոյում:

Տանկատանի թեմերի մասին տեղեկութիւնները այս անգամ ևս անկարող եղանք ստանալ տարագրելու համար:

II. Կ Ր Օ Ն Ա Կ Ա Ն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ Ս. ՄԵՌՈՆԸ

Մեռոն բառը ծագում է լուսնակալն «միրո» խօսքից, որ նշա-
նակում է անուշահոտ ծաղկահիւթ:

Քէ երբ կամ ինչ ժամանակ է սկսուել կամ դործածութեան
մէջ մտել ս. մեռոնը հայոց եկեղեցիներում, պատմական ճշգրիտ
տեղեկութիւններ չկան այդ մասին: Սակայն լալտնի է, որ ի հնումն
դեռ ևս Գրիստոսի ժամանակ, անուշահոտ իւզով օծելու սովորու-
թիւնը կար ոչ թէ միայն հրէից մէջ, այլ նաև արեւելեան բոլոր
ազգերի մանաւանդ եղիպտացւոց մէջ, որոնք հանգուցեալներին ևս
զմոտում էին: Իսկ առաքեալները անուշահոտ պատրաստած իւզե-
րով դրոշմում ու քարոզում էին դարձնելով հաւատացեալնե-
րին ի քրիստոնէութիւն:

Միևնոյն ժամանակ հայոց աւանդութիւնը հաստատում է, որ
ս. Էջմիածնի հին մեռոնի անօթում գտնուում է և պահուում մինչև
այժմ մնացած այն խաչը, որ ս. Լուսաւորչից շարունակ ամեն մե-
ռոնօրհնութեան որոշ կաթիլներ թափելով կաթսայում, նոյն չա-
փով նորից լցնում են հին մեռոնի անօթը և այդպէս պահում դա-
րուց ի դարս չարունակ:

Որ IV և V դարերում ս. մեռոնը գործադրում էր հայոց եկե-
ղեցում զրահանապէս—դա հաստատում է և նրանով, որ ս. Մես-
րոպի աշխատասիրած ու կազմած «Մաշտոց» գրքում այդ առթիւ
մանրամասնօյէն գրուած ս. պատուիրում է ս. մեռոնի օրհնու-
թեան ծիսակատարութեան որոշ արարողութիւնը, որով այժմ ևս,
ինչպէս Լուսաւորչու ժամանակ, նոյն կարգով ու հետեողութեամբ
կատարվում է վերոյիշեալ փառաւոր հանդէսը:

Վերջին լիսուն տարուալ ընթացքում ս. Էջմիածնում ս. մե-
ռոնի օրհնութիւն կատարուել է հետեալ թուականներին 1868, 1872,
1875, 1878, 1882, 1886, 1890, 1897 1903 և այս 1912 թուականին:

Ս. Մեռոնի պատրաստելը.—Նախ քան մեռոնի օրհ-
նութիւնը քառասուն օր առաջ մեռոնի կաթսան զնում են եկեղե-
ցու սեղանի վրայ և մէջը լցնում մաքուր բալասան, կաթսան կա-

փարչով ծածկում, վրան քօղ են գցում և այդ օրուանից մինչև հան-
դէսը ամեն օր երեկոցեան ժամերգութիւնից լետոյ որոշուած ընթեր-
ցուածքները, շարականները—կարգ ու կանոնը կատարում: Իսկ
հանդէսից երեք օր առաջ ս. Էջմիածնի վանքի լուսարարապետը,
բոլոր չոր նիւթերը—խէժերն ու ծաղիկները մանրացնում, մաք-
րում, բարակ մազում և բալլամի ու սպիտակ աղնիւ գինով կրա-
կին զնում և որպէս զի լաւ միանան այդ նիւթերը՝ խառնելով ե-
փում են, ապա մաքուր սպիտակ լաթով նորից մաղում, զտում և
այդպէս այդ ծաղիկների հիւթը սոսանձին պահում, մինչև այն օրը,
երբ ս. մեռոնօրհնութեան հանդէսին 2—3 ժամ տեղ որոշ արա-
րողութիւնից լետոյ միայն Ս. Հայրապետը թափում է ս. մեռոնի
կաթսան, տաններկու եպիսկոպոսների մասնակցութեամբ ս. մա-
սունքներով տեսաւագրելով:

Ս. մեռոնի նիւթերը.—Այդ նիւթերի մասին «Արձա-
դանք»-ում 1882 թ. և ներկայ 1912 թ. Կարապետ եպ. ի հրատա-
րակած բրօշխրում թէև լիշուած են, որ 43—45 նիւթերից է բաղ-
կացած. սակայն ինձ թւում է, որ ոչ մէկի մէջ բերած թուերը
պէտք է որ ճիշտ չլինեն, որովհետև որքան ինձ ի մանկութենէ
չալտնի է՝ այդ նիւթերը «մեծի պահոց» օրերի 50 թուերից աւելի
նիւթերից են բաղկացած լինում, ինչպէս և այդ հաստատում է
թղթերիս մէջ վերջերս պատահաբար գտնուած 1866—67 թ. մի
ձեռագիր ցուցակից արտադրած տեղեկութիւններից, որը բացի հա-
վերէն բնագրից այստեղ աւելորդ չեմ համարում մէջ բերել նաև այդ
նիւթերի լատիներէն թարգմանութիւնը, որ հետեալներն են.

1. Սպիտակ աղնիւ գինի Vinum.
2. Ձիթեւու ձէթ Ol olivarium veridis.
3. Արարական բալասան Balsam. Meccae.
4. Ստաւատի ձէթ Ol. lini
5. Պերուվալի բալասան Balsam. perouvia.
6. Հնդկաբնիկ Cocos nucifera.
7. Կիպարիս Cupresus (кипарисъ).
8. Միխակ-Մեխակ Caryophyllus.
9. Հիւ կամ Շուշմիր Cardamonum.
10. Սպիտակ պղպեղ Piper album (бѣлый перецъ).
11. Մառուտակ Glycyrrhisa glabulifera
12. Նարդոս Սրեկեան Angelica Moschata.
13. Մանուշակի արմատ Radix Iridis florentine.

14. Երիցուկ Chamomilla vulgaris.
15. Կակաչ վարրի Tulipa sylvestris.
16. Զառվարդ-դեղինվարդ Rosa lutea.
17. Բալասանի փայտ Balsamodendron.
18. Սմբուլ Eringium Sumbuli.
19. Խարանաֆիլ վարրի միխակ Dianthus ar. narius.
20. ձողպե կամ Մշկընկող Nucis moschata (мушкаты. орехъ)
21. Քարաք Gummi Sandarae.
22. Պասպակ Arilus myristica.
23. Սառձե-հնդի Saurus Cinamoni.
24. Դարսենի կամ Դարիչին Cinamomum.
25. Զանջափիլ Radix Zingiberis.
26. Մաստաքի Gummi Masticis.
27. Հալ-խունկ Gummi ladone.
28. Հռոմի խունկ Gummi varia albani.
29. Ստորկ խունկ (ստաչիս) Styrax.
30. Ծոթրին (քոնդար) Saturea hostensis.
31. Ասարոն կամ Մրուանտակ Asarum Europacum.
32. Մանուշակ անտառի Vio'la odorata.
33. Կարմիր վարդ Rosa Armeniaca.
34. Նունաֆար Nymphaea alba.
35. Նարնջածաղիկ Floris aurantiorum.
36. Նուժա (կիտրոն) Citrus nolulis.
37. վարդաջուր Ag. rosarum.
38. Մուշկ Musches orientalis
39. Ամբար Ambrae.
40. Նարդիս կամ Նոճիա Nargifus.
41. ձապուռ (չաման) Carum Carvi.
42. Ղնի (նոնէլա) Ammomusa paradi.
43. Խնկենի (խնկի ծառ) Rosvella Serratae.
44. Խնկածաղիկ Origanum (Душман).
45. Խնկիկ Fumana cistacea (Ладаное).
46. Եթիօն (եթերի իւղ) Olea aetherea.
47. Լատան Olibarie կամ Ofionae.
48. Պարանակ Matricaria Chamomila.
49. Շուշան վարրի.
50. Քրքում Crocus Sativus.

51. Անթառամ ծաղիկ Gnafolium.
52. Յուռ Aoisylum.
53. Դափնու արմատ Radix Laurus Nobilis.
54. Ռեհան Ocimum Basilicum.
55. Օձափայտ lignium Colubrium.

Մէջ բերելով վերոյիշեալ ցանկը, հետաքրքրութեան համար անհրաժեշտ եմ համարում այդ ցանկում լինուած օձափայտի (lignum colibritus) մասին սրանից 45 տարի առաջ լսածս—հետեւեալ աւանդութիւնը այստեղ մէջ բերել: Իբր թէ հնումն միշտ սովորութիւն է եղել Էջմիածնու միաբան երկու քաջ վարդապետներին գնալ օձափայտ ...ձեռք բերելու և որովհետև այդ օձափայտի թփերի տակ օձերը չառ են սիրում իրենց բները շինել և ահա հէնց այդ ժամանակ, երբ հեռուից նկատու՞մ են օձին թփի արմատին փաթաթուած, լաջողուում է վարդապետներին ձիերին հեծած և ձիերի ոտքերին բրդից պատրաստած քեչաներ փաթաթած զգուշութեամբ մօտենալ քրդից պատրաստած քեչաներ փաթաթած լարը—ուրկանը (арканъ) միանթփին և երկայն չուանից կապած լարը—ուրկանը (арканъ) միանթփին և երկայն չուանից կապած լարը—ուրկանը և անմիջապէս ձին քշելով դամբը հմուտութեամբ զցել թուփը պոկել և անմիջապէս ձին քշելով օձից ազատուել և այսպիսի դժուարութեամբ այդ թուփ—օձափայտը ձեռք բերել:

Չնայելով որ, ինչպէս վերը լինեցի, այս աւանդութիւնը լսել եմ սրանից 45—46 տարի առաջ, սակայն—այս քանի օրերս էլ միքանի հոգուց լսեցի այդ մասին—ուստի թէ որքան ձիշտ է այդ աւանդութիւնը ցանկալի էր ս. Էջմիածնի մեր միաբաններից իմանալ: Այս աւանդութիւնը ինձ աւելի հաւանական է թուում և այն պատճառով, որ զեղարտական գրքերի (Փարմակոլոգիայի) մէջ ևս քի առաջ ունենալով այդ հանդամանքը արտաքցիք և լատինացիք նաև անուանել են Lignum colubrium:

Առաջարկում եմ ձեռնհաս անձանց, մանաւանդ մեր մասնագէտներ՝ տնկարան-Փարմացէլտ պ. Աւագ Սարուխանեանին և բուսաբանութեան ուսուցիչ պ. Ալ. Քիչմիշեանին, համեմատել սոցն սարանութեան ուսուցիչ պ. Ալ. Քիչմիշեանին, համեմատել սոցն ցանկի անուանները հանդուցեալ երիցեանի և կարապետ եպիսկոպոսի ցուցակների հետ լատիներէնի և ռուսերէնի թարգմանութեամբ, սի ցուցակների հետ լատիներէնի և ռուսերէնի թարգմանութեամբ, և եթէ մի որեւէ սխալ կամ անճշտութիւններ են սպրդել կամ տեղի ունեցել սոցն մեր լողուածում, բարեհաճեն լատիներ և լրացնել, որպէս զի ապագայում սխալ մեկնութեանց ու թիրիմացութեանց տեղիք չտրուէր:

Մակ. Չմշկեան

ՄԻՌՈՆՈՐ ՀՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՆԴԷՍԸ Ա. ԵՉՄԻՈՆՆՈՒՄ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 30 ԻՆ 1912 Ք.

Այսօր, առաւօտեան ժամը 9-ին, Քիֆ-լիսի կուսանաց մենաստանի այտուեղ ուխտ եկած կոչսերը իրանց մայրապետի առջնորդութեամբ մտան տաճարը և զգեստաւորվելով բարձրացան բեմը ու համրուելով միոսոնի կաթնասան՝ շարվեցին բեմի երկու կողմը:

Այս կոչսերի հազած ժամաշապիկները՝ ծաղկանկար և գեղեցիկ ուրարներով, ինչպէս և նրանց զլխի սպիտակ շղարշները, ծաղիկեայ քօղբը՝ ծածկված զոյնդոյն նկարներով և զարդուզարդարանքները— ոչ թիֆլիսցի ուխտատու հասարակութեան համար բոլորովին չի տեսնված նորութիւն էին ներկայացնում, որովհետեւ ամբողջ Ռուսաստանի հալոց թեմերում այսպիսի զորդարանքներով զարդարված կոչսեր միմիայն գոյութիւն ունեն իշխան Բէհրութեաններին՝ Քիֆլիսում հիմնադրուած մենաստանում:

Յպիսկոպոսները ժողովել էին վեհարան՝ զգեստաւորվելու:

Ուղիղ ժամը 10-ին սկսվեց հանդիսաւոր գնացքը վեհարանից դէպի տաճար՝ Վեհ. Հայրապետի դիմաւորութեամբ, խաչուխաչվարով, վառված լապտերներով և բոլոր կախիկոյտներն էրկկարդ զգեստաւորված ու իրանց ձեռքերում մասունքները բռնած, հեռեհեռ կարգով:

Առաջից գնում էին խաչվառակիւները, լապտերակիւնները և խաչակիւները, որոնց ետևից զպիւրները Յետոյ երկու կարմրազգեստ շաթիւններն իրանց պատմական ցուպերով: Ապտ հայրապետական խաչն ու զսազանա-

կիր երկու վարդապետները: Հոգեւորական դասը— վարդապետներ ու քահանաներ— շուրջառնելով զգեստաւորված: Աջ կողմից գնում էին Խորէն եպիսկոպոսը՝ ձեռքին բռնած անտարանը, Վարապետ եպ.՝ Միոսոնի նիւթերի անօթը, Աշոտ եպ.՝ Սրիսայակէտ հայրապետի անօթը, Յուսիկ արքեպ.՝ ս. Յակոբ Մժմնայ հայրապետի անօթը, Յովհաննէս արքեպ.՝ Լուսատըշի անօթը, Ներսէս արքեպ.՝ Վեհաց փայտը, Զախից՝ Նիբեմ եպ.՝ բալասանի անօթը, Վեսարայ. եպ.՝ հին Միոսոնի աղանեաց անօթը, Մխիթար եպ.՝ Յակոբ առաքելայի անօթը, Սարգիս եպ.՝ Փովմա առաքելայի անօթը, Անանիա արքեպիսկոպոսը՝ ս. Փաղէոս առաքելայի անօթը և Սուրիաս արքեպ.՝ աստուածամուխ ս. Կեղարդը: Յպիսկոպոսներից չետոյ բուրվառակիր երկու վարդապետներ, հայրապետական քօղակիրներ և քրոջակիր չորս սարկաւազներ:

Իսկ ամպհովանու տակ Վեհափառ Հայրապետն էր՝ զգեստաւորված, որի ետևից երկու քղանցակիր վարդապետներ, լուսարարապետը և զաւաղանակիրը:

Բոպէն հետաքրքրաշարժ էր և ժողովրդի տրամադրութիւնը հողեզմալէ: Առանձին հմայք էր պատճառում մայր տաճարի զանգակիւնի զօղանջիւնը և Վորհուսոյ խորին» շարականի երգեցողութիւնը, որը զգալի ու չուղիչ տպաւորութիւն էր թողնում:

«Ողջոյնից» առաջ Հայրապետը բազմելով աթոռին սեղանի հիւսիսային կողմում՝ աջից ու ձախից շրջապատ-

ված 12 եպիսկոպոսներով՝ կատարեց Ս. Միոսոնի օրհնութեան կարգը:

Սուր պատշաճի Աետարանը, աղօթքները, քարոզները, ընթերցուածքներն ու շարականները թէ Վեհափառ Հայրապետը և թէ եպիսկոպոսները հերթով կարդացին: Եւ երբ Հայրապետը սկսեց կարգաւ «Ս. Ահարո» գիրքը՝ լուսարարապետ Վեհաց եպիսկոպոսը բացեց Միոսոնի կաթնայի կափառիչը: Իսկ զպիւրները երգեցին «Եայիւ, Տէր, զգանձդ երկնային» շարականը, որի ժամանակ Հայրապետը թափեց կաթնայի բալասանի մէջ նախ ծաղիկների նիւթերը և ապա «Առաքելոյ աղանոյ» շարականի երգեցողութեամբ թափեց կաթնայի հին Միոսոնը, տեսապիւրով խաչակիւնքելով և խառնելով Միոսոնի անօթը՝ «Օրհնեսցի և քրեցցի միոսոնս այս», և այսպէս կարգով բոլոր մասունքները տեսանադրելով:

Գրանից չետոյ Սուքիաս արքեպիսկարդաց Աետարանը, իսկ Հայրապետը «Պահպանիչ անելով վերջացրեց միոսոնօրհնութեան կարգը, շարունակելով պատարազը:

Պատարագի աւարտումից չետոյ, հանգիստը գնացքով և նոյն կարգով «Որ զշնորհս աստուածային» շարականով

Հայրապետին ուղեկցեցին տաճարից մինչև վեհարանի դրսի դուռը, որտեղ Վեհը «Պահպանիչով» օրհնելով բոլորին արձակեց:

Ժամը 2½-ին սկսվեց հանդիսաւոր ճաշը. ամբողջ սեղանատունը լիքն էր: Սեղանին նախագահում էր նորին Վեհափառութիւնը: Առաջին բաժակը առաջարկվեց Փաղատար Վայսրի, երկրորդը՝ Վայսրուհու և Փաղատաւանդի, երրորդը փոխարքայի և իր ամուսնու, չորրորդը առաջարկվեց Վահափառի, երեսնի նահանգապետի, Հայ ազգի հոգեւորականութեան, միաբանութեան, կոչսերի, վանահայրերի, յանձնաժողովի անդամների: Փօսեցին Անանիա, Յուսիկ արքեպիսկոպոսները, Յուսիկ, Միոն և Մազաուղեան վարդապետները, ըստ նաւասարդեան, Զմիկեան և այլք: Բաժակաճանքի մէջ ընդ մէջ երգեցին «Այսօր երկնայինքն ուրախացան», «Եջմիամիւն ի Հօրէ» «Ռամաստուն կուսանք» շարականները և «Տէր կեցողու զհաս» ու այլ երգեր:

Վեհը թողնելով սեղանը, հիւրերը շարունակեցին և ապա շնորհակալութիւն յայտնելով միաբանութեանը ցրվեցին:

Քղթակց. «Մշակին» Մ 2մշկ..

III. ԱՍՏՂԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԱՐԵՅԻ ԵՒ ԼՈՒՍՆԻ ԽԱՒԱՐՈՒՄՆԵՐԸ:

1913 թ. երկրագնդիս վրայ երեք անգամ արևի_և երկու անգամ լուսնի խաաարումներ կենատուին. որոնցից,

1) Մարտի 24-ին Արևի մասնատր խաաարումն. սկիզբը՝ 7 ժ. 15 ր. երևկ. վերջը՝ 10 ժամ. 12 ր. երևկույեան:

2) Օգոստ. 18-19-ին, արևի մասնատր խաաարումն. սկիզբը՝ 12 ժ. 13 ր. երևկ. վերջը՝ 12 ժ. 12 ր. զիշ:

3) Մարտի 9-ին լուսնի լիակատար

խաաարումն. սկիզբը՝ 12 ժ. 43 ր. զիշ. վերջը՝ 4 ժ. 33 ր. ցերեկ:

4) Սեպտեմբ. 2-ին լուսնի լիակատար խաաարումն. սկիզբը՝ 2 ժ. 15 ր. վերջը՝ 5 ժամին երևկույեան:

Սեպտ. 17-ին մասնատր խաաարումն արևի՝ սկիզբը 6 ժ. 6 ր. զիշ. վերջը 9 ժ. 46 ր. առ:

Այս խաաարումներից Կովկասում նկատելի կլինի միայն լուսնի խաաարումները, այն էլ շատ մասնատր

IV. ՕՂԵՐԵՒՈՅԹԱԲԱՆԱԿԱՆ

ԷՖԵՄԵՐՂՈՒ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ 1913 ԹՈՒՍ ԿԱՆԻ ՄԱՍԻՆ.

1913 թ. ընթացքում կատարվող երկնային մարմինների—աստղերի, արևի, լուսնի, մոլորակների, շարժման դասստորութեան, դիրքի և նրանց երկրագնդիս վրայ ունեցած ազդեցութեամբ, ինչպէս և տարուայ կառավարիչը—տանուտէրը լինելով խոյ կենդանակերպ համաստեղութիւնը, գուշակվում է, որ տարիս առհասարակ լինելու է ցամաք և ոչ այնքան պտղաբեր: Այդի և որթ տնկելը աւելի չաջող քան ծառեր տնկելը: Եւ թէ և ցորենի առատութիւն և Ասորիքում գինին շատ, սակայն, շատ տեղ, ինչպէս և ի Բարեւոն սով. իսկ Հոռմի կողմերը տնկերի չորանալ: Առողջապահութեան կողմից՝ շատ տեղ համաճարակ հիւանդութիւններ, մարդկանց և չորքոտանի կենդանիների մէջ կոտորած կառավանայ, մանաւանդ ի Հնդկաստան: Դողերոցը (մալիարիայ) կը սաստկանայ: Մեծամեծներին մեծ կորուստ և սինշանատր թանգատը կամ իշխան կը մահանայ. այդ պատճառով այն լշ-

խաններն ու թաղաւորներն, որոնք կշիւ և խոյ համաստեղութեան տակ են ծնուած, աւելի մեծ վիշտ ու նեղութիւն են կրելու: Առհասարակ մարդիկ զգուշանալու են, որովհետև այնպիսի նեղութեան և ճախարհութեան են հանդիպելու, որից, ոչ սէը, ոչ բարեկալամութիւն և ոչ էլ ճշմարտութիւն է տեսնելու, այլ միայն լոկ աւերումն: Իսկ քաղաքական ղէպքերից, թէ և Գլխաթայ երկրից մինչև հիւսիսային ծովը խաղաղութիւն է նախատեսվում, սակայն և թէ հիւսիսային կողմն Նոր աստղ երևայ, արևմուտքում շարժում կը լինի, որից շատ քաղաքներ կը տապալուեն և շատ քաղաքներ էլ իրար հետ կընդհարուեն *):

*) Այս գուշակութիւնը մեր ժողովրդի մէջ իբրև բազմամեայ սովորութիւն չարձած կարծիք, ամբողջովին համառոտած, ի մի ամփոփում և զբարատից աշխարհաբարի փոխադրում զետեղում ենք դանկացող ընթերցողների լոկ հետաքրքրութեանը բաւականութիւն տալու համար:

Ման. Աշխ.

V. ԲԱՐՈՅԱԳԻՏԱԿԸՆ

ԻՄԱՍՏՆԵՐ

Ինչպէս կորցրած ժամանակը չի վերագառնում, այնպէս էլ զործադրուած չարութիւնը չի ուղղվում:

Հարստի բաւականութիւնները ձեռք են բերվում թշուառների արցունքներով:

Ամենքը հենց իրանց վիշտութիւնից են դանդաղում, բայց իրանց տղիտութիւնը ոչ ոք չի խօստովանում:

Սղքատ հսկարաւ ամենից շատ հարստութեան մասին կխօսի, իսկ վախկտոր քաջութեան:

Շատախօսը հաղիւ է պատահում որ իր խօսքերը զործադրի, այլ իմաստունն է որ աշխատում է իր խօսքերը իր դործերից շանցնի:

Յրհամարանքը անհամաձայնութիւն է ստեղծում, իսկ սէրը բոլոր մեղքերը ծածկում:

Սէրը թէև մեծ ուսուցիչ է, բայց անչափ անդութ ու պատժող:

Սիրահարուած կիւնը երբէք չի կարող իր արարքների մասին հաշիւ տալ: Սիրոյ գործում բոլորը աւաղակներ են հանդիսանում, տղամարդիկ չար-

ձակվում են, իսկ կանայք կողոպտում: Անօջ սէրն է միայն, որ ձերանալ չդի ոչ:

Ստիպողական ամուսնութիւնը կատարեալ դժողք է, չափոնեական երկպառակութիւն, վէճերի աղբիւր: մինչդեռ սիրոյ ամուսնութիւնը օրհնեցող, դրախտի դուռն:

Նրբ կիւնը տիրութեան մասին սկսեց զանգատուել, դա օ մենահաստատունն է, որ ոչ մի տղամարդ իրանով չի հետաքրքրվում:

Փառասիրութիւնը՝ ամենալաւ նշանն է իր ոչնչութեան:

Մարդու կեանքը այն ժամանակն է միայն բանական, երբ նա իրր ծառայութիւն է հասկաց ում:

Մենք ոչ թէ սպրում ենք, այլ միայն աշխատում ենք որ կարողանանք ապրել:

Նրեք ճանապարհ մարդուն տանում են դէպի զիտութիւն, մտածողութիւնը — ամենապատուականն է, ուրիշին նմանութիւն — ամենահեշտը, իսկ փորձառութեան ճանապարհը — ամենազառն:

VI. ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ

Ստամները և ընդերքը առողջ պահելու համար, պէտք է շատ տաք ու սառն կերակուրներից զրուշանալ և կերակուր ուտելուց լետոյ միշտ բերանը մաքրել: Իսկ զիշերները քնելուց առաջ աղաջրով ողողել:

Ս ե ն ե ա կ ն ե թ ի ո ղ ի մ ա ք բ ե լ ը : Որոնք ցանկանում են իրանց սննեակների օղի մաքրութիւնը, նրանք պի-

տի աշխատեն սննեակները հովահարութեան տալով օղի փոփոխութիւն առաջացնել: Եւ թէև այդ կախուած է բնականների չարմարութիւններից, սակայն օրուայ ընթացքում մի քանի անգամ պատահանների բացումը, ու ամենօրեայ վառարանների վառելը, ամենալաւ օղափոխութիւն է առաջացնում և սննեակների օղը մաքրում:

VII. Բ Ժ Զ Կ Ա Կ Ա Ն

ՄԵՂՈՒՆԻ ԽԱՅԹՈՒՅԻ ԳԷՄ

Նախ և առաջ եթէ մեղուի խայթոցը մնացել մարմնի մէջ, պէտք է աշխատել վերքից հանել և այն տեղը մաքուր ձեռքով շփել, որից վերքը ալ ևս չի ուռչի: Ապա ծխախոտի ձեռած միջուկը կամ հենց ծխախոտը ջրով թրջած դնելու է վերքին:

Գի ն ո վ ո թ Ե ա ն դ է մ . — Հարկատու է մաքուր օդ, գլխին սառուց դնել, որպէս զի արեան հոսանքը գլխից դէպի մարմնի ներքին մասերը քաշուի, ոտքերը շփելով հարելով պէտք է տաքացնել, հոտոտել տալ նշաղբի ոգիով (нашатырн. спиртъ) և դրանից տասը կախիլ կէս բաժակ սառը ջրում կաթացնելուց չետոյ խմացնել:

Ս ո խ ի օ դ տ ա կ ա ր ու թ ի լ ը ը . — Թէ և ի հնամն ևս սոխի չատկութիւնը իրբև ու մեղացնող միջոց, բոլոր ազդերին չաչանի էր և մեծ չափով տարածվում էր ու գործադրվում. սակայն նոր բժշկականութիւնը մոռացութեան տակով, անուշադրութեան էր մատնել: Վերջերքս բժշկականութեան մէջ նորից սկսեցին առանձին աշաղբուիւն դարձնել սոխի բուժիչ չատկութեան վրայ, մանաւանդ ջրածոցութեան, չոդապատի և լեարդի հիւանդութեանց դէպքերում, ինչպէս և վերոյիշեալները հաստատում է Առողջապահիկ թերթը: Մեր ժողովուրդը առանց բժշկական ուսումնասիրութեան էլ սոխը միշտ սիրել է և իր կե-

րակուրները մեծ մասը մշտապէս սոխով համեմելով գործադրում:

Կ ո վ ի ծ ծ Ե ր ի Բ ո Ր Բ ո Ք ու մ Ը Բ ժ շ կ ի լ ու հ ա մ ար, պ է տ ք է շ ու տ շ ու տ ծ ծ Ե ր Լ ու ա ն ալ և թ ա ց ու թ ի ն Ե ր ց ա մ ա ք Ե ր ց ն Ե ր ո ց չ և տ ո ց ք ա վ ու ր ի օ ժ ա ն Ե լ Ե ր ո վ (РАМФОРН МАЗЪ) ք Ե լ լ ու է: Եւ որքան կարելի է շուտ շուտ, օրը 5-6 անգամ կթելու:

Ձ մ Ե ո ն Ե ր Ը ձ Ե ո ք Ե ր Ը ա ք Ը ք Ե լ ու գ է մ . — Պէտք է նախ և առաջ գիշերները սաղնով տաք ջրով լաւ մաքուր լուանալ և ձեռքերը մի հինգ-տաս րոպէ տաք ջրի մէջ պահելուց չետոյ մաքուր շորով-լաթով սըրբել ձեռքերը ցամաքացնել: Եւ անմիջապէս մեղրամոմը նշի խղի հետ խառնած և պատրաստած օժանելիքով, ձեռքերը հարել ու օժել, որից չետոյ ձեռնոցներ հագնել: Նոյնպէս և լաւ է գլխիցերինով արորել:

Ի ս կ ձ Ե ո ք Ե ր ի ք ր ա ն Ե լ ու գ է պ ք ու մ, կարտօփի ալիւրով (картофельная мука) հարելը բաւականին օգնում է:

Ձ կ ա ն թ ի լ ը ո վ թ ու ն ա տ ր վ ի լ ու և դ ր ա ն ի ց հ ի ա ն դ ա ն ա լ ու ն շ ա ն ն Ե ր Ե ր և լ ու գ է պ ք ու մ, պ է տ ք է անմիջապէս բժիշկ հրաիրել և մինչև բժշկի հասնելը հիւանդին ձիթապտղի ձէթ (деревян. масло), կտաւատի վշի կամ մի որ և է բուսական ձէթ խմացնել:

VIII. Տ Ա Ն Տ Ի Կ Ի Ն

Յ ա ր դ է (СОЛОМЕННАЯ) չ ու ա ն — Վարելի է պատրաստել հետեւեալ կերպիւ, որը ոչինչ ծախք չի պահանջում: Նախ և առաջ որպէս զի չարդի ձղնոտները ոլորելիս չկտորատուի առաջուց ջրում թրջում են և չետոյ ոլորում ու չուան պատրաստում: Իսկ եթէ կպրի մէջ թրջուի, աւելի պինդ և դիմացկուն է լինում:

Ժ ա ն դ ի Ե ի ծ Ե կ Ե դ տ Ը ս պ ի տ ա կ Ե դ Ե ն ն Ե ր ի ց մ ա ք Ե ր Ե լ Ը: Ժանդի կեղտից առաջացած բծերը պէտք է կիրտոնի ջրով թրջած աղով պատել և ալոպէս օրուզիչեր թողնելուց չետոյ, տաք ջրով լուանալ, որից բոլոր բծերը անհետանում են:

IX. Խ Ո Յ Ա Ն Ո Ց

ԿԱԹՐ ՊՍՆԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑ

Կաթը ապակե ամսնում լցնելուց և մաքուր խցանով խցելուց լետու, ամանը դնում են սառը ջրով լեցուն պղնձի մէջ և ծածկում թաց դենջակով, որի ծայրերը պէտք է պղնձի ջրի մէջ լինին կախ տուած: Այդ դենջակի ծայրերից տարածուած հովից և արտաքին տաքութիւնից — շողից կաթը աղտո մնալով չի փչանում: Բայց պէտք է մութ և չոր տեղում պահել:

Մ ս ի թ ա ր մ պ ա հ ե լ Ը . — Ով որ ներքնատուն չունի, շոգ ժամանակին հում միսը պէտք է քայցախի մէջ լաւ թրջի, պինդ փաթաթի և այդպէս թողնի մինչև այն ժամանակ, որ քաւելի սառը տեղ գտնուի պահելու: Եվ ամ միսն ևս պահարանում պահելուց առաջ պէտք է քայցախով թրջել:

X. Գ Ի Ի Ղ Ա Տ Ն Տ Ե Ս Ա Կ Ա Ն

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆԸ

Առհասարակ բոլոր կենդանիները երբ հիւանդանում են, չպէտք է դուրս թողնել, կամ նախիրն ուղարկել, այլ տանը թողնել: Եւ եթէ կասկածելի հիւանդութեան նշաններ են նշմարվում, անմիջապէս պէտք է աշխատել առողջներից առանձնացնել:

Բոսի որդերին ներդործի, ամենից առաջ պէտք է կենդանու կաշին, կեղտից, իւրից և թարախից լաւ մաքրել, կանաչ սապոնով (зеленное мыло) լուանալով. որից լետու դեղատանը պատրաստած 2 ֆունտ ծծմբա խմոր-խաշից (сѣрной пачени), մի դոյլ (ведро) ջրում բացարած-խառնած, կենդանու մարմինը լուանալ: Այս հեղանիութի դործածելուց, որդերին թունաւորող դաղ է առջանում, որից և որդերը ունենանում են:

Կ ե ն դ ա ն ի ն ե լ ի ք ո ս Ը , առաջանում է առանձին տեսակ քոսի որդերից (клевцы), որոնք գտնվում են թէ կաշու վրայ և թէ հենց կաշու մէջ: Բոսի բժշկելը այնքան էլ հեշտ չէ. կենդանին լրարում-մաշվում է, մարմինը թարախներով լցվում, մաղը թափվում ճաղատված: Այս անտանելի հաւանդութիւնից կենդանին հազտութիւն չունի, ոչ կարողանում է ոտքի կանգնել, ոչ երկուսը ժամանակ հանդիստ քնել, ոչ ուտել, և վերջի վերջոյ նիհարելուց ու ոյժից բնկնելուց փչանում սատակում: Որպէս զի դեղը

Կ ո վ ե լ ի ք ա ր ա կ ա ց ա ը դ ա ն աղան նշաններով է արտայայտվում. հաղ են տնենում, լրարում-մաշվում են. պատահում է որ գերանում էլ են: Բարակայատու կովերը մեծ մասամբ անրեր են լինում և կաթը քիչ են տալի: Այս կովերի կաթի հում խմելը անչափ վտանգաւոր է, պէտք է զգուշ մնալ:

XI. ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՏԱՐՈՐԻՆԱԿ ԸՆԴՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

1912 թուականի գաղնանը Քիֆլիս եկաւ մանկահասակ Վալօղիա Զուրբեց-կին, որը իր հսկայական լիշողութեամբ կարողանում էր բաժանման, բազմապատկման, հանման և գումարման չորս գործողութիւնները մտքի մէջ, առանց թղթի վրա գրի առնելու կատարել: Նա 5 տարեկան և 11 ամսական էր: Երեխան իր հօր հետ ներկայանալով «Մշակի» խմբագրութիւնը, իրան տուած բոլոր հարցերին ուղիղ պատասխանեց: Մատեմատիկական հաշիւներէց զատ փոքրահասակ Վալօղիան ծանօթ է նաև ռուս լեզուի քերականութեան բոլոր կանոնների հետ: Քիֆլիսի արական I-ին գիմնադրացի վերապետուշը երեխային տուել էր մի վկայական, որով վկայում էր նրա հսկայական լիշողութեան մասին, համարելով այդ օրինակելի բոլոր աշակերտների համար: Յիշենք նաև այն, որ երեխայի մայրը հայուհի է Տէր-Աստուածատրեան աղգա-

նունով: Խմբագրութեան մէջ նրան տրվեց բազմապատկելու 3672 թիւը 1254-ով, և նա տուեց նրա հեշտ պատասխանը, այն է 4.604,688: Եւ այս հաշիւը նա արաւ հինգ բուլէի ընթացքում մտքի մէջ: Բոլոր գիմնադրաներում և զպրոցական հաստատութիւններում իր սէանները տալուց լետոյ Վ. Զուրբիցկին զուրս եկաւ հասարակութեան առաջ Քիֆլիսի Զուրալովի թատրոնում: Երեխան ծանօթ է նաև աշխարհագրութեան, գերմաներէնի և այլ առարկաների հետ:

Հ ա զ ու ա գ է ս յ պ տ դ ա բ ե ը ո ը ղ ե ծ ն ու թ ի ւ ն: Աիֆերֆելդ քաղաքում զիւղացի Վալլբուրգ Վաստների կինը ծնեց քսաներորդ երեխան: Ծննդկանը—մայրը ընդամենը 40 տարեկան է: Անդրանիկ որդին 28 տարեկան: Բոլոր երեխաները տղաներ են և ամենքը կենդանի ու առողջ:

XII. Բ Ա Ն Ա Ս Տ Ե Ղ Ծ Ա Կ Ա Ն

ՍՈՒՆԴՈՒԿԻՆՅ ԴԱՐՐԻԷԼԻ ՅԻՉԱՏԱԿԻՆ

(Բաց գերեզմանի առաջ)

Ով դուն ստիղծագործ մի բուն քաղկցի,
Հալալ «Պէպօյ»-ին ստիղծող մի՞՞ վարպետ:

Սղիղ Գարրիէլ, անմահ հայ Գաղա,
Մաղալու զրոյ, մի՞ք «Համալ» աղա:

Ի՞նչ «Մնաք բարով», էս ո՞ւր հեռանում,
Ծնւած քաղկեմէղ երկինք իս թռչում.
Ու շառը վուխոս, մի՞ղ քեսիրներուս,
Եսէնց յուսահատ, անտէր ի՞նչ թողնում:

Քանի օր առաջ, վունցոր մէ փաշա,
Քաղկի գղալը զլիսից քէշ դրած՝
Սէլը անում շախտի, ուրախ համաշա,
Սօլլալ—Վուկիա՝ ոտից տակ առած:

Էսօր կի էստի կուրօլում սլտոկած,
Շուրջը բոլորած, տեսանք կատարած,
Վունցոր ասիլ է մի՞ղ Սայաթ Նովա,
Աշխարքս ում մնաց, վուր ինձ քի՞չ մնաց:

Հալն ու ալալը, ջրատարներուս,
Լաղաթին տիղեակի, քննում, իմանում.
Մի՞ր դարդն ու ցալը լուս աշխարք հա-
նում, Գուրծով—ղալմովդ զի՞ղ դարման անում:

Մի՞ր հայ-բրիստոնին, ուրիշ ասկերուն,
Գրած խաղերովդ իստակ արմցնում.

Մի սիրտ ունեցող ուրացողներուն,
Թխտորի բիմով, մէյդան շպլտում:

Միտը դաղղող կտակիդ խօսքիւր,
Տանջւած հայ-ասկիդ ու քաղկիդ համա.
Բաց կօնէ անխիղճ, մարդու աչքիւր,
Վուր իր սարքովի կինքը հասկանայ:

Ո՞վ պիտի զրէ, սրամէն դէնը,
Քիֆիլիցու լիղտով, մի՞ր շառն ու խէրը.
Ճշարիտ մարդուն վուտել կանգնեցնէ,
Մարդգաղաններու սիրալը ռահմ զցէ:

Ղուրթ է մտնում իս սառը գերեզման,
Գնացած ճամբովդ էլ յի՞ղ չիս դառնայ.
Մագրամ մոգոնած, զրած տիպերով,
Անմահ կու մնաս անվիրշ դարերով:

(ՅՈՂՈՎՐԴԻՆ)

Գուք էլ փախախտով, չուխով «Պէպօյէք»,
Գարրիմանդ սրտով, էստի ուխտ արէք.
Վունցոր Գարրիէլին, Ձիւր ուտով բերիք,
Ենէնց «Պէպօյին», արցան կանգնեցնիք.
Մրա լիշատակը միշտ անջինջ պահիք,
«Աստու ողորմին», անպակաս անիք:

Մ. Զմշ.

22 Մարտի 1912 թ.

ՈՒՂԵՐՁ

«ՄՇԱԿԻ» ԳԱՌԱՍՆԱԾԵԱՅ ՅՈՐԵԼԻԱՆԻՆ:

Տխտանին հայոց մտաւոր կեանքի,
Ազգիս իղծերի, թարգման ուսուցչին.
Ժրաջան «Մշակ» անդրանիկ լրագրին,
Ենորհաւորութիւնս քառասնամեակին:

Այսքան տարիներ, շարունակ գործում,
Խաւարն ու նախանձը հայի մտրակում.
Գաղափարներդ ամեն տեղ սփռում,
Ցաւում վշտանում, բողոք բարձրացնում:

Փուշ ասպարէզում, հայ գրականութեան,
Բազմաթիւ թերթեր, թէև լոյս սեռան.
Բայց անհետացան, որպէս ասուպներ,
Իսկ ինքդ մնացիր կանգուն անվահներ:

Ո՛վ երրորդութիւն կազմող վեհ ուժեր,
Արիդ Քալանթար ժիր աշխատասէր.
Գրչով մարտնչող Համբարձում ապէր,
Անընդհատ գործող համեստ Յովհաննէս:

Հակառակորդներ, թէև ունեցաք,
Շատերն խոչնդոտ իսկ հանդիսացան.
Բայց ծանր խաչը, հայ խմբադրութեան,
Տարաք անվհատ ու անդաւաճանս:

Հայ-ժողովրդի ամեն խաւերից,
Բազմաթիւ ներկայ այլազգիներէց.
Տեղում են ձօներ, բեղմնալից կեանքին,
Խրախոյս ու գովեստ, դառն աշխատանքին:

Հողով ներշնչուած, սիրով շաղկապուած,
Քալանթարդ՝ լոյս վերածնութեան.

Համբարձումն պաշտպան լոյս խաղա-
ղութեան,
Յովհաննէսն սէր, համերաշխութեան:

Քրտնաթոր և Դուք, աշխատակիցներ,
Միարան սրտով, նորից զօրացէք:

Նախանձողներին պատկառանք ազդէք,
Շարունակ այդպէս ասողեր ցոլացէք:

Ձեր բաց ճակատով, լուսոյ ջահ գար-
ձէք,
Ուղղեցուց փարոս «Մշակ»-ին կանգնե-
ցէք:

Խարխալ ամբոթեան, դուք հանդիսա-
ցէք,
Նոյն իսկ տօնելու, հարվումեակներս:

Փառաւոր տօնիս, փայլուն հերոսներ,
Ալեոր «Մշակի» քաջ ղեկավարներ.
Մաղթում ենք Ձեզ կեանք, երկար տա-
րիներ,
Յախտեան ընդ միշտ, կեցցէք ու կեց-
ցէք:

Մ. Զաշկ.

20 մայիսի 1912 թ.

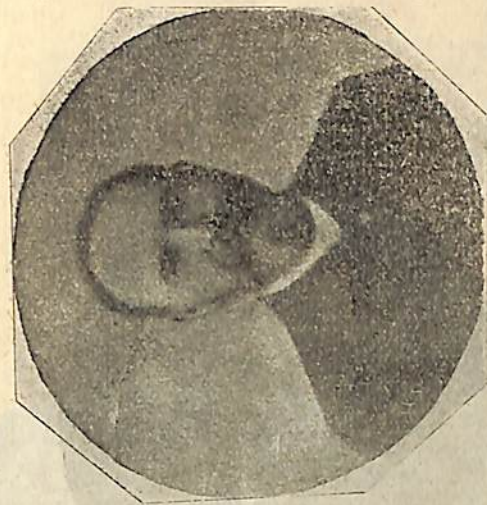

† ԳԱՐՐԻԷԼ ՍՈՒՆԴՈՒԿԵԱՆՑ
(Վախճ. Մարտի 22-ին 1912 թ.)

† ԳՐԻԴՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Նրա մահուան 20-ամեայ տարեդարձի յիշատակին

Ա. ԲԱՆՆԹԱՆ
(Կողմաբար նկարագրվել)

ԱԼԵՔԱՆԴՐ ԲԱՆՆԹԱՆ

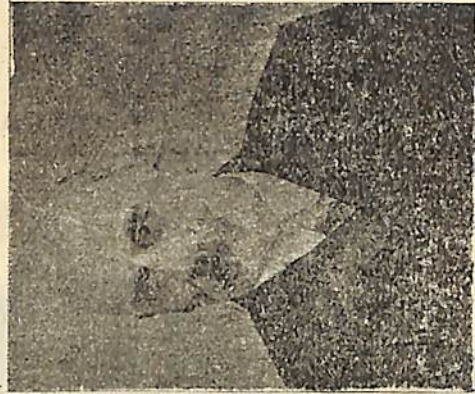
ՀԱՄԱՐՉՈՒՄ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՀԱՄ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ
(Երիտասարդ ժամանակ)

ՅՈՒՆԱՆՆԷՍ ՏԵՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

ՅՈՒՎ. ՏԷՏ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
(Երկուստարը ժամանակ)

Գ. Արծրունու թիշկը եւ մտերիմ զարեկամը
Բժշկապետ ՅՈՒՎ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆՑ

Գ Ո Վ Ք

«ՄՇԱԿԻ» ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐՈՒԱՆ

(Թիֆլիսի բառարանով մայիսի 27-ի բանկէտում),

Ամակդար «Մշակի» քառասուն տարուայ, Խմբագրութիւնը դառած բուրաստան, Էս ուրախ տօնը շնորհում իմ սրտանց. Ելած ծաղիկերով, բսած բացեւած. Աշխատող-գրող Երրորդութենիդ, Ամակդարները շուրջը բոլորած, Յանկամ էլ դար կինք; սէր ջախջախութիւն: Վունցոր սուսանբար, ունան փշփշած:

Փառք սլատիւ «Մշակի» ֆալանթար Աղիդ, Ֆալանթարդ հօ շողան զարթարուած. Համբարձում բիձիդ, և զպէր Վանօյիդ. Համբարցումս իսկ, Եստաման ծաղկած, Զիր փարջներով ուժ, կարողութիւն, Վանօս մանուշակ թփերում ծածկուած:

Միշտ էսէնց տօնիր, տօնինք միաբան, Վունցոր Հին վարվան, շնորհում իմ Իս էլ, «Մշակի» հիմնողին անմահ յիշատակ. Զիդ էլ ստղութիւն, վար լսիք ինձմէն. Եստաման ծաղկած, Եստաման ծաղկած, Եստաման ծաղկած, Սիրտդ սրտերը, զօրանան կեցցէն:

Բարաբալլա դալմի, իսկ փանջաններ, (Թողովրդին) Դուք անմութանաթ, Հարբաշ մշակներ. Ի՞նչ է իք սուս կացի ալբանիւրդ խել, Ղուրթ է Ձիդ ննդա խաթալու վուխտը, Մայինց մէ բերան ձէն տուէք Դուք էլ Վանօս մանուշակ թփերում ծածկուած, Միր ջան «Մշակը», աշխատողները, Սիրտդ սրտերը, զօրանան կեցցէն:

Բլրուլը վաղուց թոսած գնացած, Մ. 2մշկ. Ելլվան ձէնը միր անկճին դցած. 27 մայիսի 1912 թ. Բալբաղ-ղրօշակը կտուցով տնկած, Սնդին մտքիրը վուղջ աշխարհ փուլած:

ԴԵՐԱՍԱՆ ՏԷՐ-ԴԱԽԹԵԱՆ
(40-ամեայ յօբէլեանի սովոր)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

XIII Վ.Ա.ՃԱՌԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ

Հասարակ պարտամուրհակի օրինակ
Թիֆլիս, 1 հունիսի 1903 թ.
Մուրհակ 1000 ռուբլի արծաթի
Յուրիսի մէկին, հազար ինն հարիւր
տասն եւ երեք ամի, պարտաւոր եմ վճարել
Թիֆլիսի 2-րդ-կարգի վաճառական
Յովհաննէս Մաթէոսեան Վիրակոսեանին
հազար ռուբլի արծաթ, որը ես նրանից լիովին ստացել եմ
Ս տ ո ղ ր ա ղ ռ լ թ իւ ն—**Թիֆլիսի քաղաքացի Սիմէոն Պողոսեան Նիկողոսեան**

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԶԱՓԵՐ

Մակերեւոյթի.

Քառակուսի մղոնը ունի	49 քառ. վերստ
» վերստը »	250,0 (0 « սամէն
» սամէնը »	9 » արշին
» արշինը »	16 » վերշոկ
» սամէնը »	49 » ֆուտ
» ֆուտը »	144 » զիւլյիմ
Գետեատինը ունի	2400 » սամէն

Բովանդակութեան չափեր.

Քորանարդ մղոնն ունի	343 խոր. վերստ
» վերստն »	125 միլ. խ. սամ.
» սամէնն »	27 խոր. արշին
» » »	343 » ֆուտ
» արշինն »	4096 » վերշ.
» ֆուտը »	1728 » զիւլյիմ
» արշինն »	21,952 » »
» սամէնն »	110,592 խ. վերշ.
592,704 խոր. զիւլյիմ. 1 միլիոն խոր.	
հարիւրերորդ սամէնին (1 сот.)	

Ընդեղէնների չափեր.

Լաստը ունի . . .	12 չետվերտ
Ձետվերտը . . .	8 չետվերիկ
Ձետվերիկը . . .	8 զարնցի

Հիդուկների չափեր.

Տակաուն ունի . . .	40 վեդրո
Վեդրոն » . . .	10 շտոֆ
» հաւասար է . . .	30 դրվ. ջրի
Շտոֆը կամ կրուժկէն ունի 2 շիշ (բուժիչ)	

Գեղատան քաշեր.

Գրուանքան ունի (84 մս.) .	12 ունց
Ունցիան » . . .	8 դրախմ
Դրախման » . . .	3 սկրուպուլ
Սկրուպուլը » . . .	20 զրան
1 զրանը » . . .	1 ցորեան քաշ:

Ք Ա Շ Ե Ր Ը

Չանալան երկրների քաշերը

Անգլիայի 1 վաճ. դրվ.	16 ունց. հա-
ւասար է ուսաց 1 դրվ.	10 մսխ.
Ֆրանսիացւոց 1 դրվ.—	» 1/2 »
կիլոգրամը . . .	1 » 41 »
Պրուսիայի 1 ֆունտը 1	» 13 »
1 ցէնտնէր. . .	» 1/3 »
Ձինաստանի 1 դրվ. 2	» 40 »
Նապոնիայի 1 մուէ 57	» 1 »
1 կատտին . . .	1 » 42 »

† Ա.Է.Ք. ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ

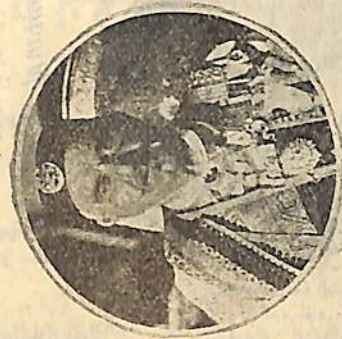
(Մահուան տարեդարձի յիշատակին)

Տաճկաց սուլթան
ՄԱՀՄԷՏ V.

Յունաստանի թագաւոր
ԳԷՈՐԳ. I.

Զերնագորիայի թագաւոր
ՆԻԿՈԼԱՅ I.

XIV. ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

Երկրագնդի մակերեսի 1/10 մասն է
 զառակ. կիր մտեր (մի կիրոմտորը 469
 սաժէն է):

ՅԱՄԱՔԸ՝ Երկրաշերտի մասն է
 կաղնում -- 2,453,804 Հող 6,802,634
 ջուր:

ԵՐԿՐԱԳՆԴԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

Երկրաշերտի վրայ բնակում են
 մոտ 1671 միլիոն բնակիչ, որոնցից Եւ-
 ռոպայում 389 միլ., Ասիայում 870 միլ.,
 Աֆրիկայում 212 միլ., Ամերիկայում 130
 միլ. և Աւստրալիայում 7 միլիոն:

Երկրաշերտ ազգերը խօսում են
 3600 լեզուից աւելի:
 Բոլոր կրօնները երկրաշերտի վրայ
 1002-ից աւելի են:

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՆՆԵՐԸ

Կաթոլիկներ	276	միլ.	} 586
Քողոքականներ	177	»	
Ուղղափառներ	116	»	
Այլ և այլ քրիստ.	17	»	
ՀՍՅԵՐԸ 5 միլիոն են:			
ՄԱՀՄԵԴԱԿԱՆՆԵՐ	221	»	—
ՀՐԷԱՆԵՐ	11	»	—
ԿՈՒՊԱՇՏՆԵՐ			
Բուդայականներ	703	»	} 1088
Բքամիականներ	127	»	
Ճետիլներ	246	»	
Շնորհաւորներ			1686

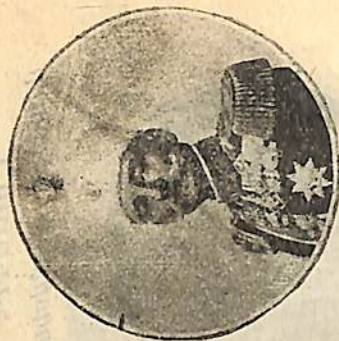
ՄԱՐԿԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՋԻՆ ԹԻԻԸ
 Մինչև 60 տ. Հասն. են 100-ից 6 մարդ
 » 80 » » 500 1 »
 » 100 » » 1000 1 »

Մեծահասակներն արեւելքում են 33
 միլ., այսինքն ամեն օր 96 Հազար մարդ,
 ամեն մի ժամում 3730 միլ., ամեն մի
 րոպէում 60. մի վայրկեանում մի Հոգի:
 Մեծահասակներն արեւելքում են 42 միլ., այս-
 ինքն 9,500,000 աւելի, քան մե-
 նում են:

Պատահում են 82 միլ., և 130 մար-
 ղուն մի պատկէ զարիս:

ՄԱՀԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐՀԵՍՏՆԵՐԻ ԱԶԳԵՅՈՒ- ԹԵԱՄԲ

Մեռնում են — շողորականներ 4, 60/0
 Այգեականներ — 5, 6. Կալուածատերեր —
 6, 1. Երկրագործներ — 7, 1. Չկնորս-
 ներ — 3, 3. Հիւաներ — 8, 8. Փաստարան-
 ներ — 7, 5. Կողմակարներ — 9, 3. Կերա-
 սաններ, ճարտարապետներ և Վիճա-
 գրողներ — 8, 4. Հայավաճառներ — 8,
 1. Կարբիներ — 9, 3. Վաճառատնի-
 րում և ապահովագրական զրասնեա-
 կում ծառայողներ — 10, 5. Կերձակ-
 ներ — 10, 7. Գրաշարներ — 11, 1. Բժիշ-
 կներ — 11, 6. Ստագործներ — 12, 2.
 Նատատիներ — 14, 2. Կառապաններ — 15,
 4. Հանքագործներ — 15. Փողոցային ջրը-
 վիչներ — 20, 2. Հիւրանոցներում և
 թէյարաններում ծառայողներ — 22 — 6.

Սերբիայի Թագաւոր
ՊԵՕՏՐ I.

Ռուսիայի Թագաւոր
ՓԵՐԴԻՆԱՆԻ I.

XV. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՐԿՐԱԳՆԻԻՍ ՆՃԱՆԱԽՈՐ ՏԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԱԶԳԵՐՆ ԻՐԵՆՑ ԵՐԿՐՆԵՐՈՎ

Անունները	Տիրացուող կրօնը	Պետութեան Գլուխը	Տարածութիւնը ք. քիւ.	Բնակչաց թիւը	Մայրաքաղաքները
1 Սրբաբաժնի	Մահմեդական	Նահապետական	2,300,000	3,002,000	Սիւլան
2 Սրբաբաժնի	Քրիստոնէական	Փիղոսէրա-Սիլոր	2,835,969	6,003,000	Բուր-Ալեքոս
3 Միամ	Սնդկ. եկեղ.	Մեարիէ Տամ-Տալ	230,000	7,004,000	Գուլէթի
4 Միգլիա	"	Գէորգ V թագ	314,628	47,000,000	Լոնդոն
" Գաղթական	"	"	24,964,096	401,000,000	"
5 Աւարո-Հունդ.	Կաթոլիկ	Յրանց-Յոյսեփ	676,667	51,000,000	Վենետիկ
6 Աւրաբաժնի	Մահմեդական	Խալիֆուլ-Խան	550,660	5,201,000	Բաքու
7 Բելուժաժնի	Մահմեդական	Միր-Սոլտան	315,015	1,500,800	Գերա
8 Բելուժաժնի	Կաթոլիկ	Լէօպոլդ II. թագ.	29,457	7,200,000	Բրիւսել
9 Բոլոնիա	Օրթոդոքս	Յերոնիմոս Եպիս.	99,873	5,301,090	Սոֆիա
10 Բոլոնիա	Կաթոլիկ	Նախ. Յ. Պէթիս.	8,337,213	16,000,000	Բիւրնախիւր
11 Բուխարա	Մահմեդական	Սէյիդ-Աբդուլ Եմ.	239,000	11 1/2 մլլ.	Բուխարա
12 Գերմանիա	Աւետարան.	Վիլհելմ II.	540,418	74 "	Բերլին
13 Հարկաւոր	Հայադաւան	Մենէլէք II.	508,280	9 "	Գնդար
14 Հրանդիս և զաղ.	Բողոքական	Վիլհելմինա.	2,036,291	6 մ. զաղ. 40 մ	Հաագա
15 Յունաստան	Օրթոդոքս	Գէորգ I.	68,688	2 1/2 մլլ.	Աթենք
16 Գանիա	Լիւթան. Կաթոլիկ	Փրիւրիս VIII.	232,302	3,500,000	Կոպենհագեն
17 Եգիպտոս	Մահմեդական	Սրբաբաժնի	2,000,000	20,833,000	Կայրօ

18 Իտալիա և զաղ.	Կաթոլիկ	Սելսոս III թագ.	1,233,817	21 մլլ.	Մադրիդ
19 Իտալիա	Կաթոլիկ	Վիկտոր-Եմմ. II.	286,588	36 "	Հռոմ
20 Զինաստան	Կաթոլիկ	Յիւս. Վոյտ.	11,574,356	390 "	Պեկին
21 Կոլումբիա	Կաթոլիկ	Բաթ. Նունէյ	1,118,100	4 "	Բոգոտա
22 Կոլումբիա	"	Բէլլ. (Թագ.)	2,735,158	22 "	Բոնա
23 Ռուսաստան	Օրթոդոքս	Նիկոլայ II կայսր	20,666,445	160 "	Ս. Պետերբուրգ
24 Կորէյա	Կաթոլիկ	Յայան, պրանկ	218,192	12 "	Սեւլ-Կեոնգ
25 Մեկսիկա	Կաթոլիկ	Նախագ. Գիլգ	1,946,292	13 "	Մեքսիկա
26 Մարոկո	Մահմեդական	Մուլէ. Է-Հասան	816,000	8 "	Յէյ
27 Պարսկաստան	Մահմեդական	Շ. Ա. Տէյ. Միլլա	1,648,125	9 "	Թեհրան
28 Պերու	Կաթոլիկ	Նախ. Երմանդէս	1,049,970	4 "	Լիմա
29 Պորտուգալիա	Կաթոլիկ	Հասարակապետ.	89,143	14 "	Լիսաբոն
30 Ռումինիա	Օրթոդոքս	Կարլու I.	129,947	6 "	Բուքարէշ
31 Սերբիա	Օրթոդոքս	Պետարու I. թագ	48,586	3 "	Բելլգրադ
32 Սիամ	Բուդդայական	Չուլալոնգկորն	633,000	10 "	Բանկոկ
33 Միացեալ-Նահ.	Քրիստոնէական	Նախ. Տաֆտ	10,807,287	98,870 "	Վաշինգտոն
34 Տաճկաստան	Մահմեդական	Մաշնէկ V.	2,888,224	27 "	Կ. Պոլիս
35 Յրանիս և զաղ.	Կաթոլիկ	Նախագ. Փալլէր	3,996,038	85 "	Պարիզ
36 Չեռնոգորիա	Օրթոդոքս	Ի. Նիկոլայ	9030	1 1/4 "	Յեթրին
37 Չեխ	Կաթոլիկ	Նախ. Գոն-Մոնտ	753,216	3 1/2 "	Սան-Քառ
38 Շվեյցարիա	Բողոքական	Նախ. Կոնստէն	41,346	4 "	Բեռն
39 Շվեյցիա	Լիւթանական	Գուստաւ V.	448,000	7 "	Տաղոհոլմ
40 Նորվեգիա	Կաթոլիկ	Քարոլ VII	323,000	4 "	Սթոկհոլմ
41 Եթիոպիա	Օրթոդոքս	Նախ. Կարալու.	650,937	1 1/2 "	Կիլիս
42 Եգիպտոս	Միջոցի օրէն	Մուսա-Խիա Կալ	453,396	56 "	Տոլիօ

ԲԱԼ ԿԱՆԵԱՆ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԶԻՆՒՈՐԱ ԿԱՆ ՈՅՅԵՐԸ

Համեմատարար ճիշդ տեղեկութիւնները Համաձայն, բոլորական զօրքը խաղաղ ժամանակ կազմում է 57,000 մարդ, պատերազմի ժամանակ 350,000, Սերբիական զօրքը 32,000 մարդ, պատերազմի ժամանակ 200,000 մարդ 600 թնդանօթներով:

Ա 2երնօգորիական զօրքը 50,000 մարդ 148 թնդանօթներով:

Բումինական զօրքը 100,000 է, պատերազմի ժամանակ 300,000 մարդ:

Ճ 3նունացի զօրքը 30,000 շինուոր է, պատերազմի ժամանակ 300,000 մարդ:

Չ Երնօգորիայի զօրքի պահպանման համար Ռուսաստանը ամեն տարի իր կողմից տալիս է 650,000 ըուրլի նպաստ:

Ահա լիբլին դարի ընթացքում զանազան պատերազմների մտատրական արժողութիւնը:

Նապոլէօնեան . . . 6,188,500,000 լ.

Ռուս-թիւրքական . . . 187,500,000 լ.

Ալժիրական . . .	450,000,000	"
Սպան. և Պորտուգալ .	468,500,000	"
Կանադական . . .	20,625,000	"
Քաֆրական . . .	18,750,000	"
Մեքսիկական . . .	108,750,000	"
Չինական . . .	82,500,000	"
Ղրիմական . . .	2,850,000,000	"
Իտալական . . .	562,500,000	"
Ամերիկ. ներքին .	9,375,000,000	"
Հարէշական . . .	80,625,000	"
Պարագվայական .	450,000,000	"
Ֆրանս Գերմանակ .	5,812,500,000	"
Աշնտիական . . .	10,125,000	"
Կենտրոն-ասիակ. պատ.	421,875,000	"
Ռուս-թիւրքական .	2,250,000,000	"
Ալգանական և Ջուլ .	159,375,000	"
Սուլանական . . .	39,375,000	"
Մազազասկարեան .	39,375,000	"
Իտալ-Հարէշական .	215,625,000	"
Ղուբալական . . .	1,875,000,000	"
Տրանսվալական . .	1,500,000,000	"
Չին-Յասպոնական .	562,500,000	"
Գումարն է . . .	42,729,000,000	"

XVI. ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ

ՈՐՈՍՏԱՏԱՆԻ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԻ ՓԱՆԻ ՊԱ-ՂԱՔՆԵՐԻ ՀԵՌՈՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ս Ի Յ		Վերստ
Երասթուման	210	2437
Ազուլիս	422	1522
Ալեքսանդրոպոլ	243	3041
Արդահան	387	231
Ասխաբադ	1308	2016
Ախալցխա	186	2262
Արխանգելսկ	3248	10,510
Ախալքալաք	248	2529
Բաքու	517	902
Բլազդիլեշենսկ	8766	941
Բուխարա	1853	2490
Գանձակ	182	2632
Նկաստրինոպոլ (Ղուբ.)	809	1830
Բաթում	330	1945
Բորժոմ	140	2623
Գորի	71	2917
Գրոզնա	190	1494
Գերբենդ	599	2578
Եսլակ	851	2223
Նկաստրինոպոլս	1417	345
Երևան	264	499
Նախուտակ	9264	407
Զաքաթալա	192	461
Իջմլիաձին	282	443
Թեբալ	93	200
Լանքարան	569	100
Վաղղուան	415	433
Հին-Նախիջևան	422	286
Հաշուարխան	2735	1834
Ղալար	441	2701
Ղուբա	674	939
Մասիս	334	2128
Մոզդուկ	288	1716
Նոր-Վալադէղ	231	2134
Նուխի	160	346
Շամախի	398	1222
Փեմեր-Իսան-Շուրա	456	2207
Փիտոմիր	1988	550
Իրկուտակ	6520	2584
Լիբլին	2414	2536
Քարկով	1393	201
Իերզոն	1508	2200
Կալի	2952	10,644
Կամիշեշ-Շաղղակ	2179	1462
Կիև	1859	2496
Կոստրոմա	2372	1910
		1878
		202
		4065
		2524
		2

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՏՐԱԿՏԱՆ

2) ԿՈՎԿԱՍԻ ԳԱՂԱՔՆԵՐԻ ԲԱՐՁՐՈՒԹԵԱՆ 2ԱԻԸ ԵՒ ԲՆԱԿԻԶՆԵՐԻ ԹԻՒԸ 3) ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԻ ԳԱՆԻ ՏԵՂԵՐԻ ԱՇԽԱՐՀԱ ԳՐԱԿԱՆ ԳԻՐՔԵՐԸ

Table with 4 columns: Գ ա ղ ա ք ն ե ր ը (տանաչ), Բարձր. ծ. մակեր., Բնակիչ. թիւը, Տեղերի անունները, Հիւ. լայն., Արև. երկայն.

Ա Ղ Ի Ի Ս Ա Կ

4) ՈՐԸ ՅՈՅՑ Է ՏԱԼԻՍ, ԸՍՏ ԹԻՖԼԻՍԻ ՄԻՋՕՐԷԱԿԱՆԻ, ԵՐԳՐԱԳՆԻՒ ՄԻ ԲԱՆԻ ԳԱՂԱՔՆԵՐԻ ԿԷ՛) ՕՐՈՒԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԸ

Table with 4 columns: Ժ. ր. վ., Ասխաբադ, Բազու, Բաթում, Վարշա, Վլադիկազ, Գորի, Եկատերինոգար, Հելսինգֆորս, Գանձակ, Իրկուսկ (Սիբ.), Քերչ, Քուլթայիս, Կրասնովոդսկ, Մերվ, Մոսկուա, Օդեսա, Հաշտարիսան, Ատալրոպոլ, Ս. Պետերբուրգ, Սուխում, Թեմ. խան-շուրա, Թիֆլիս, Խարկով, Երևան, Արարատ համ, Պարիզ, Լոնդոն, Մադրիդ, Բերլին, Վեննա, Հոտմ, Բրիլսսեչ, Կ. Պոլիս, Շտոկհոլմ, Պեկին, Նիւ-կիորկ

XVII. ԺԱՄԱՆԱԿԱՍԳՐԱԿԱՆ

Համաշխարհային նշանաւոր անցքերի եւ պատմութեան:

Քրիստոսի ծննդի տար:

- 12000 Աշխարհի ստեղծադրութեանը—ըստ եւրոպացոց (Թէ և գիտնականները միլիոնաւոր տարիներ են հաշուում):
- 5509—Ըստ Ասորւածաշնչի:
- 5490—Ըստ հրէից:
- 3245 Նոյ նահապ. տապանն է մտնում:
- 3246 Զբհեղեղ:
- 2492 Հայ ազգի սկզբնաւորութիւնը
- 2347 Հայոց տէրութիւնն սկսում է:
 - » Պարոյրը՝ Հայոց առաջին թագաւոր:
 - » Չինացոց տաւերի զիւարը
- 2640 Նինուէի կիմնումը:
- 2300 Եգիպտոսի թագաւորութ. սկիզբը:
- 2000 Մետաքսի գործածութիւնը:
- 1700 Եգիպտացոց մեկնական գրերը:
- 1750 Բաբելոնի աշտարակաշինութիւնը:
- 1651 Մովսէս մարգարէն ծնւում է:
- 1600 Ադակու զիւարը:
- 1500 Աթենքի կիմնարկութիւնը:
- 1200 Դարբնական արուեստի սկիզբը:
- 1150 Տղազբուլութիւնը շինաց մէջ:
- 1056 Դաւիթը թագաւորում է:
- 1017 Սողոմոնը թագաւորում է:
- 1010 Սողոմոնի սաճարի շինութիւնը:
- 1000 Փայտի վրայ փորագրութ. սկիզբը:
- 982 Սողոմոնի մահը:
- 806 Աբծամ փողի գործածութիւնը:
- 802 Ասորեստանի թագաւոր. անկումը:

- 754 Հռոմուլոսը կիմնում է Հռոմը:
- 721 Իսրայելացոց թաղաւ. անկումը:
- 585 Երուսաղէմի աւերումը Նաբուգոդոնոսորի կողմից:
- 560 Կիւրոսը կիմն. է Պարսից տէրութ.:
- 558 Կոնստանդինոս ծնւում է:
- 552 Բուդայակաճութեան սկիզբը Հնդկաստանում:
- 523 Ասորւածաշունչը թարգմանւում է յոյն լեզուով 70-ից ձեռքով:
- 469 Սոկրատէսը ծնւում է:
- 384 Արիստոտէլը ծնւում է:
- 356 Ալէքս. Մակեդոնացու նունգը:
- 325 Ալէքս. Մակեդոնացու Հայտատանի վրայով արշաւելը Հնդկաստան:
- 315 Չինական պարսպի շինութ. սկիզբը:
- 300 Մադագասկարի թուղթը կնարում են:
- » Հռոմ. կնարում են աղիւսի շինելը:
- 160 Չինացոց բամբակից թուղթ շինելը:
- 149 Արշալուսնաց թագաւորութեան սկիզբը Վաղարշակից:
- 10 Հռոմ. կնարում են սապոն եփելը:
- 76 Կիկերոնի ժամանակ Տիւստը կնարում է շուտ գրելու ձևը:
- 70 Վերոյվ կրթութի ժայթք. շեքքուր. և Պոմպէի քաղ. աւերումը:

Քրիստոսի յեփոյ:

- Յիսուս Քրիստոսը ծնւում է:
- 2 Հռոմ. շինում են առաջին ջրաղացը:
- 34 Յիսուս Քրիստոսը խաչուում է:
- » Հայերն ընդուն. են քրիստոնէութ.:
- 41 Սոաք. գրում են Աւետարանը:

- 41 Հռոմում, Ներոնի թաղ. ժամանակ շինւում է ապահու (ամանեղէնի) առաջին գործարանը:
- 70 Տիտոսն աւերում է Երուսաղէմը:
- 97 Յովհաննէս աւետարանիչը գրում է Նիկեսոսում իւր Աւետարանը:
- 135 Հրէից ցրուելն ամբողջ աշխարհ:
- 210 Հռոմում առաջին անգամ լուսամուտները մէջ ապակի է դնւում:
- 253 Խոսրով թագաւորը կիմնում է Դաւրէժ քաղաքը (Թաւրիզ):
- 257 Ս. Գրեգոր Լուսաւորչի ծնունդը:
- 300 Մերոպամոնից ճրագ են շինում:
- 303 Սուրբ Եջմիածնի կիմնելը:
- 304 Պարսիկները ձեռնարկում են Թիւրքիայի նարեղալա բերդի շինութ.:
- 306 Մեծն Կոստանդէանոսը թագաւոր:
- 321 Մարտի 7-ից Կիւրակին տանելն սկսւում է:
- 325 Առաջին տիեզերական Սբ. Ժողով Նիկիայում, Կոստանդէանոսի օրով:
- » Արիստակէս Հայրապ. Նիկիոյ Ս. Ժող. բերում է աւաւատոյ Հանգանակը:
- » Ս. Գրեգորիան Սղոմոնից կաթող:
- 328 Կ. Պոլսի կիմնարկութիւնը:
- 381 Կ. Պոլսի տիեզերական Ս. Ժողովը:
- 400 Եւրոպայի եկեղեցեաց մէջ զանգակի գործածութիւնն սկսւում է:
- 406 Մեսրոպը, գտնում է Հայոց գերբը:
- 431 Նիկեսոս. երրորդ տիեզ. Սբ. Ժող:
- 446 Վրացիք սկսում են գործած. մեր Ս. Մեսրոպի Հնարած այբուբենը (խոյցօրի):
- 451 Քաղկեդոնի Ժողովը:
- 451 Վարդանանց պատերազ. (յունիս):
- 452 Կաթողիկոսական Աթոռի փոխադրումը Ս. Եջմիածնից Բուլնո:
- 458 Վարդանի դուստր Նուշանիկը նահ. և թաղ. է Թիւրք. (Մեանիս բերդ.):
- 476 Հռոմայեց. կայսրութ. անկումը:
- 496 Ֆրանկներն ընդուն. են քրիստոն.
- 539 Նշեսիայում յայտն. է Քրիստոսի

- Սրբաբն ուղարկած դաստաւակը:
- 550 Շերամի օրթն ու մետաքսն առաջին անգամ Եւրոպայ է բերւում:
- 551 Մովսէս կաթ. հրամանով Աթ. Տարոնացին յօրինում է եկեղ. տմարը:
- 570 Մահմեդը ծնւում է:
- 597 Վրացիք Հայերից բաժանւում են:
- 636 Եւրոպայում եղեգէ զբռն տեղի փետրէ գրէջ են սկսում գործածել:
- 637 Արաբացիք տիրում են Երուսաղ.:
- 650 Լատինացոց եկեղեցեաց մէջ երգչոն գործածելն սկսւում է:
- 653 Կարգում է Վարագ. Ս.Խաչի տօնը:
- 706 Արաբ. Կաշմ ոստիկ. Նախիջևանի եկ. 800 Հայ էշխան. կրակ. նահ. է:
- 711 Իսպանեան գրաւ. է Արաբներից:
- 807 Չինացոց պէս Եւրոպայի մէջ էլ թղթի գործածութիւնն սկսւում է:
- 850 Արաբացիք շաքար են շինում:
- 855 Սլաւոնական այբուբենի զիւարը:
- 862 Ռուսաց տէրութեան սկիզբը:
- 870 Յունաց և կաթողիկաց եկեղեցիները բաժանւում են միմեանցից:
- 924 Բաղրատունեաց թաղ. սկիզբը:
- 961 Անիի դառնում է Բագը. մայրաք.:
- 968 Խոսրովանոյ շրջ. կիմնում է Սանահնայ և Հաղպատայ վանքերը:
- 988 Ռուսները Ս. Վրագ. առաջնորդ. ընդունում են յոյներէց քրիստոն.
- 993 Կաթողիկոսական Աթոռը Վասպուրականից Անի է փոխադրւում:
- » Բաղրատունեաց թաղ. վերջնաւոր:
- 1010 Բագրատ թաղ. Վրաստ. և Վանքութ. եկեղեցիներ է կիմնում (Մցիկէթ.):
- 1011 Թարգմանւում է վրաց լեզուով առաջին աւետարանը:
- 1022 Կուրեոս Եւրոպայի երաժիշտը նոստան կնարում է:
- 1072 Երուսաղ. տիրում են սելջուկները:
- 1080 Ռուբինեանք նորոգում են Հայոց թագաւորութիւնը Կիլիկիայում:

- 1086 Խաչակրաց արշաւանքի սկիզբը:
- 1147 Կաթողիկոսական Աթոռը անդա-
փոխուում է Անուց Հռոմիայ — Կիլիկի
- 1171 Եւրոպայի վերնա քաղաքի մէջ
բացում է առաջին դրամատունը:
- 1173 Ա. Եւրասի Ենոթակոս մահը:
- 1212 Թամար Թագուհու մահը:
- 1222 Նիժնի-Նովգորոդի հիմնելը:
- 1224 Զինգիս-խանի յարձակումն քննելը
և ռուսն. իրեն հպատակեցնելը:
- 1238 Մանգոլական լծի սկիզբը:
- 1246 Առաջ. բժշկ. ուսումն. Ֆրանսիայ:
- 1291 Խաչակրաց վերջին արշաւանքը:
- 1294 Կաթող. Աթոռը փոխադրու. է Սիւս:
- 1299 Ֆլորենց. սկսում են ակնոցն. շին.
- 1301 Կողմնացոյցի դիւարը:
- 1308 Շվէյցարիայի. հասարակապետ. հիմն.
- 1314 Երուսաղէմում սկսում է հայ-ազգի
պատրիարքութիւնը:
- 1323 Անի քաղաքի կործանումը:
- 1330 Ռուսները զբ. Թաուսը և Երֆերը
հնարում են սպազրութիւնը:
- 1338 Վառազը գտնում են:
- 1365 Ասեղը հնարում են:
- 1380 Թնդանութի դիւարը:
- 1384 Լեւքթ. արշաւանքն. Սոխայում:
- 1393 Հայոց Թագաւորութ. վերջանալը:
- 1415 Հուսին այրում են:
- 1428 Ջրարձակ դէնքի գործածութիւնը
Ռուսաստանում:
- 1440 Հռոմի Ա. Պետրոս եկեղ. հիմնարկ.
- 1441 Կաթողիկոսական Աթոռը վերջնա-
կանապէս փոխ. է Ս. Եջմիածին.
- 1450 Եւրոպայի մէջ առաջ. գրքի սպազ.
- 1453 Տաճկին. սերում են Կ. Պոլսին և
վերջան. է Բելգրադի. կայսրութ.
- 1461 Կ. Պոլսի պատրիարքութեան սկիզբը:
- 1464 Նամակատուն և պոստայով Թըզ-
Թատար. հաստատում է Ֆրանս.
- 1480 Ռուսաստ. ազատում է Մոնղոլն.
- 1483 Ինկիլիդիցիայի գործադրուելը:

- 1493 Կողմնորդ գտնում է Ա. Երկան:
- 1500 Մոցի Ժամացոյցը հնարում են:
- 1518 Պարսից Իսմայիլ-Շահն աւելում է
Թիֆլիսը և Մցխէթը: Հաւաքաբի
կամրջի մօտ էլ միլիթ է շինում:
- 1524 Առաջ. ձեռագր. լրագր. վերնալուծմ.
» Մակարիայի տօնալուծ. բացումն:
- 1546 Լիւտերը վախճանում է:
- 1547 Յովհաննէս Գրողնին ընդունում է
առաջին Թագաւորի տիտղոսը:
- 1552 Ամանները կլեկելը հնարում է:
- 1556 Հաշտարխանի Թագ. անկումը:
- 1567 Վերնակում սպազրութ. է առա-
ջին հայերէն Սաղմոսը:
- 1583 Ռուսներին աւելում են Սիրերը:
- 1590 Գիտակը գտնուելուց Վերմանիա:
- 1603 Շահ-Սըբանի հայերին դերի տանելը
Պարսկաստ. — (Ջուզայի զաղթելը):
- 1610 Թէյն գործած. սկսում է Եւրոպ.
- 1612 Ռուսաստանն անաւ. է լեհերէց:
- 1615 Առաջին սպազր. ր ազգերը:
- 1632 Առաջին կանոն. զօրքը Ռուսաստ.
- 1634 Վրաստ. մահմադականութ. սկիզբը:
- 1672 Մեում է Մեծն Պետրոս Կայսրը:
- 1689 Շոգեշարթ մեքենաները դիւարը:
- 1700 Ռուսաստանում սկսում է տարե-
գրութիւնը: Քրիստոսի ծննդէց և
փոխանակ սեպտ. տարին հաշ-
ւում են յունուարի 1-էց:
- 1701 Առաջին Թատրոնը Ռուսաստան.
- 1711 Գաշնամուրը հնարում են:
- 1723 Մահմադ-Ղուլի խանն աւելում է
Թիֆլիսը և կողպտում է Միօնի
եկեղեցին:
- 1725 Մեծն Պետրոս Կայսրը մեռնում է:
- 1752 Ֆրանկիները հնարում է շանթարք.
- 1754 Առաջին բանին հիմնելը Ռուսաստ.
- 1755 Մոսկուայ առաջին համալսարան.
- 1768 Թուրք. փողը գործադր. Ռուսաստ.
- 1785 Կոլիասի փոխար. քայլութ. հիմնելը:
» Սեմէն Կաթողիկոսը Ս. Եջմիա-
ծնում սպարան է հիմնում:

- 1779 Օդապարկը հնարում են:
- 1785 Ժորժ Ստեֆենսոնն առաջին շո-
ղեկաւ. քը շինում է:
- 1789 Ֆրանսիական մեծ յեղափոխութ.
- 1790 Գալլանը հնարում է դարվանեան
կրթ. քաղաքականութիւնը:
- 1791 Նոր-Նախիջևանի հիմնելը:
- 1794 Հայոց առաջին լրագրի հրատա-
րակութիւնը Հնդկաստանում:
- 1789 Շուշու ամրոցի հիմնելը:
- 1795 Սղա-Մահմադ խանը յարձակուում է
Թիֆլիսի վրայ և ընտանում:
- 1798 Ղարաբաղից 1100 ընտանիք դադ-
թում են Ղլլարի կողմերը:
- 1799 Առաջին սպար. հրատ. վերնալու-
կում «Ճարեգրութիւնն անուշոյ»
» Վրաց Գիօրգի XIII-ը յանձնում է
Վրաստանը Ռուսաստանին:
- 1800 Զոնտոնը գտնում է մարմնի պա-
տաստակութ.
- 1801 Վիսնադրութեան դիւարը:
- 1801 Վրաց և ռուսաց մէջ 10 յօդ. բազ-
կացած դաշնագրի ստորագրելը:
- 1802 Ռուսաստ. մինիստրութիւն է հիմն.
- 1803 Անգլիայ. մտադէ գրչի հնարելը:
» Շոգեխաւի դիւարը:
- 1812 Սըրադատիս մամուլի հնարելը:
- 1813 Մոսկուայի Լազար. ճեմ. բացումը:
- 1825 Ներսէս Կաշտարակիցի կաթող.
հիմնում է Ներսէսեան դպրոցը:
- 1828 40,000 հայեր դադթում են Ռուստ.
- 1837 Հաստատում է Ս. Եջմ. Կեդրոց:
- 1839 Տարլութ անգլ. հնար. է յունանի.
» Երևանի Թեմ. դպրոցի հիմնուելը:
- 1841 Առաջին հեռագրերը շինում են
Վաշինգտոնից Քալիֆօրն:
- 1842 Ղարաբաղի Թեմ. դպր. բացուելը:
- 1848 Երկար. հեռագրերը հնարում են:
- 1850 Հայոց առաջին Թատրոնը Թիֆլիս.
- 1851 Առաջին ռուսիները շինում է:
- 1853 Արևելեան պատերազմը:
- 1859 Կոլիասեան 69-ամայ սպարազմ.
վերջան. և Տամիլ լին գերի առնելը:
- 1861 Ստրիկութեան ոչնչացումը:

- 1862 Սուկեան ջրանցքի բացումը:
- 1864 Կոլիասի վերջնական նուաճումը:
- 1867 Ամերիկայից Անգլ. Սալանդ. ոչլի.
վրայով հեռագրութիւնը շինում են:
- 1868 Հնդկաստանի հեռագրութիւնը Կոլ-
կասի վրայով շինում է:
» «Սըրաբատ ամս. հրատ. Ս. Եջմիած.
- 1872 «Մշակութաբարը հրատարակում է:
- 1873 Ս. Եջմիած. Կէտրք. ճեմ. բաց.
» «Փորձ ամսագր. հրատարակում է:
- 1875 Նոր-Նախիջևանի Թեմ. դպր. բաց:
- 1877 Ռուս-Տաճկական պատերազմը:
» Եղեւնոնը հնարում է ֆոնոգրաֆը:
- 1878 Սան-Ստեֆան. դաշնագրութիւնը:
» Բերլինի դաշնագրութիւնը, որտեղ
ստորագրում են և Հայոց լին. քնա-
վարութեան 61-րդ յօդուածը:
- 1879 Երկարակ. լապտերների հնարելը:
- 1880 Տերեֆոնի դիւարը:
- 1881 Թիֆլիսում հիմնում է Կոլիասեան
Հայոց Բարեգործ. Հիմնութիւնը:
» «Սեմաքանք» շաբաթաթ. հրատ.
- 1882 Թիֆլիսում կայանում է հայոց ա-
ռաջին ընդ. ուսուցչական ժողովը:
- 1882 Վրաց վերջին շառաւիղը — Հայագ-
ղի Մարիամ Թագուհին մեռնում
է և Թաղում Թիֆլիսի հայոց
վանքի եկեղեցում:
- 1884 «Նոր-Գար» Թերթի հրատարակ.
- 1888 Մակար Ա. Կաթող. ընդունում է
Թիֆլիսում Կ. Աղէքսանդր III-էց
և այցելում Քաղու և Գանձակի:
- 1889 Պարլիլի համաշխարհահանդէսը:
» Պարսից Շահ-Նասրէդդինն այցե-
րում է Ս. Եջմիածին:
- 1890 Իտալացուց Թագաթառանդին Ս.
Եջմ. Մակար Կաթ. ընդունում է:
- 1892 Զբօրհանաց հանդիսի Ժամանակ
Թիֆլիսի վանքի կամրջի խորտա-
կուելուց 40 հոգի խեղդուում են
Կուր գետում. հողեւորականու-
թիւնն ազատում է:
» Կոլիասում խորեայի կոտորած:

- 1893 Զեկազոյի համաշխարհային հանգէսը
 - » շահաբեկը՝ Վաթոզիկոս օծուեցաւ
- 1894 Զին-Նափոնական պատերազմը:
- 1896 Թաղադուր թիւն Կայսեր Նիկոլայ II և Կայսերուհւոյ Ալեքսանդրա Ֆեօդորովնայի:
 - » Հայկական կոտորածները Տաճկաստանում:
- 1897 Յոյն-Թըքական պատերազմը:
- 1898 Ռուսները զբաւում են Զինաստանի Պորտ-Արտուր նաւահանգիստը:
 - » Իսպանիայի և Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգները պատերազմը:
- 1899 Անգլիայի պատերազմը Տրանսլալ և Օրանժ-Կան հասարակագետութեանց հետ:
- 1900 Զինաստանում քրիստոնեաների կոտորածը և Ռուսաստանի, Վրաստանի, Անգլիայի, Գերմանիայի, Աստորիայի, Իտալիայի, Ամերիկայի Միացեալ-Նահանգները: և Եսպանիայի միաբան յարձակումը և զործողութիւնը Զինաստանում կարգը պահպանելու համար:
 - » Փարեզում համաշխարհային հանգէս:
 - » Իտալացի Մանկոնին գտաւ առանց թելի հեռագիրը:
- 1902 Ամերիկայից Եւրոպայ առանց թելերի հեռագրական հաղորդագրութիւնը հաստատուեց:
- 1903 Հայոց եկեղեցական կալուածների գրաստան:
- 1904 (26-ից լուսկարի) Ռուս-Նապոնական պատերազմը:
- 1905 Ռուս-Նապոնական պատերազմի վերջանալը:
 - » Նովկասեան փոխարքայ գրաֆ-կոմս Ելար. Իվ. Վարսեցով. Գաշկովի ժամանումն Քիբիլիս:
 - » Կրօնի ազատութեան Բարձրագոյն հրամանը:
 - » Հոկտեմբ. 17-ին Բարձրագոյն Հրաման Ռուսաստանի սահմանադրութեան:

- » Նորվեգեան բաժանում է Շվեդիայից:
- 1906 փետրվ. 20-ին հայ-թրքական համադումարը փոխարքայի պալատում:
 - » Նովկասեան հայ-թրքական կոտորածը:
 - » Բարձրագոյն Հրաման եկեղեցական կալուածների վերադարձման:
- 1906 Մայրիլի 26-ին Պետական Դումայի բացման օծումը: Մայրիլի 27-ին Պետական Դումայի առաջին նիստը:
- 1907 Ս. Եվմիաձնում վախճանում է Երևանի Հայրիկը:
 - » Պարսկաստանում յայտարարում է սահմանադրութիւն:
- 1908 Տաճկաստանում սահմանադրութեան հրատարակութիւնը:
 - » Հայերի կոտորածը Նիլիկիայում:
 - » Համազգային ժողովը Եվմիաձնում ընտրում է Մատթէոս Աբգեղի Եղիշեանին և Նիկոլէ Եպ. Գուրիանին կաթողիկոսական թիկնածուներ:
- 1909 Ռուսները մտան Քարբիզ:
 - » Մայիսի 29-ին Կայսր Նիկոլայ II ընդունեց Պետերգոֆում Հայոց Կաթողիկոս Մատթէոս II-ին:
 - » Սեպտ. 13 Մատթէոս Բ. օծումը:
 - » Պորտուգալիայում սահմանադրութիւն է հրատարակվում:
- 1910 Նշանաւոր գրող և Տօլստոյի մահը:
- 1911 Մատթէոս Վաթ. Ի Տէր հանգեաւ:
 - » Իտալիան պատերազմ հրատ. Տաճկաստանին և Տրիպոլիսը գրաւեց:
 - » Դեկտ. 13-ին Ս. Եվմիաձնում համազգային ժողովը Տ. Գէորգ Թրքեղիսկոպոս Սուրէնեանին և Նիկոլէ արքեպ. Գուրեանին ընտրեց կաթողիկ. թեկնածուներ:
- 1912 յուլ. 1-ին Գէորգ Ե. Կաթողիկոս օծուեց:
 - » Զերնազորեան, Բալդարեան, Սերբիան և Յունաստանը պատերազմ յայտարարեցին Տաճկաստանին:

Ըստ Պաղոմէոսեան աղիւսակի **)

- Քուսնի 1, 3, 5, 13, 18, 19, 22, 26, 30 օրն — Երազն բարի է:
- » 2, 10, 12, 16 28 — Երազն երեք օրն կատարի:
 - » 8 — Երազն ութ օրն կատարի
 - » 23 — Երազն երեսուն օրն կատարի:
 - » 14 — Երազն քառասուն օրն կատարի:
 - » 11, 15, 17 — Երազն օրն կատարի:
 - » 6 — Երազն բարի է:
 - » 29 — Երազն սուտ է:
 - » 4, 7, 20, 21, 24, 25, 27 — Երազն սուտ է:

*) Մեր գործակալների պահանջը կատարելով, այս անգամ հապառակ մեր ցանկութեան տպագրում ենք սույն «Երազացոյցը»:

**) Ի հնումն ոչ թէ միայն տղէտ ամբոխն էր հաւատում երազների գուշակութեանը, այլ և գրան հաւատ էին ընծայում այն ժամանակուայ զիտնական ուսումնասէրները և աստղագուշակները (աստրոլոգ), որովհետև կարծում էին որ երազ տեսնելը կախուած է տարուայ եղանակներից, որոչ օրերից և լուսնոյ ինչպէս շարժողութիւնից, այնպէս էլ նրա ազդեցութիւնից:

Այդ հիման վերայ և հարուած է վերցոյշեալ Պաղոմէոսեան երազացոյց աղիւսակը, որը զետեղում ենք այստեղ, որպէս հետաքրքրութիւն ընթերցողներին: Մանօթ. Աշխատասիրողի:

XIX. ՃԱՆԱՊԱՐՅՈՐԴԱԿԱՆ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ա) ԳՆԵՐԸ *

	II Դ.	III Դ.
ԹԵՓ. ՎՁԳ. Մոսկուա	24-40	15 Ը.
> > Ս. Պետերբ.	27 Ը.	18 >
> > Վարշա	26 >	18 >
> > Պոդլոպոլնայ	25 >	17 40 Կ
> > Ալեքսանդրով	28 >	18 50 Ը
> > Վլադիվստ.		
> > Ռոստով (Դոնի)		13-70
Վլադիվստ. Պետեր.	>	14 40 Կ.
Պետերբուրգից Պարեզ	60 >	37 35 Կ.
Մոսկուայից Պարեզ	68 "	38 >
Բազուլից Կիսլուտոսկ	12 80	> >
Բաթ. — Բաշուլ (Ճա-)		
բուսի Կն .	11 Ը. 10 Կ.	7 Ը. 40 Կ.
ԹԵՓ. — Կորի .	1 > 53 >	1 > 2 >
> Միխայ.	2 > 43 >	1 > 62 >
> Գուլյա.	4 > 8 >	2 > 72 >
> Փոթի .	5 > 21 >	3 > 47 >
> Բաթբուս 6 >	— >	4 > — >
> Աղստափ .	1 > 92 >	1 > 28 Ը
> Գանձակ 3 >	68 >	2 > 45 >
> Եւլախ .	4 > 53 >	3 > 02 >
> Բաղու .	8 > 10 >	5 > 40 Ը

բ) ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԲԱՎՈՒԻՅ—ԲԱԹՈՒՄ. Սուրբ. Գն.

վերստ	II Դ.	III Դ.
129 Հաջի-Քարուլ .	3.96	2.43
189 Քիւրդամիր .	5.76	3.52
232 Ուջարի .	6.63	4.04
274 Եւլախ .	7.41	4.54
338 Գանձակ .	8.61	5.03
426 Աղստափ .	10.13	6.26
513 Թիֆլիս .	11.36	6.97
585 Գորի .	12.38	7.59

*) վերջերս հարիւրին 10% այս ցանկին աւելացրած է.

627 Միխայլովո .	12.83	7.07
686 Կիլիբիլի .	13.38	8.28
672 Քուլթայիս .	13.71	8.41
714 Բիսն .	13.65	8.37
743 Սամարեզի .	13.91	8.53
804 Փոթի .	14.50	8.83
840 Բաթբուս .	14.84	9.01

Ռոստովից—Վլադիվստ. Բաղու

վերստ	II Դ.	III Դ.
2 Ջարեչնայա .	—	—
10 Բաթայսկայա .	— 23	— 15
34 Կարաչինիցկայա .	— 74	— 49
58 Ստեպնայա .	1.26	— 84
81 Կուչնոյկա .	1.74	1.16
99 Կիսլուտովկա .	2.15	1.43
18 Կոնկովսկայա .	2.55	1.70
135 Պաւլովսկայա .	2.91	1.94
151 Լէտուլովսկայա .	3.17	2.10
171 Տիխոնոցկայա .	3.60	2.47
192 Մարտոսիիսկայա .	3.89	2.57
211 Միրսկայա .	4.14	2.76
229 ԿԱՎԿԱՍԱՅԱՍԿ .	4.38	2.92
242 Գոլլիկելի .	4.56	3.04
257 Օտրադա-Կուրանսկ .	4.76	3.17
273 Կուրանսկայա .	4.88	3.32
280 ԱՐՄԱՆԻՐ .	4.97	3.50
313 Կոնոլովո .	5.70	3.80
335 Նիկոլայեւսկայա .	6 —	4 —
353 Բազասովսկայա .	6.20	4.10
366 ՆեՎԻՆՆԱՄԻՆՍԿԱՅԱ .	6.30	4.20
385 Բարսուկի .	6.40	4.40

) Կիսայր կայարան. 2 Բաթբուս ունին

410 Կուրսկա .	6.90	4.60	132 Սլամէթի .	2.85	1.98
428 Նազութսկայա .	7 —	4.80	154 ԿՎԻՐԻԼԻ .	2.87	2.10
446 Սուվորովսկայա .	7.20	4.84	366 Չիրուլի .	2.95	—
466 ՄիներԱՅԼՆ. Վաղա .	7.50	5 —	175 Բելադորի .	3.30	2.19
490 Նեղլորնայա .	7.80	5.20	184 Մարեւլիսի .	—	—
510 Ջոլլսկայա .	8.10	5.40	— Յիսկա .	—	—
535 Սալդաթսկայա .	8.20	5.60	— Վառվառինո .	—	—
554 ՊՐԱԽԼԱԳՆԱՅԱ .	8.40	5.60	19 ՄԻՒՅԻՆԼՈՎՈ .	2.45	2.57
568 Կոտլեարեւսկայա .	8.70	5.80	229 Գոմի .	3.45	2.74
584 Բարովովո .	8.80	5.90	243 Քարելի .	3.65	3.16
599 Ելլիստովո .	9.—	6 —	260 ԳՈՐԻ .	4.17	3.33
611 Դար-Կոխ .	9.15	6.10	273 Գրակալի .	4.60	3.60
631 Բեալան .	9.30	6.20	285 Կասպի .	5.05	3.76
652 ՎԼԱԿԻԿԱՎԱՅԱ .	9.60	6.40	300 Գաննկա .	5.55	3.86

Պետրովսկու զմը Բեալանից

652 Ն ա զ ր ա ն .	45	30
669 Կարբուլախ .		
670 Ս Լ Ե Վ Գ Ն Վ Ս Կ Ա Կ Ա .	1.04	40
679 Միխայլովսկի .		
692 Ս ա մ ա շ Կ Ի Ն Ա Կ Ա Կ Ա .	1.52	1.01
709 Ալխանխորասկայա		
734 Գ ր օ զ ն ա .	2.18	1.47
882 Պետրովսկա .	—	—
1004 Դեբրէնա .	—	—
1081 Խաչմազ .	—	—
1221 Բալաջարի .	—	—
1235 Բազու .	—	—

ԹԻՖԼԻՍԻՑ—ԲԱԳՈՒՆ

337 Նաւթուղ .	—33	— 10
350 Աղ-Քաբլի .	—45	— 30
366 Ղարաչեաղ .	—80	— 53
387 Սուխ-Բուլաղ .	1.20	— 84
394 Փոլիլի .	1.62	1.08
408 Աղստափա .	1.92	1.28
427 Թուղ .	2.33	1.55
452 Ձեազամ .	2.87	1.91
474 ՇԱՄԳՈՐ .	3.35	2.23
496 Ելիսաւետապոլ .	3.60	2.45
513 Դալ-Մահմադլի .	3.90	2.60
536 Գեղան .	4.22	2.81
559 Նւլախ .	4.53	3.24
583 Լեարի .	4.48	3.24
602 ՈՒՋԱՌԻ .	5.10	3.40
626 Մոստալի .	5.70	3.80
645 Քիւրդամիր .	6.90	4 —
668 Սաղիոի .	6.—	4 10
692 ՂԱՐԱՍՈՒ .	6.30	4.20
716 Հաջի-Քարուլ .	6.60	4.40
733 Նաւազի .	6.90	4.60
766 Ալեաթ .	7.20	4.80
787 Սանդաշալ .	7.50	5 —

զ) ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԲԱԹՈՒՄԻՑ—ԹԻՖԼԻՍ

20 Քարուլթի .	— 44	— 29
35 Նոթանէրի .	— 77	— 52
49 Սուխա .	1.05	— 70
68 Լանջուտի .	1.47	— 98
75 Նիդոլթի .	1.62	1.08
88 Սաջաւախ .	1.91	1.27
97 ՍԱՄՏՐԵԿԻ .	2.09	1.39
108 Կապիտանարի .	2.23	1.55
125 Ռոնն .	2.69	1.75
Երոն — Քուլթայիս .	— 23	— 10

12	Փուխ	7.80	5.20
30	Բայաջատի	7.90	5.40
34	ԲԱԳՈՒ	8.10	5.40

ՏԻՒՈՐԵՑԿԻ — ՆՈՎՈՐՈՍԻՍԿԻ

12	Զելրաս	37	17
27	Բէյսուգ	76	39
49	Վիսիկի	1.38	40
68	Ստանիչնայա	1.91	98
90	Պլաստոնովկա	2.54	1.30
100	Դինսկայա	2.81	1.44
127	Եկատերինոգար	3.58	1.8
146	ԱՖիսյա	4.11	2.10
156	Սենրսկայա	4.39	2.24
167	Իլսկայա	4.70	2.40
182	Լինէչնայա	5.13	2.62
198	Լարինսկայա	5.58	285
208	Կրիմսկայա	5.85	2.99
220	Բականսկայա	6.19	3.16
254	Նովոբրոսիսկ	7.15	3.66

Վերտ	ԹԻՖԼԻՍԻՑ — ՂԱՐՍ
2	Նաւթուլու
12	Սողանուլու
34	Ջանդար
61	Սադախլու
85	Սխտալա
103	Սանաչին
119	Քոլազերան
126	Շահալի
141	Ղարաքլիսա
160	Համամիլի
178	Ղալթախի

187	Ջաջուս	3.83—2.55
206	ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՎՈՒ	4.08—2.75
228	Սա. Ղարախալ	4.38—2.97
247	Բաշկադիկեար	4.64—3.08
265	Ստալանկա Մաջրա	4.88—3.21
278	ՂԱՐՍ	5.06—3.27

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՎՈՒՅՑ — ԵՐԵՒԱՆ

—	ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՈՎՈՒ	—
24	Աղին	53 — 35
43	Անի	93 — 62
60	Սլադոզ	1.29 — 86
77	Ղարա-Բուրուն	1.65 — 1.10
90	Սրաքս	1.95 — 1.30
100	Սարգար-Սրաթ	2.16 — 1.44
120	Էջմիածին	2.60 — 1.73
132	Ուլուխանլու	2.85 — 1.90
145	ԵՐԵՒԱՆ	3.12 — 2.59

ԵՐԵՒԱՆ — ՆԱԽԻՉԵՒԱՆ

13	Ուլուխանլու
29	Իմանչալու
29	Ղամարլու
40	Շարաղլու
50	Սրաքս
62	Աշտարակ
74	Վելիտաղ
85	Նորաշեն
92	Տաշալի
110	Շախտախտ
122	Ղարալու
122	Բաշաշի
148	Նախչեան

Գ) ՓՈՍԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

1. ԿԱՐՍԻՑ — ԿԱՂԱՉՈՒԱՆ (71 վերատ)		7. ԵՐԵՒԱՆԻՑ — ԻԳԴԻՐ (56 վ.)	
Չարմալի	20 վ.	Էջմիածին Վաղարշապատ	18 վ.
Վերին-Ղամարլու	20 "	Մարքարա	18 "
Ներքին Ղամարլու	16 "	Իգդիր	19 "
Կաղարան	15 "	8. ՄՈՋԻՌԻՑ — ՊՐԱԽԱՆԿԱՆԱՅԱՅ	51 "
2. ԳԻՐԴԱՄԻՐԻՑ — ՇԱՄԱԽ (71 վերատ)		Պալոպոլսկ	14 "
Ղարասաղկալ	18 վ.	Եկատերինոգարսկայա	90 "
Աղսու	15 "	Պրոխլանայա	1 "
Շերաղիլի	18 "	9. ՄՈՋԻՌԻՑ ՎԱՂԻԿԱՆԿԱՅ (75 վ.)	
Շամախի	18 "	Մանչիլիսթ	27 "
3. ԹԻՖԼԻՍԻՑ — ԴԵՊԻ ԹԵԼԱԽ (163 3/4 վ.)		Աչալուկ	20 "
Փրիսի	10 1/2 վ.	Սանտրախայա	20 "
Վաղիանի	13 3/4 "	Բաղրիկինա	8 "
Մարթաճալա	20 "	10. ՀԱՋԻՐԱՐՈՒԼԻՑ — ԼԵԱՆՔԱՐԱՆ (175 վ.)	
Կակարէթ	21 "	Ջուրլուկ	14 "
Կալուկ	13 1/2 "	Ղարաչաղինսկ	15 "
ՍՂՆԱԽ	21 1/2 "	Սալեան	20 "
Բակուրցիխէ	15 1/2 "	Թաղաքեանդ	18 "
Մուկուզանի	17 "	Անդրէնսկ	25 "
Սխուրի	14 "	Գէօկ-թախա	23 "
ԹԵԼԱԽ	16 "	Ղալ-աղաչ	22 "
4. ԹԻՖԼԻՍԻՑ — ՎԱՂԻԿԱՆԿԱՅ (200 1/2 վ.)		Ղարաշի	17 "
Մղիսի	20 1/2 վ.	Լեանքարան	20 "
Փիլիան	14 3/4 "	11. ԵՒԼԱՆԻՑ — ՇՈՒՇԻ ԵՒ ԳՈՐԻՍ (193 վ.)	
ԳՈՒՇԷՓ	17 1/4 "	Ղարամանլի	21 "
Անանուր	16 1/4 "	Թաթառ	15 "
Փաստնաուր	21 վ.	Սարաղինսկայա	18 "
Մլեխի	18 1/2 "	Շախրուղ	11 "
Գուղաուր	17 1/2 վ.	Իոջանլի	19 "
Սորի	17 1/2 "	Շուլի	19 "
Կաղրէկ	17 1/2 "	Լխաղորսկայա	17 "
Լարս	14 1/2 "	Արդալար	20 "
Բալթա	17 1/4 "	Ջաղուր	14 "
ՎԱՂԻԿԱՆԿԱՅ	12 1/4 "	Գիգ	17 "
5. ԹԻՖԼԻՍԻՑ — ՄԱՆԳԼԻՍ (57 վ.)		Գարիս	19 "
Տարախմալալ	15 վ.	12. ԲՈՐՃՈՍԻՑ Ախալցխա Ախալքա-լաք, Արդահան և Օլթի (300 վ.)	
Կօջոր	5 "	Սարաշնոկոպսկ	14 վ.
Պրիտու	18 "	Աղխուր	12 "
Մանղլիա	20 "	Ախալցխա	20 "
6. ԹԻՖԼԻՍԻՑ — ԱՂԱՌԻԱՆ (54 վ.)		Բուստալի	18 "
Տարախմալա	13 վ.	Ասպիճա	12 "
Բորբալա	11 "	Արաքէկովսկ	13 "
Սաղարաշեն	15 "	Ախալքալաք	17 "
Բելի-Վիլուչ	13 "	Սուղա	18 "

Ղարնաւաւ	21
Զուրգունի	12
Բահրաթաթուն	16
Օլշեկ	8
Արդահան	14
Գոմք	12
Դորդ քիլիսա	22
Պանձուրէտա	24
Պենեակ	15
Օլթի	26

ՏԱՃԿԱՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԸ

ՍԱՐԴԱՄԻՇԻՑ—ՍԻՎԱՍ (723 Վ.)

Ղարաղուրդան	34
Զիլին	6
Զանջակ	17
Արդոտ	5
Ֆիլիլիլօլ	24
Հասան-Ղալա	13
Ղուրջուխ	17
Վարին	20
Աղաւար	22
Գոշուկ Գափղարիշ	24
Բերնահարան	26
Բան-մաղէն	20
Բարաբար	23
Աւրաշտի	15
Վուրլուկեա	3
Աւլու-Շէրան	15
Զիրանդի	20
Մէրչմէկ	32
Շէրին-ղարահիտաք	29
Էնդէրաս	19
Ինտու	23
Գեթիու-գիտի	27
Սամալիլ	26
Գաղի-քէօրպու-Վամուրջ	15
Ճոնտան	50
Թոխաս	23
Նարտիշ	14
Էրդիունէր	22
Ննի-խան	22

Մէլիթէլ	19
Սիլիաս	32

12) ԻԳԻԻԻՑ—ՎԱՆ (229 Վ.)

Օրգոյակ	14
Ղինգել	12
Ղարարուլաղ	6
Բալաղէթ	51
Բամարջիկ	23
Զարան-Նղիղ	22
Նաթր-քեանդ	28
Սերգան-ղալա	23
Միւրաք	30
Քեաչանի	24
Ղան	28

13, ՍԱՐԴԱՄԻՇԻՑ—ԲԻՔԼԻՍ (377 Վ.)

Հատան-ղալա	99
Ինտու-ղալա	177
Սեկրան	21
Զալքերուն	25
Իէլլրեան	27
Մուշ	25

14) ՂՈՒԼԳԻՑ—ՄԱԼԱԶԳԵՐՑ (184 Վ.)

Փարնատտ	25
Բանդարակ	20
Զաղօ-Չամ	21
Ղարաքիսա	28
Խամուր	16
Արարալի	17
Գեղնիւղ	33
Մալաղկերտ	23

15) ՍԱՐԴԱՄԻՇԻՑ—ՄԱՍԱԲԱՏՈՒՆ (261 Վ.)

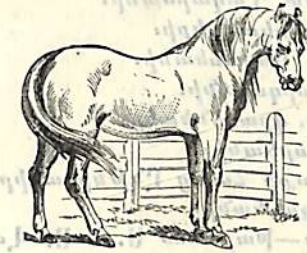
Աղաւար	157
Խանդարաբէյեկ	23
Ննիքուլ	17
Գոպ	22
Մամախատուն	17

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀ.

15) ԷՆԶԵԼԻՑ—ԹԷՀՐԱՆ (292 Վ.)	Վ.
Փիրբաղար	15
Բարտ	8
Մէնջիլ	65
Ղաղլին	69
Քէհրան	135
16) ԹԻՏԼԻԶԻՑ—ԹԷՀՐԱՆ	
Բաղուով	1149
Զուղալով	1135
17) ՆՈՐ-ԶՈՒՂԱՅՈՎ ԹԷՀՐԱՆ (674 Վ.)	
Մարանդ	60
Թարիղ ք.	68
Թուրքմանչալի	110
Լիանէք	30
Զէնդեան	116
Սուլթանիէ	35
Ղաղլին	120
Քէհրան	135

18) ՈՒՄԻԱՑ—ԻՈՅԻ և Շարուրի վրայով

Շահաթախի (230 Վ.)	
Քաղաքանդ	15
Մէլլան	8
Շահրուլախ	15
Ղարաղաղէն	16
Խամաղլան	16
Դիղա.	16
Թօլի	6
Ղարաթափա	0
Զիլալի	20
Դիլման	8
Ալխարաղ	7
Թամրա	4
Զարղամիւղ	3
Փիւշի	5
Հաջի-Իսաուֆ	15
Ասկար-Արաթ	9
Հեարդարաղ	12
Ղարասանլի	4
Ուրմիա	9

Մեր բնութեան մեջ կանգնած է մի անասուն, որը մարդու համար մեծ օգուտ է...

Այս տարեաց մեր աշխատասիրած և հրատարակած «ԾՈՅԻ», «ՍԵՂԱ-
ՆԻ» և «Армянский календарь съ предсказаніями» օրսն ընթացնելու
վաճառվում են հետևեալ տեղերում:

- ՏՖԽԻՍ. Նշանաւոր գրավաճառների մօտ և բոլոր թղթեղէնների
խանութներում:
- ԳԱՆՁԱԿ. Յարութիւն Աղաւեանի և Ստ. Ժամհարեանի խանութ-
ներում:
- ԲԱԳՈՒ. „Сотрудникъ“ Միրզաբէգեանի և „Посредникъ“ գրախա-
նութներում:
- ՇՈՒՇԻ. Ղևոնդ Ասրիեանի, Ար. Գաւթեանի և Վլադ. Գրիգորեանի մօտ:
- ԱՐՄԱՒԻԲ. Գաբրիէլ քահ. Թուէլեանի:
- ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆ. Մինաս քահ. Ղումաշեանի:
- ԵՐԵՒԱՆ. «Արարատ»-ի և Եղբ. Յովհաննիսեանների գրախանութներում:
- ՆՈՎՈՐՈՍՍԻՍԿ. «Պոնտ-օղլի» Միախոտի խանութում:
- ՕԴԵՍՍԱ. Գուլակեանի ծխախոտի խանութում:
- ՂԱՐՍ. Գրիգոր Ատաբեանի:
- ԲՈՐԺՈՄ Թաղէոս ձէբէլեանցի:
- ԱԽԱՆՅԻՍԱ. Յովհաննէս Գրիգորեանի:
- ԱԽԱՎԲԱՒԱԲ. Եղբ. Մաղաքեանների և Տօնակահանների:
- ԱԼԷԲՍԱՆԴՐԱՊՈԼ. Աբրահամ Մալխասեանի:
- ՄՈՋԴՈԿ. Անդ. Ասլամաղեանի:
- ՂՋԼԱՐ. Եակով Արտ. Տուպիէվի խանութում:
- ՆՈՐ ԵԴԵՍԻԱ. Կարապետ Ղազարեանի:
- ԿԱՐԲԱՆԻ. Եղբ. Շահիջանեանների:
- ՂԱՋԱԽ. Զաքարիա քհ. Ապրեսեանի:
- ԹԱՎՐԻՋ. Վաղինակ Սարգսեանի:
- ԻՍՊՈՀԱՆ. Բաֆֆի ընկ. գրասենեակը:
- Կ. ՊՈԼԻՍ. Գ. Բաղդասարեանի:
- ԱՄԵՐԻԿԱ. Ուստր քաղաքի Հայոց Ընթերցասիրաց ընկ. գրատանը:
- ԵԳԻՊՏՈՍ. Սեղրակ Կաթաւեանի:
- ՍՈՒԴԱՆ և Հարեջտան—Խարտում Ս. և Ս. Վանեան:

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23

Մեծ քանակութեամբ գնողները ուղղակի դիմում են մեզ
այս հասցեով—ԹԻՖԼԻՍ. Ուրաղաբաման, Գաբայնիսկի
№ 5, Մակար Չմշկեան:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳԵՈՐԳ ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ ԶԻԼԻՆԳԱՐԵԱՆԻ

Հ Ա Տ Ա Ծ Ա Խ

ՎԱՃԱՌԱՏՆԵՐ

ԳՏՆԻՈՒՄ ԵՆ.

ԱՌԱՋԻՆԸ՝ Դժուրցովայա փողոց:

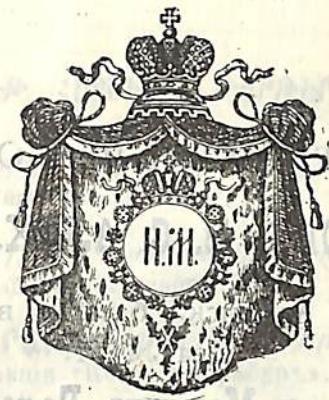
ԵՐԿՐՈՐԴԸ՝ Միրայէլեան պրոսպ.—Վէտցելի հիւրանոցին կից:

ԿԱՆԱՑԻ ԳԼԽԱՐԿՆԵՐԻ (չեապաների ԲԱՃԱՆՄՈՒՆՔԻ

Գտնուում է՝ Դոլովինսկի պրոսպեկտ, տուն ՏՄԴԻՎԱՆԻ, Արտիստիքական թատրոնի դիմաց:

Բոլոր վաճառատներում այլ եւ գլխարկների բաժանմունքում ապրանքները **ԱՏԱՑԻՈՒՄ ԵՆ** պարբերաբար եւ շաբթէ շաբաթ արտասահմանից եւ վերջին տարագի:

ԳՆԵՐԸ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԵՒ ԽԻՍՏ ԲԱՐԵԽԻՂՃ

ՆՈՐԻՆ ԿԱՅՄԵՐԱԿԱՆ ԲԱՐՉՐՈՒԹԵԱՆ ՄԵԾ ԻԶԻԱՆՆԵԿՈՒՈՅ ՄԻՒԱՅԻՈՎԻԶԻ ՏԱՆ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ.

ԾԽԱԽՈՏԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ „Ն. Ի. ԲՈԶԱՐՋԵԱՆՑ ԵՒ ՈՐԴԻՔ“

Թիֆլիս, Վերա, սեպտ, տուն:

(Փիլիս. գոյութիւն ունի 1858 թ. եւ արժանացել է պարգևներին)

Գործարանն արդիւնաբերում է ընտիր տեսակի ծխախոտ եւ ծխախոտ-գլանակներ.

Ծխախոտը (табакъ) ֆունտը 72 կ. մինչ. 13 րուրլի. Գլանակները (папиросы) 1000 հատը 2 ր. 50 կ. մինչ 30 ր.

Գատէրները կատարւում են ճշտութեամբ եւ շուտով:

Վաճառականներին տրւում է առանձին զեջումն:

Ցանկացողներին ուղարկւում է պրէյս-կուրանտ:

Նախագոյշացումն: Ամենայն տեսակ խաբերայութիւններից զբուշանալու համար Աւետարական Տունը խնդրում է առանձին ուշադրութիւն դարձնել գործարանի նշանի եւ **„Н. И. Бозарджянцъ съ С-ми“** մտկադրութեան վրայ:

Գործարանի

հեռախոս

№ 765.

Գործարանի

խանութի

հեռախոս

№ 181.

նշանը

ТОРГОВЫЙ ДОМЪ

В. Г. ПУГИНОВА, В. С. АЛИХАНОВА и Комп.

Въ Тифлисъ на Армянск. базарѣ, въ домѣ Калантарова № 11.

Оптовая торговля Модныхъ Галантерейныхъ товаровъ.

Складъ бумажнаго бѣлья Мея и Эдлиха.
Цѣны фабричный. Заказы исполняются скоро и аккуратно.

Адресъ для телеграммъ: Тифлисъ. Пугиновъ и Алихановъ.

Оптовая Торговля Бакалейными, Галантерейными, Москатальными и разными др. товарами
Т-ва БР. МАГАКОВЫХЪ

Въ Тифлисъ, Темный рядъ, домъ Шарбабчева № 1--2.

Всѣ товары получаютъ исключительно съ первыхъ рукъ. Цѣны внѣ конкуренціи, торговля производится БЕЗЪ ЗАПРОСА. Заказы исполняются скорои аккуратно.

ԸՆԿ. ԵՂԲ. ՄԱՂԱՔԵԱՆՆԵՐԻ

Վաճառատուն բաղադրյալի, գարանտերէյնի և զանազան տեսակ ապրանքների. Տեօմի ըհազում, տուն ճարրարչեանի № 1—2, Գնիրը էժան և մատչելի: Առևտուրը ԱՌԱՆՑ ՄԱՎԱՐԿՈՒԹԵԱՆ: Պատուէրները կատարուում են շուտ և ճշտորէն:

ԲԱՅՈՒԱԾ Է 1913 Թ. ՀԵՏԵԻԵԱԼ ԹԵՐԹԵՐԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐ.

«ՄԵԱԿ» լրագիր տարեկան 10 ր.
Հասցէն՝ Թիֆլիս, Բեդակցիա «Միակ».

«ՀՈՐԻՋՕՆ» լրագիր տարեկան 8 ր.
» Թիֆլիս, Բեդակցիա «Օրիզոն».

«ԿՈՎԿԱՍԻ ԼԵՂԱԲԵՐ» լրագիր. տար, 4 ր. 50 Լ.
» Թիֆլիս, Բեդակցիա «Կովկաս Լրաբեր».

«ԽԱԹԱԲԱԼԱ» շարածաթերթ տար. 4 ր. դուրս 6 ր.
» Թիֆլիս, Բեդակցիա «Խատաբալա».

«ՀՈՎԻՏ» շարածաթերթ. տար. 4 ր.
» Թիֆլիս, Բեդակցիա «Օվիտ».

«ԱՐԱԲԱՏ» ամսագիր տարեկ. 4 ր.
» Եչմիաձափ, Բեդակցիա «Արարատ».

«ԱՂԲԻՐ-ՏԱՐԱԶ» տարեկան 10 ր.
» Թիֆլիս, Բեդակցիա «Աղբյուր-Թարազ».

«ԱՐՐԻ» տարեկան 6 ր.
» Թիֆլիս, Բեդակցիա «Արօր».

«ՀԱՍԿԵՐ» ամսածերթ.
» Թիֆլիս, Բեդակցիա «Ասկեր».

«ԲԱԶՄԱՎԷՂ» ամսագիր. 10 ֆր.
» à Venis (Italie), Redaction de la revue «Bazmaver».

«ՀԱՆԴԵՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ» 15 ֆր.
» à Wien Redaction «Andes Amsoria».

«ԱՐԵԻԵԼԵԱՆ ՄԱՍՈՒԼ»
» Smyrne (Turquie) Redaction «Arewelian Mamoul».

«ԱՌՈՂՋԱՊԱՅԻԿ»
» Թիֆլիս, Բեդակցիա «Արողձապայեկ».

«ԳԻՂԱՏՆՏԵՍ»
» Թիֆլիս, Բեդակցիա «Գիլատնտես».

«ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ» լրագիր. 25 ֆր.
» Constantinople (Turquie), Redaction «Buzandion».

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 1913 թ.

Ր. ՏԱՐԻ „ՆՈՐ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԻԿ“ Ր. ՏԱՐԻ

Առողջապահական երկշաբաթավերթի

Թերթը լոյս է տեսնելու նոյն ուղղութեամբ հետևեալ աշխատակիցներէ մասնակցութեամբ

Բժ. ըժ. Բ. Աղաւարեան, Ա. Բարեան, Ա. Բուրուշեան, Դ. Գէորգ-Բէկեան, Ա. զրիգորեան, Ա. Զարգարեան, Ա. Ղազազեան, Գ. Մաղարեան, Յ. Մելիք Մ. Կարեան, Ա. Մաշուրեան, Ե. Մի-նասեան Ա. Շահբազեան (Բերլինից) Ա. Մկրտչեան, Ա. Մխիթաւի եւ ուրիշները:

Բ Ա Ժ Ն Ե Գ Ի Ն Ը

ՌՌՍԱՍԱՆ

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Տարին 2 թ. 50 կ. Տարին 3 թուր

«ԳԻԻՂԱՏՆՏԵՍ»-ի տարեկան բաժանորդները «ՆՈՐ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԻԿ»-ի համար վճարում են միայն 1 թուրի:

Գրասենեակի հասցէն՝ Контору ред. «Гюхатнтесь»
 Խմբագրութ.՝ Тифлисъ, Михайловскій просп. № 86 Д-ру Минаянъ.

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 1913 թ.

ԿՈՎԿԱՍԻ ԼՐԱԲԵՐ

ՕՐԱԹԵՐԹԻ

Տարեկան գինը 4 թուրի 50 կոպ. ամեն տեղ:
ԱՌԱՆՁԻՆ №-Ը ԱՄԵՆ ՏԵՂ 2 ԿՈՊ.

Հասցէն՝ Тифлисъ, Редакция „Ковкаси Драберъ“.

Բացում է բաժանորդագրումին 1913 թ.

ԳԻԻՂԱՏՆՏԵՍ

Շաբաթավերթ: Տարեկան գինը 3 թուրի:

Հասցէն՝ Тифлисъ, Редакция „Гивхатнтесь“.

ԲԱՅՈՒԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1913 թ.

Հ Ո Վ Ի Տ

շարաթաթերթի ըստանորդագինը.

Տարեկան	4 ռ.
Կէս տարուանը	2 ռ. 50 կ.
Ամսական	— 50 կ.

Արտասահման տարեկան՝ 12 ֆր., կէս տարուանը՝ 7 ֆր.
ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԶԻ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ:

● Արտասահմանից՝ Tiflis Caucase Russie. Redaction de
journal armenien „Hovit“.

Բացուած է ըստանորդագրութիւն 1913 թ.

Ա Ղ Բ Ի Ի Ր - Տ Ա Ր Ա Ջ Ի

Տարեկան գինն է 10 ըուրլի:

Հարցէն՝ Тифлисъ, Редакция „Агбюръ Таразъ“.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

SOUV. ԱԿԱՆ ՄԱՍԸ.— ա. Տօմարական նշանները: բ. Տարեմուտները:	
գ. Հարց տօները: դ. Պատկը արգելուած օրերը: ե. Գարոցա-	
կան արձակուրդ: զ. Ապսերական տօները: է. Ռուսաց նշա-	
նաւոր տօները: ը. Ամիսների բացատրութիւնը: թ. Սղանակի	
գուշակութիւնը: ժ. Լուսնի օրերը և ժա. Աստղադէտների գու-	
շակութիւնը.	6—40
ՅԱԻՆԵՆՈՒՄ.— I. Հայոց Հայրազգիութիւնը: ա. Կաթողիկոսներ: բ. Պատ-	
րիարքներ: գ. Ս. Սինճոզ: դ. Թեմակալներ:	41
II Արօհման.— Հայաստանեայց եկեղեցու ս. Մեռածը.— Մեռած օր-	
նութեան հանգէսը.— Սունդուկեանցի չուղարկաւորու-	
թիւնը.	42—49
III Արօհման.— Արևի և լուսնի խաւարումները	50
IV Օրէնքային արձակուրդ.— 1913 թ. էֆէմերոյ գուշակութիւնը:	51
V Բարոյագիտութիւն.— Իմաստներ.	52
VI Առաջադիւն.— Ատամների և ընդերքի առողջ պահելը:	
— Սենեակների օդի մաքրելը	53
VII Բժշկութիւն.— Մեղուի խալթոցի դէմ.— Գինովութեան դէմ.—	
Սոխի օգտակարութիւնը.— Կովերի ձկների բորբոքու-	
մը.— Չմեռները ձեռքերը ճաճքելու դէմ.— Չկան թիւնով	
թունաւորվելը:	54
VIII Տանքիւն.— Յարգէ չուան պատրաստելը.— Ժանգի բիւր-	
կեղտը սպիտակեզններից մաքրելը:	55
IX Խահնոց.— Կաթը պահելու միջոց.— Մսի թարմ պահելը.	56
X Գիւղարհման.— Կենդանիների հիւանդութիւնը.— Կենդա-	
նիների քոսը.— Կովերի բարակացաւը:	57
XI Հեռաբերի րէզիւմ-բիւններ.— Տարօրինակ ընդունակութիւն.—	
Հազուադէպ պտղաբեր օրդեմութիւն:	58
XII Բանասիրութիւն.— Սունդուկից Գարբիէլի լիշատակին—	
Ուղերձ Կով. Հ. Բ. Ընկ. 30-ամեայ լօբէլեանին.— Ուղերձ	
«Մշակի» քառասնամեայ լօբէլեանին.— Գովք «Մշակի»	
քառասուն տարուան:	59—63

- XIII Վաճառական — Կուրծակի օրինակի բ. Չափերի մասին 64
- XIV Վիճակագրական. — Երկրագնդի բնակիչների թիւը. — Մահացութիւնը արհեստների ազդեցութեամբ 65
- XV Քաղաքական. — Երկրագնդիս ազգերն իրենց թւերով, երկրների տարածութեամբ և վեճայեւոներով 66
- XVI Աշխարհագրական. — Կաղաքների հեռաւորութիւնը բ. Բարձրութեան չափը և բնակիչների թիւը 69—71
- XVII Ժամանակագրական. — Համաշխարհային նշան. անցքերը 72—76
- XVIII Երազայց շնորհիւ 77
- XIX Ճանապարհորդական. — Կ. Երկաթուղիները բ. Փուտային կառուցելու գ. Տանկանալատանի և Պարսկաստանի քաղաքների հեռաւորութիւնը մղոններով 78—80
- XX Յայտարարութիւններ 81

« Ազգային գրադարան

NL0147331

ՄԵՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹ ԻՒՆՆԵՐԸ

- 1) Քաղբի աղաթ (սպառուած) (տպ. 1868 թ. 15 կ.
- 2) «Ալեհաանի թաղուած մ.և.ած կարծեցեալների մասին» 1880 թ. 3 »
- 3) «Աստղալից երկինքը և երկրագունդը» 1881 թ. 5 »
- 4) «Սահակ Պարթև» (սպառուած) . . . 1890 թ. 5 »
- 5) «Գիտաւորները տիեզերքում» 20 »
- 6) «Քալիպանեան թերակղզու քարտէզը» զինը 30 »
- 7) «Երկու ձեռքնեցոսն եսեյնէն յընդհանր» 30 »
- 8) „Карта Балканскаго полуострова“ ւրնա 30 »
- 9) „Նալըն թուրքերէն լեզուով 30 »
- 10) «Մոցի» օրացուց 1888-ից սկսած 1889. 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912 և 1913 թուականների 20 »
- 11) «Տղեցուց» (սեղանի) 1889, 1891, 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912 և 1913 թ. 30 »
- 12) Պատի («Միածան») օրաց. 1892, 1893, 1894, 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906 և 1908 թ. 40 »
- 13) „Армянскій Календарь“ съ предсказаніямн на 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912 и на 1913 годъ по 20 »

ԳԻՆՆ Է 30 ԿՈՊ.

Մեծ քանակութեամբ գնողները զիմում են այս հաս-
ցեղով—Тифлисъ, Книгопродавцу Макару Чимшишяну—
Tiflis —(Kaukas), Libraire Makare Tschimichkian.